

ANTONÍN MELKA

**PANE, NAUČ NÁS
MODLITI SE!**

NĚKOLIK SLOV
O MODLITBĚ
PÁNĚ.

— V PRAZE 1922. —

NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“.
TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKC. KNIHTISKÁRNÝ

IMPRIMATUR.

Pragae, 12. Novembris 1921.

Antonius Podlaha,
episcopus Paphiensis, vicarius generalis.

O T Č E N Á Š.

Nové státy, nové říše volí si nové znaky, nová hesla, tvoří nové hymny.

Syn Boží, když přišel zbudovat nové království, království synů Božích na zemi, a postavil zákon Nový na základech zákona Starého, dal svým věrným — novou modlitbu; rodinnou a státně úřední modlitbu nového království Ježíše Krista,¹⁾ modlitbu synů Božích — Otčenáš. Proto ji sv. evangelista Matouš vplétá do programové řeči horské, v níž Spasitel staví všude nového ducha svého proti duchu zákona Starého. V jeho říši nové nemá býti modlitby licoměrné a na odiv konané na rozích ulic, ne modlitby bezmyslenkovité a mnohomluvné, jako bylo u farizeů; proto dí krátce, přesně, velitelsky — On — zákonodárce nového království :

¹⁾ Meschler S. J.: Drei Grundlehren: das Familien- und Reichsgebet Christi u. der Kirche. (Kap. 8. 2.)

„Takto tedy budete v y se modlíti: ,Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dejž nám dnes. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. A neuvod' nás v pokušení. Ale zbav nás od zlého. Amen. (Mť. 6, 9—15.)

Přicházejí k němu učedníci, kteří nebyli s ním na hoře Blahoslavenství, kde stanovil Otčenáš za modlitbu nového svého království. Zastihli ho v modlitbě na jiné hoře, dle podání — na hoře Oliv. Je vždy a všude rozkošný a půvabný pohled na tvář modlitbou prozářenou Mojžíšova tvář je všecka oblita celými svazky paprsků z rozmluvy s Bohem; lid izraelský bojí se k němu přistoupiti pro jas jeho obličeje, je třeba dokonce i závoje, který by jej flumil.²⁾ Sv. Antonínu, sv. Ignáci sálá tvář nevídanou září,³⁾ na Aloisia pohříženého v modlitbu chodí se lidé dívat, obličej cti-hodného kněze Eymarda je prodchnut sv. nadšením a přetvořuje se v tvář andělskou před Nejsv. Svátostí,⁴⁾ což teprv byl asi

²⁾ 2 Mojž. 34, 29—35.

³⁾ Corn. a Lap. in Math. c. 17.

⁴⁾ Tagliaferro: Život a ctnosti P. Petra Jul. Eymarda (Brno, 1905) str. 231.

slastný pohled na modlícího se Syna Božího! Jako přikouzlení setrvávají učedníci u něho v němém ustrnutí; až když přestal, řekl mu jeden z učedníků jeho: „Pane, nauč nás modlíti se.“ (Luk. 11, 1.) A on řekl jim opět, co byl řekl již na hoře Blahoslavenství: když se modlíte, říkejte: „Otče, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše hříchy, neboť i my odpouštíme všelikému vinníku svému a neuvod' nás v pokušení.“ (Luk. 11, 2—4.)

Jaká to modlitba!

Již pro svého *původce*. To není modlitba ani proroka, byť Bohem nadchnutého — ani světce, byť i v Bohu žijícího: ani Davidova ani Pavlova; to je modlitba *Páně* — *oratio Domini*; z hlubokosti přesvatého srdce samého Syna Božího vytryskla. „Ten, jenž ti dal bytí i žití, dal ti i modlitbu“, dí sv. Petr Chrysologus — „a jistě chce vše dáti ten, jenž svou vlastní modlitbou chce býti prošen.“⁵⁾ — „Král sám vzal na sebe úkol přimluvce a vkládá do úst tvých prosbu za to, co ti chce udělití —

⁵⁾ Qui ergo esse fecit, dedit vivere, dedit et orare. Quia totum voluit praestare, qui sua sibi prece voluit supplicari. (Sermo LXIX., vyd. v Mohuči 1607, str. 300.) Cfr: Cypr. de orat. c. II.

jaká láska! A kde Syn na Otci žádá, jen co láska vnuká a co svato jest, tam není, křesťane, třeba obavy.“⁶⁾

Jaká to modlitba pro svůj *obsah*! Všecken duch lidský i veleduch sebevětší naráží v letu svém na hranice, přes něž nemůže: jest obmezen, není všeobsáhlý. — „Kdo jest ze země, jest ze země a mluví ze země.“ (Jan 3, 31.) Proto mluví i světci v nejlepších svých modlitbách přece jen „jako ze země“. Ale ten, jenž mluví v Otčenáši, jest onen, „jenž s hůry přichází a ten jest nade všecky.“ (Jan 3, 31.) Duch neobsáhlý, „poklady moudrosti a vědomostí Boží jsou skryty v něm“; (Kol. 2, 3.) — proto modlitba jeho jest „s hůry“ jako on sám, dokonalá, všeobsáhlá. „Jest nesmírná, jaksí nekonečná a všeobsáhlá jako Bůh a lidstvo. Všecko jest v ní; vše pro zemi, vše pro nebe, vše, čeho třeba pro minulost, vše pro přítomnost, vše pro budoucnost, vše, čeho třeba pro čas i pro věč-

⁶⁾ Sv. Petr Chrysol. Ad amoris indicium rex ipse officio functus est advocati, ut preces, quibus responsus erat, ipse dictaret. Cunctatio ablata est impetrandi omnis, immo fiducia collata est tota promerendi, quando ipsum se legit in precibus, qui rogatur. Metus locum non habet, ubi a patre filius pietate interprete desiderat quae sancta sunt, impetrare. (Sermo 70. vyd. uved. str. 305.)

nost.“⁷⁾ Na nebeských výšinách začíná „Otče náš“ — a až do nejzazších hlubin dosahá: „ale zbav nás od zlého“⁸⁾ (od věčného zavržení).

A jakým *neobyčejně důmyslným způsobem!* „My nevíme, zač bychom se měli modlití, *jak jest potřebí.*“ (Řím 8, 26.) Ale ten, který říkal: „Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho a ostatní bude vám přidáno“ (Mt. 6, 33.), věděl. Proto dal na první místo to, zač především prosíi máme, totiž náš životní cíl. [Otec, nebe, čest a sláva Boží a věčná naše spása v království jeho.] K dosažení cíle však jest třeba prostředků — proto Mistr modlitby klade na druhé místo prosbu za prostředky, jichž jest nezbytně potřebí. [Plnění vůle Boží, potřeby pro duši i tělo = chléb.] Konečně s cesty k cíli nutno odstraniti i překážky, nemáme-li se cílem minouti, a proto další závěrečné prosby: za odpuštění hříchů, sílu v pokušení, odvrácení zlého. — To je řád a pořad jediné oprávněný, jediné rozumný a jediné bohumilý. Od něho nelze ustoupiti. „Modlíme-li se

⁷⁾ Bougaud: Le christianisme et les temps présents díl II. vydání 9. str. 244.

⁸⁾ Joh. Em. Veith: Das Vater unser (Wien 1842) str. 111.

řádně, jak náleží,“ dí sv. Augustín, „nemůžeme se modlití jinak, leč jak jest v Otčenáši.“⁹⁾ Vzor, pravidlo, regule všech modliteb; již Tertullian nazývá jej modlitbou „zákonitou a řádnou všech věřících“.¹⁰⁾ A také právem: stačí úplně. „Neboť co lepšího můžeme činiti,“ dí sv. Terezie — která sama o sobě vyznává, že to byla její neobyčejně zamilovaná modlitba — „co činiti lepšího, nežli modlitbu svou stavěti na základ, jemuž nás sám Kristus Pán vyučil? Kdyby naše ubohost nebyla tak veliká a naše zbožnost tak mdlá, my bychom ani vůbec nepotřebovali modlitby jiné, ani jiných knih modlicích!“¹¹⁾

A ta *stručnost!* V sedmi kratičkých větách shrnutí všecky potřeby člověka pro čas i pro věčnost — jaké umění! „Nejzhuštěnější návod k nejobsáhlejšímu umění modlití se“ — dí sv. Petr Chrysol.¹²⁾

⁹⁾ Sv. August. Ep. CXXX. 13: Quaecumque autem verba dicamus, nihil aliud dicimus, quam quod in ista oratione dominica positum est, si recte et congruenter oramus“ Cfr. S. Thom. Aq. in orat. domin. (ed. Hurfer) II. str. 90. Cfr. Gihl Gedanken über Gebetsleben. 50—61.

¹⁰⁾ Tertull. de Orat. (ed. Hurfer) c. 10.: legitima et ordinaria oratio. (Str. 15.)

¹¹⁾ Sv. Terezie: Cesta dokonal. hl. 21.; uvádí Zahn: Einführung in die Mystik, str. 148.

¹²⁾ l. c. sermo 70. str. 305. „ut brevissimo magisterio orandi latissimam capias disciplinam.“

V Písmě stojí tajuplné rčení: „Slovo ukrá-
cené učiní Hospodin na zemi!“ (Is. 10, 23.
Řím. 9, 28.) „Nesmírné a věčné Slovo
Boží, ve svém vtělení pro nás jaksi zkrá-
cené, učinilo nyní zde na zemi ještě jiné zkrá-
cené slovo — Otčenáš! A takový je tohoto
slova smysl hluboký, a taková plnost ta-
jemství a taková účinnost jeho proslovení
a taková umělost v uspořádání — že nikdo
vypovědět nemůže.“¹³⁾ A co jest s podivem,
že přes to je tak vhodnou modlitbou — a
pro všechny! Stručnost bývá na závadu
srozumitelnosti. Zde nikoli. Malé děcko
sotva žvaflající chápe nejsnáze, že má
Otce na nebi jako ho má na zemi, vele-
duch noří se v hloubku jeho smyslu a ne-
dobírá se konce. Světici jako Alžbětě sotva
vystačí jediný Otčenáš na několik hodin
cesty¹⁴⁾ — tak jest pro ni bohat obsahem,
když o něm rozjímá — a duše sebe více
vášně zmítaná, pochybnostmi štvaná, dokud
jen víry v Boha neztratí, může se vždy
modlití Otčenáš, jenž se hodí pro každého:

¹³⁾ Dionysii Carthusiani: In quatuor Evangelistas
enarrationes; in Math. Enarr. art. XIII. fol. XXIV:
Immensum aeternumque Dei Verbum propter nos
incarnatum et quodammodo brevium verbum ab-
brevians et consummans fecit super terram.“ (Colo-
niae 1532).

¹⁴⁾ Oer: Vater unser str. 20.

jest modlitbou všeobecnou: není ani modlitbou židovskou, ba ani křesťanskou a katolickou výhradně — jest modlitbou všelidskou,¹⁵⁾ — ideální modlitba člověčenstva, nazval ji novější spisovatel.¹⁶⁾

Proto není divu, že pro tyto přednosti byl Otčenáš ode dávna zamilovanou modlitbou svatých a velkých duší v církvi. Celé spisy a výklady nesčetné napsali o ní sv. Otcové církve a její spisovatelé; abychom jen nejznámější uvedli:

Origenes (o modlitbě vůbec a o modlitbě Páně), Tertullian (o modlitbě), sv. Cyprian (o modlitbě P.), sv. Řehoř Nyss. (5 řečí o modlitbě P.), sv. Jan Zlat., sv. Augustin, sv. Petr Chrysol., sv. Tomáš Akv. (výklad modlitby P.) a j. a j.

Sv. Tomáš vypočítává zvláště patero předností Otčenáše: je to modlitba jistá, správná, řádná, zbožná, ponížená.

Jistá: Žádná modlitba nebudí tolik důvěry, s jakou nezbytně „máme přistupovati k trůnu milosti“ (Žid. 4, 16), máme-li býti vyslyšeni, jako tato. Vždyť je to modlitba našeho „advokáta“ u Boha Otce a nejlep-

¹⁵⁾ Bougaud: l. c. str. 244.

¹⁶⁾ Dr. Mausbach: Christentum, Religion u. Kirche II. 374. „Weltgebet“, Gühr, Gedanken über das kath. Gebetsleben 59

šího mistra modlitby: „máme přímluvce u Boha Otce v nebesích (toťiž) Ježíše Krista spravedlivého“ (1 Jan 2, 1). A není to on, jenž nás spolu s Otcem vyslýchá? A neviděl by, přeslechl by, že jsou to vlastní jeho slova? Ó nikoli: přátelsky důvěrná a zbožná to modlitba, prosí Boha jeho vlastním slovem.“¹⁷⁾

Správná — žádá jen to, co se sluší na Bohu žádati. A jestli kdy jinde prosíme a nedostáváme, je to proto, že špatně prosíme, dí sv. apoštol Jakub. (4, 3.) Zde nikoli. Zač zde prosíme, je vše dobré: vložil to tam ten, jemuž říkali: „Mistře dobrý!“

Je *řádná*: zachovává nutný řád ve věcech, o něž prosíme: nejprve staví božské, nebeské a duchovní, pak teprv naše lidské, pozemské a tělesné potřeby.

Je *zbožná*: zbožnost plyne z lásky. A kde se budí více lásky k Bohu nežli zde již pouhým slovem: Otče? A více lásky k bližnímu nežli zde, kde voláme: Otče náš, dej nám, odpusť nám?

Zbožnost často se rozplývá v nic, je-li modlitba příliš dlouhá, mnohomluvná, rozvláčná; proto varuje Pán: „Modlíce se, nemluvte mnoho, jako pohané!“ (Mt. 6, 7.)

¹⁷⁾ „Amica, familiaris et devota est oratio, Dominumde suo rogare.“ S. Cyprian : De orat. Domin. n.3.

Proto udělal Otčenáš tak krátký! Není ostatně delšího potřebí, dodává sv. Petr Chrysol.: „Na otce přece není synu třeba mnohými prosbami doléhati — neboť jako nutká nouze syna, aby prosil, tak nutká láska otce, aby dal.“¹⁸⁾

Je *ponížená* — nemůže býti již větší pokory, než která již ani na svá slova nespolehá, nýbrž jen na moc slov Spasitelových.¹⁹⁾

Také nám musí býti Otčenáš již pro tyto důvody modlitbou nejmilejší. Ale máme ještě folik jiných, pro něž je Otčenáš srdci našemu tak drahý. Bylť to první pozdrav, kterým nás vítali na křtu sv. v království Boží zde na zemi: nad spícím nemluvnátkem splývala tato modlitba se dvojích rtů: se rtů duchovní matky církve a se rtů našich kmotrů, kteří se jej jménem našim modlili. Na toto heslo byli jsme přijati v řadu synů Božích na zemi. — Při biřmování bývá zvykem modliti se několi-krát Otčenáš za milosti a dary Ducha Sv. — Otčenášem folikrát a folikrát spláceli

¹⁸⁾ S. Petr, Chrysol. Sermo 71. . . quia cum patrem postulat, multa prece filius non laborat: sicut enim petere cogit necessitas genitum, ita urget charitas dare genitorem. (l. c. str. 305. 306.)

¹⁹⁾ Sv. Tom. l. c. c. I.—V. str. 88.—92.

jsme dluh svého pokání po sv. zpovědi. — Otčenáš vřadila církev sv. i do mše sv.; po proměnění upírá kněz oči na Tělo Páně a jako úvod k sv. přijímání modlí se či zpívá Otčenáš — Pater noster: abychom viděli a věděli, co je též a především onen chléb vezdejší, za nějž v Otčenáši prosíme. — Otčenášem svolává církev požehnání na novomanžele, když je u oltáře nerozlučně spojila. — Otčenášem bude nám matka církev vymáhati smilování, až se budeme vydávat na cestu všeho světa (3 Král 2, 1) a až nás bude ukládati v klín matky země. Budeme-li tak šťastni, že budeme mít, kdo by se za nás modlil, bude nejčastějším přímluvcem našim v očistci opět Otčenáš.

Není to dosti důvodů, abychom si jej zamilovali, jeho si vážili, jemu lépe rozuměli, lépe se jej modlí a lépe dle něho i žítí se učili?

Nuže! —

O S L O V E N Í.

Není hned tak rozhodující chvíle — chvíle, na které by tolik záleželo, jako jest okamžik, kdy máme předstoupiti k audienci velmožného pána a jej osloviti. Nepodařené oslovení, nesprávný titul může nám pokaziti všecko. Proto se každý tolik o to staráme a na to ptáme: Jak ho oslovím?

Můj Bože, jak oslovíme Tebe?

Kde najíti slovo, které by rozmluvu s Tebou vhodně začínalo? Kde titul, který by Ti byl dosti milý, aby nám zaručoval, že vlídně nás přijmeš? Titul, který by obsahoval nezbytné podmínky každé prosby: pokornou úctu a důvěru zároveň?

Syn Tvůj nám dí: „Takto budete vy se modlíti, takto říkejte: Otče náš!“

„Otče!“ — tak tě tedy titulujeme v pokorné úctě;

„Otče“ — tak tě oslovujeme s důvěrou.

1. „Otče!“ je projev *pokorné úcty*. My ubozí lidé míváme často nejasné poněmčí o modlitbě a bohoslužbě vůbec. Smýšlíme o ní a konáme ji tak, jakoby Pán Bůh na ni čekal, jako bychom ho tím nevím jak ctíli. Pravda — je to čest pro Boha, když se modlíme: již proto, že tím ukazujeme víru svou, že Bůh jest; jen ten je schopen se modlíti, kdo v Boha věří; „*víra se modlí*, dí sv. Augustín — *nevěra nikoli*“; „*kde chabne víra, hyne modlitba*.“¹⁾ Jest i v tom čest pro Boha, že modlitbou mu vlastně říkáme a vyznáváme před celým světem: „*Jsi nanejvyšš mocný — proto tě prosíme; jsi nejvyšš dobrý, abys dal, proto se k Tobě modlíme*.“

Ale taťo všeecka úcta od tak ubohého tvora, jako jsme my, co jest před tváří Boží? Myslíme-li si, že jest něco — ana není nic, je to jen proto, že máme ubohoučký a nedokonalý pojem o Velebnosti Boží; kdybychom lépe chápali vznešenost Boží, viděli bychom, že modlíti se jest vlastně větší ctí pro nás nežli pro Boha.

Kdo jest Bůh? Velebnost sama, majestát, velikost! Je kniha, ze které vane dech velebnosti Boží — Písmo sv. A jak ho líčí?

¹⁾ Fides fundit orationem (sermo CXV); si fides deficit, oratio perit — (sermo CXVI).

Je svrchovaný vladař — trůní věčně na sv. hoře své — obklopen vojsky a zástupy andělů; moc a hrůza dýšící z něho udržují v poddanosti všecko na nebi — nikdo se neodváží, vzepříti se:

Vládní moc a hrůza u něho jest,
udržuje pokoj na svých výsostech.

(Job 25, 2.)

V nadoblačné výši jeho trůnu jsou pohotově jiná vojska, čekající na jeho povel: pluky blesků a krup, spousty vody a sněhu, nesčetné šiky hvězd a sluncí: Hospodin-Pán, Bůh zástupů!

Roztahuje zemi nad prázdňem
a mraky na ničem zavěšuje
Zavazuje vody v oblacích svých
a mračno pod jejich tíží netrhá se.

— — — — —
Do kruhu ohraničil povrch vodstva —
tam až, kde meze jsou světla a temna.

(Job 26, 7—10.)

Sloupy nebeské se třesou,
trnou, jakmile počne žehrat — (Job 26, 11.)
Zavřel jakoby dveřmi moře,
v době, kde vytrysklo, z lůna takořka vyšlo,
— — dal mu oblak za oděv jeho
a je mrákoťou jako plénkami ovinul.
Vylámal mu hranice své,
položil mu závory a brány

a děl mu: Až potud a ne dále smíš jíti
a zde budeš tříštit bujné své vlny.

(Job 38, 8—11.)

S výšin své výsosti zasahá rukou svojí
všemohoucí až do hlubin země a do pro-
pastí zásvětných:

Ejhle, mrtví chvějí se pod vodami:
také tvorstvo, které přebývá v nich.
Obnažena před ním jsou pekla,
nemá závoje, místo smrti.

(Job 26, 5—6.)

A když tohle vše vylíčko, Písmo ještě
nad to dí: tohle vše jest část, jen šelest
Boží velebnosti; což jest teprve asi Veleb-
nost Boží celá? Kdyby se dala vidět a
slyšet, omráčila by tě jako hrom: „Hle, co
řeceno, drobty jsou toho, co činí, sotva še-
pot jeho řeči vnímáme! Hřmění velikosti
jeho kdo může slyšet?“ (Job 26, 14.)

Co mu tedy dáš, člověče, abys ho po-
cťil — tohoto Velikého? Básník viděl, jak
jednou hořelo celé horstvo Pyreneje. Učiň
větší požár: zaněť celou zeměkouli v obětní
oheň; uvrhni v něj všecko bohatství tvor-
stva i lidského umění; strhni v ten oheň
zápalu i světy nebeské a všecka vojska
andělská — ať splápolají jako oběť před
Ním. Ó, veliká oběť! Úžasně veliká! A
přece, copraví Hospodin? Nepotřebuji! Mám!

Není mi třeba býčků z tvých domů,
ani kozelců ze tvých ohrad.
Neboť má jest všecka zvěř lesní,
i dobytek na horách plných skotů.
O každém ptáku nebeském vím,
i krása polní náleží mně.

(Žalm 49, 9—11.)

Co mu tedy dáš — ty ubohý, člověče?!

Co mu dáš — a to tě dělá před ním
ještě ubožejším — co mu dáš, ty *hříšný*
a *nečistý* člověče!

Ejhle, ani měsíc nemá světla,
ani hvězdy nejsou čisté před ním;
nad to pak člověk — shnilofina,
lidský zrozenec. — ten červík!

(Job 25, 6.)

Vtělený, jednorozený Syn Boží vida všec-
ku tuto naši ubohost, naprostou neschop-
nost a nemožnost cítí Velebnost Boží, sli-
toval se nad námi a dal nám v ruce sama
sebe — na kříži a ve mši sv., abychom
mohli touto obětí božskou, bohurovnou
vzdávatí Božské velebnosti úctu náležitou.
Jakými díky jsme mu za to zavázáni! A tak
na druhé straně je tím jasněji viděti nesmír-
nost velebnosti Boží! — Je taková, že jen
Bůh zmařený na kříži, „uložený až v sám
prach — mrtvých“ (Žalm 21, 16.), jen Bůh

zmařený až v podobu chleba na oltáři jest poctou pro ni hodnou! —

A k této velebnosti ty přistupuješ — v modlitbě. Co učiníš? Prorok všecek schvácen úžasem myslí, že by bylo nejlépe se odmlčeti a v němém údivu se klaněti: „Hospodin jest v chrámě svatém svém: umkniž před ním všecka země!“ (Habak. 2, 20.)

A hle, ty nemusíš mlčeti, ty smíš mluvíti, ano ty voláš k tomuto Neskonalemu, Velebnému: Otče! To je něco tak smělého, že církev Syna Božího se jaksi leká a když má ve mši sv. osloví Boha slovem: Otče, dí: Jen proto, že Spasitel tak přikazuje a jen že božským poučením vybízí, osmělujeme se říkati: Otče náš!²⁾ Ó, s jakou posvátnou úctou je třeba blížit se k rozmluvě s velikým Bohem a k oslovení jeho tak smělým názvem! „Ó, kdo mi dá křídla,“ tak budí v sobě tuto uctivost sv. Řehoř Nyss., „abych se vznéstí mohl myslí za vznešeným a velebným smyslem slov? Abych mohl opustiti zemi a se vznéstí nad oblohu, dostihnouti nadoblačné krásy, vzlétnouti nad hvězdy, abych patřil na jejich krásný soulad a řád? A abych ani tam se nezastavil, ale proběhl všemi těmi světy tam kolota-

²⁾ Praeceptis salutaribus moniti et divina institutione formati audemus dicere. (Miss. Rom.)

jícími a se měnícími výš v oblast, kde ustává všecken pohyb a změna, a dospěl až k Bytosti nezměnitelné a k Moci nehybné, jež sama v sobě zakořvená, založena, pevná, neochvějná vše vede a mocí svou nese, co vůbec jest, vše, pravím, co na nevýslovné moudré vůli její závisí? Abych odtrhnuv mysl ode všeho proměnlivého a pomíjejícího, toho si vhodným pomyslem a slovem naklonil, jenž ani měniti ani přetvořiti se nemůže a pak ho předůvěrným a přenežným názvem oslovil —: „Otče?!“ Jaké k tomu třeba odvahy? Jaké důvěry? Jakého sebevědomí? Zahlédáti aspoň takto z povzdálí (jak to vůbec zde jen možno jest) nevýslovnou slávu Boží, poznáváti, že jeho bytost jest sama dobrota, svatost, blaženost, moc, sláva, duchovost, věčnost, nezměnitelnost — a pak nicméně tuto Bytost osloviti takovým názvem: „Otče náš!!“³⁾

³⁾ Quis mihi dabit alas ad hoc, ut possim una cum sublimitate praestantiae majestatisque verborum mente subvolare? Ut terram quidem omnem relinquam, transeamque omnem aërem in medio fusum, assequar autem aetheream pulchritudinem et ad sidera evadam et omnem in eisdem ordine ac ratione digestum ornatum inspiciam? Ac ne in his quidem consistam, sed haec etiam percurram et extra omnia quae et moventur et mutantur evadam atque stabilem assequar naturam ac potentia immobilem et in

„To jest, co se bojím vyslovíti,“ — tak poučoval pohanské čekatele křtu sv. Petr Chrys. o Otčenáši: „co se bojím nyní vyslovíti, a co i vy budete povinni s bázni slýchatí a s posvátnou hrůzou vyslovovat, nad tím žasnou andělé, děsí se moci nebeské, výsosti nebes toho nechápou, slunce nenahlíží, země nemůže snéstí, žádný tvor postihnoutí. Co tu svede smrtelný duch lidský? Co mysl chabá? Co obmezený smysl? Co lidského hlasu dech? Co lidský jazyk, jemuž brzy dojde slovo?“ — — — — —

se ipsa statutam, fixam, fundatam atque firmatam omnia ducentem pariter et ferentem, quaecumque existunt, omnia inquam, quae ab inenarrabili voluntate divinae sapientiae pendent? Ut ab omnibus, quae alternant et mutantur mente procul remotus, in immutabili pariter et immobili animae statu Eum, qui nec mutari nec in alterum perverſi potest, per animi sententiam atque iudicium prius conciliem et familiarem reddam: deinde maxime familiari et amica appellatione invocem et dicam: Pater? Nam quali dicenti opus est animo? Quanta fiducia? Quali conscientia? Ut ubi Deum, quod eius fieri potest, per eas appellationes, quae in illo animadvertuntur, ad intellectum inenarrabilis gloriae quasi manuctus mente conceperit atque didicerit, quod divina natura, quodcumque ea tandem sit ipsa, bonitas sit, sanctimonia, exultatio, potentia, gloria, puritas, aeternitas semper eodem atque simili modo sese habens: ac quaecumque talia circa divinam naturam intelliguntur... deinde talem emittere vocem et Eum, qui talis sit, suum patrem nominare audeat? (S. Greg.

„Co jsem se pronésti chvěl, o čem se služebné nízkosti nebešťanů i pozemšťanů ani zdáti nemohlo: že by mezi nebem a zemí mohl nastati takový poměr, že by člověk v Boha — sluha v syna proměnění se mohl —⁴⁾ volaje k Bohu: Otče! Otrok odvažuje se zváti otcem svého pána, soudce svého zve vinník svým zploditelem, tvor pozemský prohlašuje se sám za syna božího: ten, jenž všecken statek pozemský promarnil, dělá si nároky na dědictví nebeské.⁵⁾ Otče náš!! Ó, věru toť příliš! „Před tímto slovem musili bychom se u vědomí otrocké nízkosti své skácejí v prach, musila by se vniveč obrátiti naše bytost, kdyby nás k tomuto oslovení nepovzbuzovala sama Otco-

Nyss. De orat. Dom. or. II., str. 178, ed. Colon. Agrip. 1617.)

⁴⁾ Quod ego modo cum magno tremore dicturus sum, quod vos estis nunc ferribiliter audituri, immo ferribiliter vocaturi, stupent angeli, pavescunt virtutes, supernum coelum non capit, scl non videt, terra non sustinet, tota non assequitur creatura. Quid ad haec mortale pectus? Quid ad haec mens hominis imbecilla? Quid ad haec humani sensus angustia? Quid ad haec humana lingua cito facitura? (S. Petr. Chrys. sermo 72., vyd. cit., str. 311.)

⁵⁾ Servus Dominum patrem vocare audeť, iudicem suum reus nuncupat genitorem, conditio terrena sua se voce adoptat in filium, qui terrena perdidit, aestimat se divinitatis haeredem (idem l. c. sermo 70., str. 301.).

va autorita a Synův Duch: „Neboť poslal Ducha Syna svého v srdce naše, který volá: Abba, Otče!“ (Gal. 4, 6.) Ducha se zmocňuje závrať, tělo upadá v mdlobu . . . Kdy směl by smrtelný tvor zvatí Boha otcem, leč by se mu s hůry k tomu dostalo povzbuzení?“⁶⁾

2. „Otče“ — jest slovo *důvěry*. To je druhá podmínka dobré modlitby. Kdo se modlíš, „žádej u víře, nic nepochybuje; neboť kdo pochybuje, podobá se vlně mořské, která větrem se čeří a zmítá: jen ať se nedomnívá takový člověk, že dostane něco od Pána!“ (Jak. 1, 6.) Vždyť pochybnost a nedůvěra urážejí Boha tolik: „nejsi dosti dobrý, nejsi dosti mocný — abys dal“ — tak vlastně mluví obě. Proto nic tak nebolí Pána jako malomyslnost a nedůvěra: zkracují rámě Boží; přivírají ruku, která se chtěla s celou svou štědrostí otevřítí.

„Ó, důvěřujte — mějte důvěru,“ říkal Spasitel. (Jan 16, 33.) A aby znemožnil takřka všecku nedůvěru a malomyslnost

⁶⁾ Succumberet conscientia servilis, terrena conditio solveretur, nisi nos ad hunc clamorem ipsius patris auctoritas, ipsius Filii Spiritus excitaret. Misit, ait, Deus Spiritum Filii sui in corda nostra clamantem: Abba, Pater! Laccessit mens, caro nostra decidit, nisi Deus quae fieri jubet, impleat ipse qui jubet . . . (idem serm. 71., str. 307.)

a aby vztyčil hned na počátku modlitby naši důvěru až do nebes, postavil v čelo své modlitby dvě kratičká, avšak důvěrou dýšící slova: Otče — v nebesích. V jednom je dobrota, v druhém moc.⁷⁾

Dobrota. Jsou zde na světě věci, které mají vždy a všude jaksi nezměnitelně tutéž vlastnost. Kdo vyřkne slovo: křída — bezděky připojí: bílá; kdo slovo: slunce, samo sebou téměř doplní —: jasné. Říkají tomu: stálý, trvalý přívlastek věci. Takový stálý přívlastek má též slovo otec: otec dobrý. Jsou ovšem i otcové špatní i zlí. To proto, že dobrota člověka jest jen pouhá vlastnost — může býti u něho a nemusí; není nutná, není podstatná. Ale přec nicméně představují si lidé na celé zeměkouli v otci — bytost dobrou. Sám božský Spasitel, jenž přece znal lidskou křehkost a náklonnost ke zlému, tvrdí, že se nenajde otec, který by dítěti svému nebyl dobrý. Kde, kde je takový otec, jenž by synu svému, když ho prosí, dal kámen místo chleba? Místo ryby hada? Neb bude-li ho

7) Dominus nos. orare docens ea præmittit, ex quibus in nobis fiducia generetur; sc. ex benignitate Patris — unde: Pater noster . . . et ex magnitudine potestatis, unde dicit: Qui es in coelis . . . (S. Thom. Aq. in orat. domin. c. X. ed, Hurter, str. 97.)

prosítí za vejce, zdaliž podá jemu štíra ?“ (Luk. 11, 11, 12.) To by ani nebyl otec! Ne — ne — ty, otče, dáš chléb, dáš rybu dáš vejce. To dáš ty, jenž jsi dobrý jen svojí vlastností pomíjející, měnivou a nestálou; nejsi dobrý ani svou podstatou ani dokonale a plně dobrý, ani přirozeností svojí lítostivý a útrpný. A ty se přece dáš pohnouti hlasem dětské prosby: že je to syn, jenž tě prosí, a žes ty otec, jehož prosí. — A Otec, jenž jest podstatou svojí celou jen pouhopouhá dobrota, Otec — u něhož to není jen vlastností býti dobrým, nýbrž jeho nutnou a nezměnitelnou přirozeností, Otec, jenž by Bohem nebyl, kdyby nekonečně dobrý nebyl, Otec, jenž podstatou svojí není nic leč láska — „Bůh je láska“ stojí psáno (1 Jan 4, 8.), ó tento Otec — ó, co teprv tento Otec jest ochoten dáti! „Jestliže vy, jsouce zlí (t. j. nedokonale dobří, k zlému naklonění . .), umíte dobré dary dávati dítkám svým, čím více Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí.“ (Luk. 11, 13.) Ó ano, *čím více* tento Otec!! A čím lepší dary! Tím lepší, čím lepší jest nad tebe, otče lidský!! Ty chléb, rybu, vejce — věci tělesné a časné. On — ducha dobrého, přímo až i Ducha svého svatého a všechny duchovní a nebe-

ské dary s ním! A ty škemráš u Boha jen o malichernosti, maličkosti a nicoty? Co bys řekl chudšasovi, (ptá se sv. Řehoř Nyss.), jenž ve své ubohosti považuje hlínu za zlato, a když ho volá král k sobě ochoten uděliti mu ze svých pokladů — on by za nic jiného neprosil leč za něco z hlíny? To jsi ty, když se v modlitbách svých nedovedeš povznésti k velikosti Dárcově a celou Boží všemohoucnost skloniti a snížiti chceš jen k věcem a tužbám svým nízkým, pozemským“. ⁸⁾

Ó Bůh je veliký!

Bůh je nekonečně veliký! A u velikého Boha sluší jen velkých věcí hledati! Duchovních, nebeských, věčných! „Těch věcí hledejte, které jsou svrchu, kde jest Kristus, sedě na pravici Boží!“ (Kol 3, 1.) „Dědictví neporušitelného, neposkvrněného a ne-

⁸⁾ Ut si quis prae nimia paupertate aut rusticitate vasa ex luto fictilia pretiosa petet, deinde ad regem solidas divitias et dignitates distribuere paratum accedat, atque omissis iis rebus, quae a rege peti solent, tanta dignitate praeditum roget, ut ex luto subacto et concinnato efficiat aliquid, quod sibi cordi sit: ita etiam is, qui imperite utitur oratione, non ad dantis altitudinem sese erigit, sed ad sordidas, humiles et terram sapientes cupiditates suas divinam potentiam descendere desiderat. — (S. Greg. Nyss. l. c. sermo I., str. 176.)

vadnoucího, uchovaného v nebesích pro vás!“ (1 Petr 1, 4.) A my? My snad stále hledám jen těch věcí, které jsou dole... a pomíjejí jako svět a žádost jeho. A Bůh!? Ó dobrý Otec — i v tom se ukazuje otcem — i v tom budí naši důvěru: neodpírá ani té hlíny a země a nicoty, za niž prosíváme. Dává prozatím i ony dary časné a pomíjející. Jako matka: dá dítěti prs — pak i své vlasy, aby si s nimi pohrálo, sníží se i ke hře s ním... vždyť ví: až dospěje, však přestane samo a bude si počínati rozumně. Tak Bůh: aby člověka k sobě navnadil, i snížiti se dovede až k malicherným jeho přáním a nezpěčuje se, vyslyšeti je... Ó nevidíš, že neodpírá ti ani těchto malých a nepatrných darů proto, aby tě tím k větší důvěře povzbudil v prosbách za dary duchovní a veliké?⁹⁾

⁹⁾ Quemadmodum in nostris liberis videmus, qui initio quidem uberibus maternis adhaerent, quantum natura capit, tantum a matre requirentes. Quod si infans adoleverit, mammam quidem, respuit, quaerit tamen aliquid ejusmodi, ... quibus infantium oculi delectantur, sed ubi ad firmiorem aetatem pervenerit, ... tunc omnibus puerilibus studiis atque desideriis omissis, ea quae ad perfectam vitam spectant, a parentibus petiturus: ita etiam Deus, qui per omnia hominem ad sese respicere assuefacit, idcirco saepe numero ne minoribus quidem petitionibus aures praebere fastidit, ut ad sublimiorum rerum deside

Ó v pravdě Bůh jest Otec — to jest dobrota.

A jest nebeský Otec — to jest jeho moc.
„Čím více Otec váš *nebeský*...“

„Hospodin na nebi postavil si trůn svůj,
královská jeho moc nade vším vládne.“

(Žalm 102, 19.)

Všecky síly, milosti a dary nebes, všechny síly a mohutnosti země, všechny vlohy a schopnosti i dovednosti tvorstva, všechny faje života i smrti — jsou v jeho ruce; „a královská jeho moc nade vším vládne“. A na nebesích — na vysokostech postavil si svůj trůn, aby jeho oku nic neušlo! Ani jediný vzdech, ani slza jediná!

„... shlédl se své výše,
... popatřil s nebe za zemi,
aby vyslechl vzdechy zajatých,
k smrti odsouzené by rozvázal.“

(Žalm 101, 20, 21.)

Kde je zde místa a důvodů k nedůvěře? Kdybych i synem marnotratným byl a vše promarnil jako on, statek i čest i zdraví až i šat, ještě mám Tebe, Otče! Ještě smím zvolati: „Vstanu a půjdu k Otci svému a

rium, per parvarum rerum largitionem eum, qui hoc beneficium consecuturus fuerit, invitet. (S. Greg. Nyss. l. c. sor. I., str. 177.)

řeknu jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou, již nejsem hoden sloužit synem tvým. Učiň mne jako jednoho ze svých dělníků!“ (Luk 15, 18, 19.) A Ty — „mi odpusť bezbožnost hříchu mého“ (Žalm 31, 5.) Neboť,

„jako se slitovává nad dětmi otec — (i když zhřešili),

tak Pán nad těmi, kteří se ho bojí“.

Znáš křehkost naši, ví, z čeho jsme — jeť naším Tvůrcem a Otcem:

„neboť ví on, jaké stvoření jsme,
na paměti má, že prach jsme.“

(Žalm 102, 13, 14.)

Jest sice též naším soudcem, „ale ten, jenž soudce změnil v Otce, chce „bychom ho spíše milovali nežli se ho báli.“ (Sv. Petr Chrysol.)

A nyní tedy Hospodine, Otec náš jsi Ty, my pak bláto; tvůrce náš jsi Ty a dílo rukou Tvých všickni my“ — (Is. 64, 8.)

A toto bláto volá k Tobě: Otče, v pokore a neskonalé úctě; a dílo rukou Hospodinových smí tak volati s důvěrou, protože Hospodin jest Otec, a to Otec nebeský.

OTČE NÁŠ, JENŽ JSI NA NEBESÍCH!

Je na zemi — snad živa ještě, a ne-li, tož v srdci mého vděčné paměti žije bytost, o níž sami pohané říkali, že jí člověk nikdy splatí nedovede a splatí vůbec nemůže“. (Aristoteles.¹) Sám Bůh se postaral o patřičnou jemu čest a vděčnost zvláštním přikázáním: „Cti otce svého, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.“ (5 Mojž. 5, 16.) Ale přese všecku onu dobrotu, péči a lásku, kterou mi prokazoval, přes to, že mám skrze něho bytí i žití, není otcem v plném smyslu slova; neboť života svého nemáme od rodičů, nýbrž skrze rodiče od toho, jenž jest pravým Otcem a jediným. Proto nazýváme-li rodiče své otci, dí sv. Jeronym, je to jen vypůjčené použití názvu, který přísluší jenom Bohu. Vedle něho jsou otcové naši jen

¹) Sv. Tom.: Summa theol. 2. 2. qu. 106, a 6.

„sín otce“.²⁾ Spasitel proto řekl, že bychom nikomu na světě neměli tohoto jména přesvatého dávat: „Otcem nenazývejte sobě nikoho na zemi, neboť jeden jest Otec váš, jenž jest v nebesích“. (Mť. 23, 18.)

Jest Otcem naším,
protože nás stvořil,
o nás otcovsky pečuje,
a zvláště proto, že nás na křtu sv. za své dítky přijal.

1. Stvořil nás.

Otče náš, jenž jsi na nebesích! Můj Bože, Ty tedy *jsi!* Vyznávám to tolikrát, kolikrát opakuji tato slova: Otče náš, jenž *jsi!* Když řeknu člověku: „Ty jsi na zemi,“ — označuje slovo: „Ty jsi“ — čas; a slovo: „na zemi“ — místo, kde jest. Avšak Tvůj čas, ó Bože, co jest? Věčnost; a Tvé místo? Nechsáhlá nebesa. Věřím v Tebe! Klaním se Ti!³⁾

Ty jsi!

Také já jsem!

Nuž, jsme-li oba, nejsme snad k sobě v nějakém poměru?

Jsme jen tak vedle sebe a nic víc?

²⁾ Abusive umbratice, viz u Corn. a Láp. in Mť. 23, 18.

³⁾ Cfr. Veith: Vater unser 72—74.

Od koho jsem? Sám od sebe? Utvořil jsem sám sebe? Výrobce musí býti a existovati dříve nežli věc vyrobená. Stavitel byl zcela nutně a jistě dříve nežli dům. Utvořil-li jsem sám sebe, existoval jsem nutně dříve, nežli jsem býti začal: byl jsem, nežli jsem byl; býti a nebýti současně jest však nerozum: Od sebe sám tedy nejsem. — Od koho tedy? Od rodičů jen? Kdyby se lidé rodili jen „z vůle muže a ženy“, nebylo by rodičů bez vlastní viny bezdětných. „Rodiče jsou jen vodičem života“, dí sličně sv. Jan Zlat.⁴⁾ — Od koho tedy? Od Toho „jenž vynalezl všech věcí počátek a utvořil narození člověka,“ (2 Machab. 7, 23.) muže a ženu stvořil na počátku a řekl jim: „Rostte a množte se!“ (1 Mojž: 1, 28.)

Můj Bože, jsi-li tedy a jsem-li já, nezbyvá nic jiného, nežli, že Tyš můj původce a tvůrce: věřím v Boha Stvořitele nebe i země, věřím v Tebe, Stvořiteli můj!

A jak Tě nazvati? Jestliže se nazývá otcem člověk, jenž pouze jest života vodičem, průchodištěm, ó což tím více jsi Otcem Ty, Otec všech otců lidských, z ně-

⁴⁾ Non enim initium vitae habemus a parentibus, sed transitum vitae per eos accipimus. (u Corn. a Lap. in Math. c. 23. v. 9.)

hož pochází, a po němž se jmenuje veliké otcovství na nebi i na zemi!“ — (Efes 3, 15.) Ó Otče můj! Daleko lepší Otče, nežli otec můj tělesný!

1. Tys především Otec celé mé podstaty. Otec můj pozemský jest pouze otcem mého těla, ale Tebe zovou Písma i Otcem duchů — pater spirituum! (Žid. 12, 9.) Otec můj tělesný, právě proto že nejsem celý od něho a jemu ovšem i cele nenáležím, může se mne vzdáti; může před světem a zákonem mne i z poměru synovského propustiti; nároků, které na mne má, se zřici a na jiného je přenéstí: může mne dát adoptovati, jinému za vlastního přijmouti. Ale Ty, Otče můj! Jsem celou svou bytostí od Tebe, dle těla i dle duše: „Ruce tvé učinily mne, stvořily mne.“ (Žalm 118, 73.) Jsi *tak* Otec můj a já *tak* dítě Tvé, že se mne, nemůžeš vzdáti, ani mne jinému přenechatí. Jen tehdy bys nebyl mým Otcem, kdyby mne nebylo; ale jakmile jsem, nemůže býti jinak nežli takto: Ty Otec můj, já dítko Tvé. „A nyní, Hospodine, Otec náš jsi Ty, my pak bláto; tvůrce náš jsi Ty, a dílo rukou Tvých všickni my.“ (Is. 64, 8.)

2. Tys Otec můj *věčný* a *svrchovaný*. — Poměr syna k otci tělesnému stává se zde

na zemi vždy volnějši . . . a volnějši. Z naprosté závislosti na otci, v jaké jest, dokud je nezletilý, vyrůstá k větší a větší svobodě — až se stává zcela svéprávným, zletilým — ano na konec staříčký, k práci neschopný otec dostává se naopak v jakousi závislost na synu, jenž ho živí, ošetřuje, k smrti dochovává . . .

Ale Ty, svrchovaný a věčný Otče můj! Moci Tvé svrchovaností neodrostu nikdy — vůči Tobě nikdy nemohu se státi svéprávným a zletilým! A dobře mi tak: „mým štěstím jest přilnouti k Tobě a náležeti Tobě“. (Žalm 72, 28.) Neboť Tys otcem mým nejen v prvním okamžiku mého stvoření, Tys otcem mým každé chvíle . . . až do chvíle poslední . . . protože mne každým okamžikem jaksi znovu tvoříš tím, že mne zachováváš. „Jak by bylo co zůstalo, kdybys Ty, byl nechtěl; nebo co by od Tebe vyvoláno nebylo, kterak by bylo zachováno?“ (Moudr. 11, 36.)

Tys Otcem mým ještě dál i za hrobem . . . Vše zajde; i otcovství pozemské zajde; a dítě v nebi není už závislo na svém otci zde na zemi, ano může jako světec či světice státi vysoko nad svými rodiči tělesnými. Matka sv. Aloise klekala ještě zde na světě před obrazem syna svého, ježž

církev již tenkrát stavěla na oltář. Tak se může zjinačiti poměr rodičů pozemských k dítěti! — Vše zajde: zajde i nezrušitelný svazek manželský, neboť „potom,“ dí sám Syn Boží, „až vstanou z mrtvých, nebudou se ani ženiti ani vdávati. nýbrž budou jako andělé v nebesích!“ (Mar. 12, 25.) — Jen poměr mezi mnou — synem a Tebou, Otče nebeský, potrvá navždy, potrvá na věky! Nikdy nepomine, nikdy se nezruší, nikdy se nedá vyrovnati a snad do jisté míry splatiti vděčností, jako se dá poněkud snad splatiti zde rodičům pozemským. To je v poměru mém k Bohu nemožno: tu každý nový okamžik, každé nové dobrodiní, každý další krok věčnosti zvětšuje moji závaznost a uvazuje svazek ten vždy pevněji a pevněji.⁵⁾

Ó vidím Otče, že jsem Tvůj, že mám býti Tvůj, že mám býti a žíti pro Tebe se vším, co jsem a co mám. Neboť ruce Tvé pečlivě mne vytvořily. (Job 10, 8.)[†]

Tys mne vytvořil a položil jsi na mne ruku svou (Žalm 138, 5.), „ze zadu i napřed obemkl jsi mne,“^{*}) a „nikdo nemůže z ruky Tvé vyprostiti mne“ (Job 10, 7.) Nuž Otče, hle, já Tvůj — se vším

⁵⁾ Srv. Faber: Der Schöpfer u. das Geschöpf str. 79.

^{*}) hebr. text,

Tvůj — i s posledním soustem jídla, jež pojídám, až i s nepatrným tím hltem vody, již piji: mé myšlenky, mé žádosti, má slova, mé skutky, práce, podniky ano i zábavy, můj život, má smrt — mají býti pro Tebe, k Tvé cti a chvále: „Buďte že jíte neb pijete, či cokoliv jiného činíte, vše k slávě Boží činite!“ (1 Kor 10, 31.) Ó učiň, Otče, abych tak byl Tvým — zachovej tak zde, spas na věčnosti: „Tuus sum ego, salvum me fac — Tvůj jsem já, spasiž mne!“ (Žalm 118, 94.)

II. Je Otec náš, protože o nás *otcovsky pečuje*. O nás — o všechny — o každého zvlášť.

O všechny — o celé pokolení lidské. Vzpomeň, jak nás vedl . . . když jsme se odvrátili od něho a do zkázy řídili prvním pádem v ráji, „počložil (dobrou) ruku svou“ (Žalm 36, 24.), v pádu zachytil, slíbil Vykupitele, tisíce let naň připravoval, proroky posílal, zázraky a proroctvími plnil zemi . . . Vzpomeň, jak vodí každého z nás zvlášť, jak tebe! Stačí jen vzpomenouti — na anděly strážné. „Hle,“ praví ti, „já posílám anděla svého, který bude kráčet před tebou, střežiti tě na cestě a uvede tě na místo, které jsem připravil.“ (2 Mojž. 23, 20.) Jak mocně a dobrořivě dává jim

vyváděti Petra ze žaláře; jak obětavě vede anděl mladého Tobiáše: to jsou jen ukázky, jak vede skrze anděla i tebe. Vede tě skrze lidi, vede sám. A jak podivuhodně často!

Mladý muž-vojín vrací se zdráv — a žasne: jeho soudruzi, mnozí z nich i starší nežli on, zůstali kdes v dáli — kryje je cizí země: a on nemá jiného vysvětlení, leč toto: Ochrana Boží; „i když mi projít jest údolím stínu smrti, nebojím se zlého.“ (Žalm 22, 3.)

Žena. V dívčích letech sedávala v tovarně se dvěma družkami. Byla, po lidsku souzeno určena, aby vyrostla ke zkáze: matka sama dávala jí špatný příklad, neměla, kdo by ji vedl. Její obě družky byly na tom lépe. A přece — dnes po letech obě jsou ubohými ženštinami na těle i na duchu zkaženými — a ona spořádanou a dobrou a šťastnou matkou! — Ochrana a vedení Boží. „Pán je můj pastýř . . . provádí mne po stezkách spolehlivých.“ (Žalm 22, 1. 3.) Tak vede i mne; — prozřetelnost jeho v některých chvílích — ba v celém životě jakoby byla výhradně jen a jen pro mne. Jako v té naší rodině: vedle mne bývaly či jsou tam na klíně otcově a v náručí matčině ještě jiné děti — moji

sourozenci, ba někdy pochovala matka má i dítě cizí. Ale občas zastíhl jsem přece pohledy, které náležely jenom mně, a na čele mne hřeje křížek a polibek daný při loučení — a ty náležely jenom mně; a ten stisk ruky vřelý a ono a ono pohlazení, kterého se mi tehdy a tehdy dostalo, byly jenom pro mne, a výhradně pro mne. — Tak, můj Bože, já zakusil často od Tebe! Ty sice Slunce věčné, které svítí každému, dobrému i zlému, ale já přece vídal v životě svém, jak jsi často pohlédl zvláště jen na mne; v mnohé radostné události — v mnohém zdaru, který mne potkal . . . co to svítilo v duši mou, ne-li oblažující oko Tvé? Či v mnohé dobré — zvláště snad — životní sv. zpovědi, nebyl to milostný pohled Tvůj jen mně a výhradně mně náležející? A to a ono osvícení, jež duši mou problesklo, nebyl to opět pohled Tvůj — jenž padl na mne tak účinně jako kdys na Petra: respexit Petrum — „pohleděl Pán na Petra . . . i vyšel ven a plakal hořce“ (Luk. 22. 61.)? Ó pohledy milosti plné, ó pocely milosti Tvé, jen a jen mně určené, jako onen pohled — v nějž vložil Spasitel všecku něhu své lásky, jak to evangelium líčí: „Ježíš pohleděv na něj zamiloval si ho“ (Mar. 10, 21.)! Slunéčko

Nejsv. Svátosti Tvé svítí sice všechněm, ale mně osobně zvlášť. Mohu bráti z něho denně plnýma rukama, jakobych byl jediný na světě; a kdyby celý svět bral z něho, nebyl jsem a nejsem a nebudu zkrácen mně, mně osobně ji podáváš Pane, jakobychom, Ty a já, byli sami dva na světě. — Ano, nemohu popřít: jako tam doma v rodinném kruhu, tak i zde v mém synovském poměru k Tobě jsou pohledy, jsou pocely, jsou něžnosti, které byly určeny jen pro mne. Nemohu jich zapomenouti — těch milostiplných odpuštění, kterých se mi od Tebe dostalo, — nemohu zapomenouti slibů věrnosti se své strany ani útěchy a přípovědí s Tvé strany, jež jsme spolu vyměnili — ne — nemohu zapomenouti ani trestů Tvých otcovských, kterými ses mne dotýkal a v nichž bylo více lásky nežli přísnosti, více smilování nežli rozhořčení, Ó Otče náš, jenž jsi Otec můj! Zvlášť můj! A opravdu, i v trestání ukazuje se otcovská péče a dobrota Otcova — vpravdě otcovská.

Jdou prarodiče ubozí z ráje; anděl s mečem plamenným stává se u vchodu, kletba Boží nese se za nimi ven a provází je na bědnou zemi . . . nešťastníci! Kdo by tu, vida a slyše toto vše, neměl člověka za

ztracena? Kdo by tu nemyslí, že ho Bůh nadobro opustí a záhubě všanc vydá? A ejhle: „Učinil — čteme — Hospodin Bůh Adamovi a ženě jeho z kůže sukně a oděl je.“ (Mojž. 3, 21.) I v trestu — ejhle — záblesk lásky Boží!⁶⁾ — Jinak se vůbec Bůh — jako pravý otec — ani hněvatí nedovede. Prorok ujišťuje: „Hospodine, když se hněváš, na milosrdenství své se rozpomeneš.“ (Habak. 3, 2.) — Jeho ruka trestající jest zároveň dovedná ruka léčící. „I když se jí nás dotýká, dí církev sv., činí to ne z nepřátelství, nýbrž udeřením hojí a rána od něho pocházející je lékem.⁷⁾ — „On raní, ale též ošetřuje, tepe — a ruce jeho uzdravují.“ (Job 5, 18.) Ano, trestání Páně vůbec je důkazem, že jest náš pravý Otec a my pravé jeho děti, — ne cizoložnáta — jak dí apoštol: „Koho Bůh miluje, toho kárá; šlehá však každého syna, kterého přijímá!“ (Žid 12, 6.)

V péči i v dobrofě, v lásce i v něžnosti — Otec.

V opuštění i dopuštění, v trestu i přísnosti: Otec. Vždy Otec, jenž otcovsky o nás pečuje.

⁶⁾ Katech. tříd. č. IV. hl. 9. ot. 8.

⁷⁾ ibid. ot. 11.

III. Jest otcem naším zvláště proto, že nás na křtu sv. za své dívky přijal.

Otec lidský má k synu svému jisté povinnosti a závazky: jest povinen vychovávatí a živíti ho. Zákonem dají se i vynutíti; a to proto, že mají oba stejnou přirozenost. Ale Bůh a člověk — jaká to propastná vzdálenost dělí je od sebe! Může mi Bůh býti něčím zavázán, povinen? Nanejvýš dobrofou svou, abych mohl býti živ, když už mi tu první dobrofou projevil, že mne stvořil.

Ale hle, Bože můj, ačkoliv jsi mi nebyl ničím zavázán, ani pro tento časný život, cos Ty neudělal?

„Nejen že otevíráš svou ruku a sytíš všecko, co žije“, tedy i mne (Žalm 144, 16.). — Ty děláš ještě neskonale víc — dáváš mi na křtu sv. a ve sv. svátostech — milost svou. Milost! Dar tak vzácný! Všechen důvtip lidský, kdyby se i soustředil, nebyl s to, aby jej vymyslíl — neřku sestrojil. Něco tak vzácného, že všechny schopnosti naše a dovednosti nedovedou jej získati. Je to účast na samé přirozenosti Boží. Jako lidé (tvorové jeho) měli jsme jen podobu Boží: rozumnost, svobodnost vůle, ale nyní, když máme milost jeho, máme zcela něco z jeho podstaty, něco z jeho

svatosti, jeho dobroty. „Ó dal nám, dí sv. Petr, převeliké a drahocenné dary zaslíbené, abychom skrze ně stali se účastni božské přirozenosti.“ (2 Petr 1, 4.) Ano více ještě. Milostí zaštipen jest nový, nadpřirozený život v nás, život, kterým žijí v lůně Nejsv. Trojice samy přesvaté osoby božské, Otec, Syn a Duch Sv. Milost vnáší tento jejich život v naši duši, buduje tam pro ně příbytek: „Miluje-li kdo mne, řekl Spasitel, slovo mé zachovávatí bude a Otec můj bude ho milovatí, i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme.“ (Jan 14, 23.) A tak nyní oddechují v duši milostí obdařené tři svaté osoby Boží dechem svého božského života, a tím jest Duch Sv. A ten jest — jenž vlastně duši tu pak oživuje; skrze něj jest živa životem novým, životem synovství božího. „Láska Boží,“ tvrdí apoštol, „vylita jest v srdcích našich skrze Ducha Svatého, jenž nám byl dán.“ A poněvadž máme Ducha božského v sobě, jsme ještě služebníci? Vždyť je to Duch, který se vznášel nad Kristem v tu chvíli, kdy nebeský Otec volal: „Tento jest Syn můj milý.“ (Mat. 3, 17.) Téhož Ducha máme v sobě po křtu my. — Co tedy jsme? Synové. A vsuťku: „V něm přijali jsme ducha synovství, ve kterém voláme: Abba,

Otče! — protože nás ujišťuje, že jsme dítkami Božími.“ (Řím 8, 15, 16.)

Ó dítkem Božím býti — jaká láska od Něho, jaká čest pro nás! Byl by už ne-skonale čestný a vzácný sám ten titul: Dítka Boží, samo to jméno, syn Boží. — Ale nikoliv! Ne jenom titul, Bůh dal víc, dal samu věc a samu podstatu: „Vizte, jakou lásku nám Otec prokázal, abychom dítkami Božími sluli a *a my jsme jimi.*“ (1 Jan 3, 1.) Jsme *zrozeni z Boha!* Kdožkoli jej přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími, těm (tož), kteří věří ve jméno jeho, kteří se zrodili nikoli z krve; ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha.“ (Jan 1, 12. 13). „Jsme-li však dítkami, (tedy) i dědici, dědici Božími a spoludědici Kristovými.“ (Řím 8, 17.) — A jsme-li dítkami, tedy určení k společnému, rodinnému životu s ním: zde spojení s Ním skrze milost, víru, naději a lásku, a tam jednou skrze přímé patření na jeho tvář. To už je něco tak úžasného, že sám Bůh nemůže pouhému tvorů dáti víc. „Výše již člověk pokročí nemůže.“ volá bl. Albert Vel.⁸⁾

To vše nám dává Bůh!

To vše nám dává Otec!

⁸⁾ non enim potest ulterius promoveri.“ (De vener. Sacram. Altaris, c. V.)

A to všechno jest obsaženo již v jeho pouhém titulu. „Ó Synu Boží a Pane,“ volá sv. Terezie, folik najednou nám toho dáváš hned již v prvním slově modlitby své: Otče náš!“⁹⁾

Otče náš, jenž jsi nás k obrazu svému stvořil!

Otče náš, jenž otcovsky o nás pečuješ!

Otče náš, zvláště proto, žes nás na křtu za své dívky přijal. *Zvláště proto!* Ani ne proto, že nás stvořil, ani ne tak proto, že o nás otcovsky pečuje — ne — nikoliv — to vše není celý a plný důvod jeho otcovství a našeho synovství. Či nejsou ďáblové též jeho tvory — ovšem zvrhlými? A smějí snad volati k němu: Otče? A hříšník — jenž milosti Boží v sobě nemá, — koho má otcem? „Vy z otce ďábla jste,“ říkal Spasitel farizeům — „a chcete činiti žádosti otce svého!“ (Jan 8, 44.) Neboť, „kdo činí hřích, jest z ďábla.“ (1 Jan 3, 8.). A jakž by mohl a směl takový „filius diaboli“ — syn ďáblův (1 Jan 3, 8.) volat k Bohu: Otče!? Může nešlechtné vůli a mysli býti otcem ten, jenž podstatou svou celou dobrý jest? A nejvyšší svatý otcem životu poskvrněnému; a hříchem ubitému — sám Život?

⁹⁾ Cesta dokon. kap. 27.

A těm, kteří hanebnosti a necudnosti páší, může-li býti otcem ten, jenž jest sama Nevinnost a Čistota — a lakomci otcem — sama štědrost nejvyšší? ... — A nebude to urážkou, když kdo se svědomím tak poskvrněným a neočištěným vtíráti se bude v rodinu a čeleď Boží a Otcem zvatí Spravedlivého — on nespravedlivý, Čistého — on nečistý — jakoby ho za původce špatnosti své označiti chtěl? Proto se brání Bůh sám proti oslovení takového člověka. Sv. Řehoři aspoň se zdá, jakoby ten profét slyšel: „Otcem, otcem,“ dí Bůh, „troufáš si nazývatí ve své zkaženosti toho, jež jest otcem nevinny? Proč špinavým hlasem třísniš jméno čisté? Proč si je osobíš neprávem a podvodem? Kdybys byl mým synem, nutně by nesl život tvůj i značku mých dobrých vlastností; nenalézám však na tobě obrazu podobnosti své: co nacházím, jsou rysy mých nepřátel ... Ó někdo jiný jest otcem nepravostí — jež jsou v tobě!“ ...¹⁰⁾ Ó jsou věru chvíle, kdy jest se báti, aby se to krásné slovo: Otče náš, neobrácelo v kletbu na nás! — A to by se mohlo státí, a stává se, když hříchem ztrácíme milost posvěcující, a s ní šlechtický erb synovství Božího. To dobře cítila sv. kajícnice Thais.

¹⁰⁾ S. Greg. Nys. De Orat. dom. II.

Když se odvrátila od bludné cesty své, netroufala si volati k Bohu: „Otče,“ nýbrž jen takto: „Stvořiteli můj, smiluj se nade mnou!“ Nuž, je-li Bůh Otcem Tvým, protože tě stvořil, hled' býti jeho synem věrným — služ mu jako syn; je to povinnost tvá, přirozeně nutná: vepsal ji v samu podstatu tvé bytosti, kterou ti stvořil.

Není on otec tvůj, jenž si tě opatřil, jenž tě učinil a stvořil? (5 Mojž. 32, 6.)

Služ mu! „Vždyť žádáš, aby ti sloužil člověk — tvůj sluha — tvůj spolutvor a nechtěl bys sloužiti Tvůrci?“ dí sv. Augustin. Chválíš ho za jeho věrnost; říkáš: Ó já mám sluhu znamenitého, dobrého — a co chválíš na služebníku svém, nechtěl bys sám dáti Pánu? A je to tak dobrý Pán: poroučí poddaným tvým, aby tě poslouchali a věrně ti sloužili i tenkrát, když tys zlý a nehodný pán — víra jeho je tomu učí: tvou ženu, i když tys nehodný muž; tvé děti, i když tys špatný otec; sluhy tvé, i když tys pán zlý; oni ti přec mají sloužiti a to, jak víra dí, k vůli Bohu. Není tedy spravedливо, abys ty zase toho dbal, že i ty máš Pána nad sebou?“ ¹¹⁾

¹¹⁾ Sermo IX. c. X. 15. 16. Vis, ut tibi serviat, cum quo factus es, et non servire Ei, a quo factus es? — Dicis: praeclarum magnum servum habeo. Quod

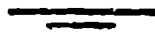
Je-li Otcem tvým, protože otcovsky o tebe pečuje, služ mu s láskou, radostí a vděčností synovskou! A stále, protože On stále tě zachovává a s láskou nezměněnou. Tak stálou by nedovedla býti žádná jiná láska. I nejvřelejší láska manželská chladne, když ji manželé mezi sebou ubíjejí — a třeba jen maličkostmi, jež nejsou snad víc leč bodání špendlíkem, — ale často a vytrvale. I srdce otcovo a matčino se konečně zatvrdití dovede. Jen ty, můj Bože, máš objetí rozevřeno vždy i k objetí hříšníka, volaje: „Navrať se a já tě přijmu!“ (Jer. 3, 1.) Ó kéž bych aspoň po svém návratu k Tobě nebyl se Ti zpronevěřil! Ó kéž bych aspoň nyní již setrval v milosti Tvé!

Neboť jsi-li, můj Bože, otcem mým právě a zvláště proto, že mám milost posvěcující, ó jak si jí vážiti mám! Jak v sobě chovají, rozmnožovají! Neboť jen ti, kteří se Ti hledí připodobnití životem svým, nesou znak synovství Božího v sobě — „obnovují se, svlékajíce člověka starého a oblékajíce nového k obrazu Stvořitele

— — —
laudas in servo, non exhibes Domino? . . . Etenim servus ille, quod tibi servit indigno digne, Deo debet non tibi. Justum est ergo, ut et tu attendas, quia sub Domino es.

svého“ (Kol. 3, 9., 10.)¹²⁾ Nuž, hled, synu, aby činové tvoji nebyli nehodni božského rodu, k němuž tě povýšiti ráčil Bůh! „Budte následovníky Božími, volá apoštol; a proč „následovníky Božími“? „Jsteť synové nejmilejší!“ — (Efes. 5, 1.) Budme tedy všickni „dítěmi světla, dítěmi dne,“ (1 Sol. 5, 5.)¹³⁾ nenáležímeť noci ani tmě, nýbrž tomu, jenž jest Otec Světél!

A nyní tedy Ty, Hospodine, Otec náš a vykupitel náš — toť od věků jméno Tvé.“ (Is. 63, 16.)

¹³⁾ Katech. trid. část IV., hl. 9., ot. 17.

¹²⁾ Cfr. Origenes: de orat. c. 22.

JENŽ JSI NA NEBESÍCH.

Na nebesích?

Tak vysoko? Mé oko tam sotva dohlédne! A co je mi takový otec, jenž jest daleko a vysoko? Potřebuji otce blízkého. Padá vojn na haličské stepi, klesá zraněn na italské pláni: oba volají otce, matku. Ale marně: nesmírná vzdálenost dělí je od nich. Potřebuji otce blízkého.

A máš ho! Ach, tvůj Otec není otec, pro kterého by se musilo snad psát, telegrafovat či telefonovat.¹⁾ „Vždyť není daleko od jednoho každého z nás“ — ujišťuje Duch Boží. (Skutky ap. 17, 27.) Je na blízku — je všude — je na nebesích, vždyť jsou jeho trůnem: „Nebe jest sídlo mé“; jest na zemi — vždyť je podnoží nohou jeho: „země pak podnož nohou mých!“ (Is. 66, 1.) Ó ano . . . v nebesích jest — ale převyšuje je; jest na své podnoži, na zemi,

¹⁾ Cfr: Alb. Stolz: Das Vaterunser str. 4.

ale až do podsvětí sahá jeho moc, dí sv. Cyrill.²⁾ A *jest* tam — nepotřebuje tam teprve vcházení a stoupati. Kdybys ty chtěl býti na nebi, musil bys tam stoupati; tvůj Bůh však nikoli — je tam: „Kdybych vstoupil na nebe, jsi tam ty“; kdybys chtěl býti v podsvětí, musil bys tam prve sestoupiti; Bůh tvůj však nikoli — je tam: jestli si do pekel lehnu, hle Tys tu. — Kdybys chtěl býti v nejzazších končinách světa, musil bys tam jíti nebo letem se dopraviti; Bůh tvůj však nikoli — je tam:

Vezmu-li si křídla zory

a spustím-ti se v dálných končinách moře:

(Žalm 138, 8, 9)

i tam jsi, Otče můj! — Jsi všude; přítomností svou „vyplňuješ nebe i zemi“, objímáš mne, že nemohu z tvé přítomnosti ani ven. Jako houba všecka je prosáklá oceánem, který ji nadto ještě oblévá neskonale vysoko nahoře i hluboko dole a v pravo i v levo se všech stran, tak jsme my proniknutí a objatí Bohem.³⁾ Tak blízko je nám: „v něm žijeme, hýbáme se a jsme.“ (Sk. ap. 17, 27.)

²⁾ viz Žák S. J.: Soustavná katol. věrouka I., str. 450.

³⁾ S. August.: Confess VII., 5.

Proč tedy přece modlíme se k němu :
Otče náš — jenž jsi na nebesích ? Protože
jest na nebesích zvláštním způsobem
přítomen

a tam bude jednou sám prevelikou naší
odměnou. (Katechismus ot. 287.)

*1. Jest na nebesích zvláštním způsobem
přítomen.*

Je-li která bytost rozumná a svobodná
někde přítomna, může — ovšem — (chce-
li) — svou přítomností též nějakým způso-
bem dáti na jevo. I Bůh ! Jest sice všude
svou podstatou, která jest nade všechny pro-
story i časy povznesena, všude, na všech
místech přítomen ; může však někde dáti
znát více nebo méně svou moc, dí sv. To-
máš Akv.⁴⁾, a jinde opět ještě zvláštními
účinky může svou přítomností dávatí na
jevo. A tak je Bůh jiným způsobem v hříš-
ných a jiným způsobem v spravedlivých.

Archu úmluvy zanesli kdys do domu
zbožného Israelity Obededoma a ponechali
ji tam 3 měsíce. A co čteme ? „I žehnal
Hospodin Obededomovi i všemu domu
jeho.“ (2 Král. 6, 10.) A zanesli fílištinští
tutéž archu úmluvy do země své — nej-
prve do chrámu bůžka svého Dagona. A

⁴⁾ S. th. I. p. qu. 8. art. 3.

ejhle: jednoho dne ležel Dagon obličejem na zemi před archou Hospodinovou; hlava pak Dagonova a obě ruce jeho byly uraženy na prahu. — A více: ruka Hospodinova velmi zafížila obyvatele toho místa — města Azotu: „stihl je pohromou, ranil Azot i s okolím . . . vesnice i pole té krajiny hemžily se vylíhnuvšími se myšmi a velká úmrtnost způsobila ve městě zmatek.“ (1 Král. 5, 2—7.)

Tak už zde na zemi bývá: Bůh jinak přítomen na jednom, jinak přítomen na druhém místě: někde s požehnáním, jinde s trestem; zde s milostivostí, jinde s kletbou; někde dává okusiti přítomnost svou více, jinde méně slastně a sladce. Jak jinak byl přítomen v Rodičce Boží, jak jinak v Nejsv. Svátosti, jak jinak po sv. přijímání v srdci člověka! Toť samo přebývání Boha v člověku: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně zůstává a já v něm!“ (Jan 6, 57.)

Ale nikde tak, jako v nebesích!

Jest vladař přítomen sice v celé zemi, aspoň svou mocí, kterou v celé zemi vládne; ale v sídelním městě nemají-liž ho lépe přítomna? Tam mají nejen jeho moc, tam mají i jeho tvář, kterou mohou vídati, tam mají i jeho oslavu, které se mu zvlášť při slavnostech dostává

Duše jest sice v celém těle přítomna, avšak zvlášť v hlavě: v ústředí všech smyslů a všeho cítění. A tak všudepřítomný Bůh, dří sv. Bernard⁵⁾, je přítomen zvláštním způsobem v nebi: v té hlavě, v ústředí, kde se dává vyvoleným všemi takřka smysly poznávají, všemi city okoušeti, všemi slastmi pocítiti; tam jest zvlášť a jediné proto, aby na ně všecko požehnání vyléval, všechny rozkoše sypal, je všemi slastmi opojoval.

On sice žehná, blaží, opojuje již zde . . .

Avšak co tam!! Jaký rozdíl! „Ono město, v němž jednou podle zaslíbení panovali máme,“ dří sv. Augustín⁶⁾, „tak od toho- to vezdejšího se liší, jako nebe od země: co je radost časná — proti plesání věčnému? Co pochvaly marné proti slávě nekonečné? Jako se liší společnost smrtelných lidí od obcování s anděly; jako rozdílná jest světlost měsíce a slunce od jasnosti Toho, jenž slunce i měsíc učinil, tak rozdílné jest všechno, co je tam, od toho, co je zde na zemi.“

Tak zvláštním způsobem je tam Bůh přítomen!

⁵⁾ In Ps.: Qui habitat

serm. 1. n. 4.

⁶⁾ De civ. Dei V., 17.

A slyš! K tomuto Otci, tam do nebeské slasti máš dojíti. To je života tvého cíl: proto k němu voláš: „Otče náš, jenž jsi na nebesích!“ — protože nemáme zde města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme budoucího. (Žid. 13, 14.)

Tam je „naše obec — v nebesích“ (Fil. 3, 20.) — tam naše pravá vlast, pravé blaho, pravé statky.

Chápeš, co znamená tato připomínka na počátku tvé modlitby? Zač chceš prosit? Kdyby sis ráj na světě vymodlil, co ti bude platen? Nemámeť zde města zůstávajícího — naše obec a Otec náš jest na nebesích! Aj, viz „tato slova už ti napřed, hned na počátku modlitby určují, zač máš prosit. Všelická prosba naše, kterou si vyprošujeme potřeb a požitků pozemských, marná jest a křesťana nedůstojná, jestliže si jich nežádáme proto, abychom tím spíše a snáze došli statků nebeských — a svého cíle v nebi. „Jestliže jste s Kristem povstali, těch věcí hledejte, které svrchu jsou, kde jest Kristus sedě na pravici Boží, o to pečujte, co svrchu jest, ne o to, co jest na zemi (Kol. 3, 1, 2).“⁷⁾

Co modlíš se tedy stále za zemi — a tak málo za nebe?

⁷⁾ Katech. Frid. IV. hl. 9, ot. 19.

Co stále jen za tělo a jeho potřeby — a tak málo za duši? Tak mnoho za požehnání a úrodu na poli — a tak málo za milost a úrodu ctností a dobrých skutků? Tak mnoho za odvrácení nemoci a jiného zla — a tak málo za odvrácení pokušení, příležitosti zlé, pohoršení a hříchu? Tak mnoho za dlouhý život — a tak málo za šťastnou smrt? Skoro stále jen za tuto časnost — a tak málo za šťastnou věčnost? Vždyť říkáš přec: Otče náš, jenž jsi na nebesích!

A máš-li Otce na nebesích — a víš, že jen tam je vše zařízeno na trvalo, na stálo, po domácku pro rodinu synů Božích, jak jen dobrý otec zařídí dovede — proč reptáš, že zde na zemi není ještě všecko jako doma, že zde jen jako příchozí, „cizinci a poutníci“ (1 Petr 2, 11), ovšem nemáme všeho pohodlí ani všech potřeb a že je nám jako každému cizinci občas snést i nějaký ústrk, křivdu, bezpráví? Vidíš zde nespravedlnosti a nesrovnalosti? Proč reptáš a soudíš? Co ztrácíš víru, mysl a trpělivost? Vždyť máš *Otce* a v *nebesích*! Nemá na vyrovnání těch nesrovnalostí jen zemi — má nesmírná a neob-sáhlá nebesa; nemá jen tento úzký proužek časnosti — má celou nekonečnou věčnost.

Sečkej a uvidíš, jak dobrý jest — a co připravil těm, „kteří oddaností své k němu nezmění.“ (Tob. 2, 18.)

A je-li Ote náš tam ve svém pravém sídle — a je-li tam v nebesích naše pravá vlast, co jest všecka země, všecko co na ní máme? Nic víc, leč prostředek, abychom do nebe k Bohu, cíli svému došli. Zdraví i čest, tělo i duše, povolání i rodina, majetek i chudoba, potupa i hanba, ano i věci svaté, víra a její svátosti, život i smrt: všecko má jen tento míti cíl: nebe, nebe! Co se tedy tolik lopotíš o věci pozemské — a tak málo o nebe? Není to bláhovost zajistiti si přechodný, kočovný stánek, který zítra či pozítří vítr odnese, a nechat si ujíti krásný a nádherný palác?

Lapají stín — drží pevně prostředek — a ztratí konec a cíl? Lpěti na věcech pozemských — a pozbyti věčných? Zajistí si místo vyhnanství — a nezabezpečí si pravého domova? „Ó co tedy prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši však škodu trpěl?“ (Mt. 16, 26.)

Ó Otče náš, jenž si na nebesích! Dejž tedy, abychom tak šli touto časností, bychom neztratili statků věčných, a aby uprostřed pomíjejících a měnivých věcí tohoto světa srdce naše se zakořnilo tam, kde

jsou radosti trvalé a pravé⁸⁾, kde Tys, pravý Otec náš — v pravém domově našem zvláštním způsobem přítomen a

Il. kde budeš jednou i převelikou naší odměnou:

Tedy odmění nás;
a Sám bude naší odměnou
a převelikou!!

1. *Bůh nás odmění.* Že odměňuje pán dělníka, je pochopitelné — jest mezi nimi pracovní smlouva; je povinen! Avšak můj Bůh a Pán jakou smlouvou může býti vázán? Jenom dobrota, jenom milosrdenství jeho se zavázaly samy slibem: „Já odplacím . . .“ dám každému podle skutků jeho.“ —

A mám já snad právo na odměnu? Nebýti toho slibu, sotva! Vždyť co mám, čeho bych byl od něho nedostal? Rozum, kterým dobro rozeznávatí mohu — od koho? Od Tebe, Bože můj. Vůli, kterou dobro chťíví mohu — od koho? — ne-li od Tebe? A milost, abych i poznával dobro i chťěl a konal? Vše: materiál i nástroje, dílo i ovoce jeho — vše jest vlastně Tvé — a nadto já — dělník — sám celý Tvůj!

⁸⁾ Měšní modlitba 4. neděle po velikon.

„Vždyť ruce Tvé stvořily mne a učinily mne.“ A tak všechny dobré a záslužné skutky mé spíše jsou Tvoje než moje. Sv. Augustin mi říká: „Jsou-li mé zásluhy vlastně darem Božím, pak korunuje Bůh vlastně zásluhy mé ne jako mé, nýbrž jako dary své.“⁹⁾ Zdaž je mi tedy odměnou povinen?

Odměnu a mzdu ostatně jsme dlužni jen tomu, komu jsme uložili, aby pracoval pro nás, pro náš zisk a prospěch. Ale otec, jenž povzbuzuje syna k horlivosti v studiích, co bude mít z nich? — Jaký zisk, jaký prospěch? A jestliže mu za pílí nadto slíbí i dar, kdož může říci, že mu jej dluhuje? — Otec můj na nebesích — proč ten mi ukládá konati dobré a varovati se zlého? Snad pro sebe? Jaký mu kyne prospěch z toho, budu-li ctnostně živ? • Správně-li činiš budeš, co mu dáš tím nebo čeho z ruky tvé dostane se jemu?

(Job 35, 6.)

„Bůh můj jsi Ty,“ modlil se žalmista, (Žalm 15, 1.) A apoštol dodává: „Bůh, jenž nebývá obsluhován rukama lidskýma, jakoby něčeho potřeboval“ (Sk. ap. 17. 25.)

Nepotřebuješ ničeho ze mne ani ode mne. A jestliže nadto za to, co sám pro

⁹⁾ August.: De grat. et liber. arb. 6.

sebe, pro své blaho a štěstí i spásu konám,
Ty ještě mne nad to odměnění chceš — ó
pak nechť

„ústa má plna jsou chvalozpěvů,
jež pěji o Tvé velikosti celý den.“

(Žalm 70, 8.)

Celý můj životní den tím spíše, ba dvojnásob tukořka má náležeti Tobě a má býti žit pro Tebe. „Mým štěstím tedy jest přilnoucí k Tobě, Bože můj,“ (Žalm 72, 28) a býti Tvůj docela.

2. A tím spíše, že tou odměnou mou budeš Ty sám. Sv. Augustin býval až k slzám dojat, kdykoli rozjímal, že nám Bůh poroučí, abychom ho milovali: „Milovati budeš Pána Boha svého . . .!“ Bylo by dosti, kdybys byl, můj Bože, řekl: „Báti se budeš Pána Boha svého . . .“ a Ty díš: „Milovati!“ Dosti by bylo, kdybys byl nám dovolil milovati anděla svého — přesv. Matku svou — a ty díš: Milovati budeš mne, Pána a Boha svého! A což teprve říci, že Ty sám chtěls býti naší odměnou! Mohla jí býti nějaká nová, krásná země, mohl jí býti nějaký nový ráj, mohla jí býti blaživá společnost některého z andělů, či sladké objetí bl. Panny Marie — ale nikoli — Ty díš: „Já odplacím“ (Řím. 12,

19), a „odměna tvá bude velmi veliká.“
(1 Mojž. 15, 1.)

3. Ano: „odměna *velmi veliká!*“

Velmi veliká — poně adž bytost, která touto odměnou naší bude, je — nekonečná:

„Veliký je Hospodin . . .
velikost jeho je nevystižná.“

(Žalm 144, 3.)

Je nevyčerpatelný :

„Hlubší než pekla . . .

cheš-li ho měřit, je delší nežli země,
do šířky pak větší nežli moře.“

(Job 11, 8. 9.)

A ten bude tvou odměnou na nebesích.

Bude odměnou velmi velikou, neboť ta odměna jest i co do trvání nekonečná: „spravedliví stkví se budou v domě Otce svého na věčné věky.“ (Dan 12, 3.) Velmi veliká odměna, protože nám budou dány i nové schopnosti, abychom této odměny požívati mohli: jiné, nové, abychom tak řekli, oči a nové světlo do nich, světlo věčné slávy; nové srdce, aby nebeskou slastí se opojiti mohlo.

Svatí — jako na př. sv. Terezie, Anežka z Foligno¹⁰⁾, cítili už zde na světě při některém osvícení vnitřním, kterého se jim

¹⁰⁾ Rogacci: Unum necess. II. 117.

dostalo, takovou slast, že říkali: Nedali bychom takového jediného okamžiku za radostí všechny a rozkoše všechny, které může dáti tělo a země. Ó, což až to nebude osvícení chvilkové — nýbrž světlo nehasnoucí slávy věčné — a ne již na zemi a v těle — nýbrž na nebi a v duši, i v těle oslaveném zároveň!

„Otče náš, jenž jsi na nebesích zvláštním způsobem přítomen a tam i budeš jednou naší velmi velikou odměnou, dej ať milujeme, co přikazuješ a toužíme po tom, co nám zaslubuješ, aby uprostřed pomíjejících a měnivých věcí tohoto světa, naše srdce zakotvila se tam, kde jsou slasti pravé.“

POSVĚŤ SE JMÉNO TVÉ!

Dvojí cíl máš, člověče: máš Otce — nuže, služ mu! Toť první cíl! „Otče náš!“ A budeš-li mu věrně sloužiti, dojdeš tím věčné blaženosti v nebesích; vždyť máš Otce tam: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ Toť druhý cíl tvůj: věčné spasení tvé v nebi. Hle, v těchto dvou slovech, jest vlastně obsaženo vše. Spasitel mohl po těchto dvou slovech skončiti: Otče náš, jenž jsi na nebesích — a říci hned; Amen — staň se, a byla by to nejkratší a přec nejobsažnější modlitba.¹⁾ A ovšem i nejpotřebnější a nejdůležitější; či komu by nezáleželo na tom, aby došel svého cíle? Proto též položil Spasitel prosbu za dosažení tohoto cíle na první místo ve své krásné modlitbě, když po oslovení: Otče náš, jenž jsi v nebesích, učí nás modlíti se:

¹⁾ Stolz: Vater unser, str. 4.

Posvěť se jméno Tvé!

Jméno Tvé, ó Bože, není-liž samo sebou svaté? Není-li veliké a velebné? Ó, ano: „Veliké jest jméno mé mezi národy.“ (Mal. 1, 11.) Není-li o něm psáno, že je podivuhodné?

„Hospodine, Pane náš,
jak podivuhodné jest Tvé jméno,
po veškeré zemi.“ (Ž. 7, 8, 2.)

A jak chvályhodné! — Rozměry vesmíru jsou malé pro tu chválu:

„Od východu slunce do západu,
chváleno buď jméno ‚Hospodin‘“

(Ž. 112, 3.)

S posvátnou úctou a bázni jen smí smrtelný člověk je vzývat: „Svaté a hrozné jest jeho jméno.“ (Ž. 110, 10.) Nuž — „Hospodina zástupů samého tedy posvěcujte, on (budiž) bázeň vaše, on strach váš!“ (Is. 8, 13.) Jeť svatost sama. A proto dí Spasitel, že máme jméno Boží nejen zvelebovat, oslavovat, vychvalovat, nýbrž *světiti*.*) Než kdo posvětí Boha, ptá se sv. Cyprian²⁾ — Boha, jenž sám posvěcuje vše? Je možno přidati mu svatosti — Jemu třikrát svatému? Ale to lze — a to jest

²⁾ De orat. domin. c. 12: Ceterum a quo Deus sanctificatur, qui ipse sanctificat?

*) Cfr.: ván Kasteren: Was Jesus predigte str. 54n.

naší povinností: abychom s jeho jménem zacházeli jako s něčím přesvatým; to lze a to jest naší povinností, abychom ho nezneuctívali, rouháním nezlehčovali, nýbrž spíše ctíli a velebili; to lze a to je povinností naší, abychom je sami křesťanským ctnostným životem oslavovali: neboť dobří sloužící Bohu ve svatosti a spravedlnosti dosvědčují tím jaksí jeho svatost — jakož opětně zlí jméno Boží poskvřňují, poněvadž hříšným životem svým jaksí volají do světa, jakoby Bůh jejich nepravost schvaloval a že tedy ani svatý není, a příkladem svým jiné k nepravosti strhují.³⁾ A tak ona slova: posvěť se jméno Tvé, znamenají, že máme prositi a že máme ovšem i o to se snažiti, aby

1. Bůh byl od nás i ode všech ctěn,
2. a to hlavně svatým životem.

I. Posvěť se jméno Tvé, abys byl od nás i ode všech tvorů vždy více a více ctěn, abychom vždy více a více šířili Tvoji čest a slávu.

1. Čest a sláva Boží! Už čest člověka jest statek veliký, ba z pozemských nej větší: stříbro ani zlato jí nevyváží. „Lepší jest jméno dobré než bohatství veliké.“

³⁾ Dionys. Carth.: Enarrat. in Luc. c. XI. B.

(Přisl. 22, 1.) Ó což teprve čest Boží! Čest člověka jest jen dobrý úsudek, který o něm bližní jeho mají a je tak nestálá a klamná, jako úsudek lidský sám. Ne tak čest Boží! V odvěčných propastech své božské přirozenosti viděla a poznávala Trojice nejsvětější sebe, své dokonalosti, krásu, dobrotu, velebnost, moc. To, co poznává, je nekonečně dobré a krásné! A to, čím poznává, je též nekonečné, totiž sám nekonečný Rozum Boží! Ó jaké tedy poznání, jaký to úsudek, jaké ocenění, jaká vážnost, jaká chvála, jaká čest jedné osoby Boží pro druhou! Jaká sláva na počátku bez počátku, od věčnosti do věčnosti, kterou Syn vzdává Otci i Duchu, Otec Synu i Duchu a Duch Sv. oběma: Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému, jakož bylo na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. To jest čest a sláva Boží vnitřní, věčná, nekonečná uvnitř, v lůně Trojice Boží samé, znějící od věků na věky! Tisíc nových světů a tvorů přidejme k ní — nezvětšíme ji. Tisíc rouhání proti ní vrhněme — neubereme jí.

„Jestliže se proviníš, co mu (tím) uškodíš, bude-li mnoho hříchů tvých, co mu tím uděláš?“ (Job. 35, 6.)

2. Ale je druhá čest a sláva Boží — zevnější. Tu má míti Bůh ze stvořeného světa. Či k čemu jej stvořil? Snad jenom proto, aby tvorové jeho byli šťastni a blaženi? Nikoli. To nemohlo býti jediným a předním cílem a úmyslem Božím. Nemůže přec býti nic přednějšího — než Bůh sám. Proč a k čemu chtěl tedy a chce míti tvorstvo a svět? Pro sebe; především pro sebe, pro svoji čest a slávu. „Všecko pro sebe samého učinil Hospodin.“ (Přísl. 16, 4.) A zvláště člověka! „K slávě své stvořil jsem ho, způsobil jsem jej a učinil jsem ho,“ dí o něm sám Bůh. (Is. 43, 7.) A člověk — co tedy má činiti, k čemu především jiným býti? Ke cti a slávě svého Tvůrce, svého Otce. To je přec první povinnost každého syna k otci; a to je též první věc, které žádá otec od syna. „Syn cti otce a služebník pána svého; protože, jestliže já jsem otec (váš), kdež jest čest má; a jestliže já jsem Pán, kdež jest bázeň má? — praví Hospodin zástupů.“ (Mal. 1, 6.)

Ó posvět se tedy jméno Tvé — Pane — v nás a skrze nás a skrze celý stvořený svět! Kéž Ti z nás přibývá cti a chvály, oslavy a díky, kéž vzrůstá tato tvá čest a sláva zevní! A skutečně! Ač tato zevní čest a sláva Boží nemůže již přidati nic

k oné první vnitřní cti a slávě Boží, přec jest skutečná a velkolepá. Všecko tvorstvo ji uskutečňuje: ukazuje na sobě moc, moudrost, dobrotu, svatost, spravedlnost, zkrátka dokonalost Boží. Tvorstvo nerozumné ovšem ji ukazuje nutně. Hory nebetyčné — nevolají-li: mocný je Bůh? „Dotkne-li se nás, kouří se z nás!“ (Ž. 103, 32.) — A ta krásná obloha posetá stříbrnými hvězdami a dýšící nadpozemským mírem, nevolá-li: Nekonečný je Bůh a věčný pokoj a mír? A ty, moře nezkrocené, nedíš-li: Ó vizte, jak veliký je ten, jenž jediný mi dovede poručiti, kam až smím rozlévatí vlny své a kde tříští bouřná svá vlnobití?

A děl: „Až potud a ne dále smíš jíti a zde budeš třístit bujné své vlny!“
(Job 38, 11.)

A tak všecko tvorstvo: vypravuje čest a slávu Boží a dovednost rukou jeho: světi jeho jméno; modlí se: posvět se jméno Tvé.

4. Avšak příroda má z Boha jen asi tolik, co má můj stín ze mne. Ale já — člověk — nemám z Něho více? Příroda stín — já obraz Boží! Mám odlesk té schopnosti, kterou Pán Bůh poznává, oceňuje, váží dokonale sám sebe, a tou mohu tedy i já poznávati, oceňo-

vafí — byt' nedokonale i jeho — mám rozum. Mám jiskru zanícenou z oné mohutnosti Boží, kterou Bůh lne sám k sobě a sebe nade vše miluje — vůli totiž mou, která jest jakýmsi odleskem vůle Boží. A mám nadto — mohu míti v sobě i milost Boží — a ta již není něco snad jen čistě lidského — milost je již něco přímo božského. Ó nejsem tedy já daleko více uschopněn a uzpůsoben, abych byl ke cti a slávě Boží? Ó posvět, posvět se tedy jméno Tvé na mně, ó Pane!

Ó ano — proto se musím tedy veškerým úsilím o to snažiti, abych tak jak jsem, se všemi schopnostmi svými, svým rozumem, svou vůlí a uchováváním a rozmnožováním milosti Boží v sobě, Bohu byl ke cti a slávě. Už zde na světě — a konečně pak jednou na věčnosti. Oh tam, tam teprve zazáří na nás čest a sláva a podobnost Boží v plném jasu. V kráse a blahu nekonečném zaskví se naše bytost v společnosti svatých Božích; ti, kteří ho ctíli zde, uzří s úžasem, jak sami jsou štědře poctěni trůny a korunami: Slávou a ctí jsi je korunoval,
ustanovil's je nad díly rukou svých.

(Ž. 8, 7.)

Ó tenkrát se ukáže v plném světle všechna dobrota, láska, milosrdenství a moudrost Boží, s jakou mne vedl k poslednímu cíli, tenkrát uvidíme, jak šlechetně jednal s námi, že chtěje od nás a z nás svoji čest a slávu, chtěl vlastně a zároveň též čest naši, slávu naši.

Ale i na zavržených nešťastnících, kteří mu zde cti a slávy odpírali a tím blažený cíl svůj zmařili, i na těch bude se jevit v spravedlivém trestu a hrozném jejich odsouzení neskonalá svatost Boží, nenávidící hříchu až do hlubin pekel, moc, spravedlnost a velebnost Boha Soudce. „Vyvýšen bude Hospodin v soudu a Bůh svatý posvěcen bude v spravedlnosti.“ (Is. 5, 16.)

5. Nuže — je-li čest a sláva Boží statkem a dobrem tak velikým, jsem-li s celou přírodou k ní stvořen a zvláště uzpůsoben, je-li to můj poslední cíl a závisí-li na tom, jak jej plním, moje věčné blaho, či moje věčné zavržení — ó jak se mám vynasnažovati o to, abych světil jméno Tvé, ó Pane! A jaký bych to byl syn, kterému mu by nezáleželo nic na tom, zdali jeho otec je ctěn či tupen od jiných? Protož mám i já povinnost hleděti k tomu, by i jiní Otce mého v nebesích ctíli. Tož posvěť se jméno tvé,

nejen ve mně, nýbrž i v mé rodině, musí říkati otec a matka! Posvěť se jméno tvé — i v mém domě a mé domácnosti, má se modlíti křesťanský hospodář a pán. Posvěť se jméno Tvé — i mezi mými svěřenci, má se modlíti každý, komu Bůh jiné na starost svěřil. Posvěť se jméno Tvé — i mezi všemi lidmi, má se modlít každý z nás. — Ale jakž může kdo cítiti toho, jehož nezná? A proto modlíme-li se a snažíme-li se, aby jiní Boha cítili a oslavovali, jest především a nezbytně nutno, abychom je Boha naučili znáti a o to pečovali. by ho znali. Otče, matko — jak byste se mohli modlíti slova: Posvěť se jméno Tvé, kdybyste nehleděli, aby ho dívky, aby ho služební, aby ho svěřenci vaši znali?

Svatá Hedvika, kněžna polská, ač rodem Němka, hleděla ihned, jak se provdala za knížete polského, naučila se řeči polské, aby svoji čeleď, ve věcech náboženských zanedbanou, mohla poučovati. Stará služka její Leandrie však neměla již paměti; zapomínala přes noc, co ji paní přes den naučila — ani Otčenáše nemohla si zapamatovati. Ale Hedvika neumdlévala; brala si ji i na noc do své ložnice, stále jí připomínajíc: „Leandrie, jak bych mohla předstoupit jednou před

Boha, kdybych tě nenaučila ani modlitbě, kterou on nám zanechal!“⁴⁾

Ach otče, matko, není ti dítě tvé bližší než ona stará služka byla své knížecí paní? A tobě by nezáleželo na tom, znají-li Boha čili nic? Vám, jimž to Bůh přímo přikazuje, an dí: „Máš-li syny (dívky), cvič je!“ (Sir. 7, 25.) Vám, o nichž sv. Jan Zlat. dí: „Rty rodičů jsou knihy dětí?“ A na tom by vám u rodiny a potomstva a svěřenců vašich nezáleželo, co je základ, co je cíl, co je určení jejich života — to, na čem záleží Bohu samému — na jeho cti a slávě? Co by jim platno bylo všecko ostatní umění, vzdělání, bohatství — co platno člověku, kdyby celý svět získal? Oh nikoli! Proto rodiče zaučují od útlých let děti své známosti Boží. Matka dobrá číhá zrovna na tu chvíli, kdy dítě po prvé začne projevovali svou chápavost a sotva začne žvatlati, mezi prvními jmény učí je vyslovovati jméno Boží a jména svatá. Proto jim vštěpovati hledí první modlitby, první pravdy sv. víry, budí v nich smysl pobožnosti a víry.

Matka Jiřího Belangera, francouzského kněze, jenž v pověsti světce skončil, byla vdovou; těžko asi zápolila bez pomocné

⁴⁾ Dr. Doubrava: Šlechtné duše, str. 24.}

ruky mužovy, aby hospodářství udržela v dobrém chodu a zaopatřila svou rodinu. Ale než by byla posílala děti své do státní veřejné školy, kde se náboženství neučilo, raději vydržovala s velikými nesnázemi dětem svým učitelku katolickou, aby se nemusila bát předstoupiti před Spasitele, jak říkala sv. Hedvika. Však také dívky její znaly Boha. Když Jiří později vstoupil do ústavu studentského, bylo hned učitelům jeho nápadno, jak zbožně a uctivě tento hoch dělá sv. kříž! To měl z rodiny a z náboženské školy, o kterou se mu matka postarala.

Náboženská škola! Škola, v níž se učí dívky Boha znáti a cítiti; kde se nejen náboženství vyučuje, nýbrž kde se náboženství vžívá v srdce dítěte modlitbou, svatými úkony, hle — otče, hle, matko, hle, křesťane, — ta je tak úzce spjata s první prosbou Otčenáše: Posvěť se jméno Tvé! Kdyby tam v té dnešní škole dítek tvých vše ostatní bylo — nebude-li tam však učení o Bohu a jak ho cítiti, — pak tam schází věc nejpotřebnější, základní, první — kterou postavil Spasitel za první prosbu své modlitby: Posvěť se jméno Tvé; pak tam schází věc naprosto nezbytná: vždýt „jednoho jest potřebí,“ řekl božský Spasitel (Luk.

10, 42.), „hledatí království Božího a spravedlnosti jeho.“ Ó jak by ses otče, matko, křesťane, mohl modlíti: Posvěť se jméno tvé, když bys nevynaložil úsilí veškerého, co jen ho schopen jsi, svého vlivu v obci, v státě, v úřadu, při volbách, ve sněmu, ano i jmění svého, ba i života, jen abys zabezpečil dítkám svým školu, kde by se učily světíti jméno Boží? Dopustíš, smíš dopustíti, ty, jenž se modlíš, posvěť se se jméno tvé, aby byly Bohu odcizeny? Dopustíš, smíš dopustíti, aby chodily do školy beznáboženské jen snad proto, že potom z té školy budou míti přednost v nějakém úřadě, lepší postavení v nezabožském státě? K vůli lidem zavrhněš Boha; pro časné zaopatření zanedbáš spásu duše? Pro takovou časovou módu (nevěra je taková přechodná móda), porhneš věčným, nezměnitelným Tvůrcem a nevěreckému duchu času obětuješ děti blaho časné i věčné? Modle je obětuješ — místo Bohu?

Měli v Izraeli hroznou modlu — Molocha: kladli do rožhaveného klína a náručí jejího své děti za vřeskotu hudby a bubnů, který měl přehlušiti srdcelomný nářek malých mučedníků. Písmo neváhá říci, že je obětovali zlému duchu a vykládá

národní pohromy jako trest za tyto ukrutnosti do nebe volající.

V oběť podávali syny, jakož i své dcery duchům zlým, prolévali krev nevinnou, krev synů a dcer, obětovaných modlám kanaanským, že byla země poskvrněna tím vražděním .

I rozhěval se Pán náramně na svůj národ a vzal v ošklivost dědictví svoje; proto vydal je do pohanských rukou.

(Ž. 105, 37—40.)

Ach, není to cosi podobného, obětovati své dítě zloduchu dnešní nevěry v beznáboženské škole? Není to též prolévati krev nevinnou svých dcer a svých synů? Ó jaká odpovědnost! Ani příšerná hudba mořského vlnobíjí, rozpadávající se země, padajících hvězd a sluncí, která bude hráti k poslednímu soudu, nepřehluší těch žalob srdcervoucích, které tenkrát zavržené potomstvo pozvedne proti svým rodičům: „Dali jste nás učiti všemu bezcennému a zbytečnému braku, dali jste nám ukazovati obrazy nejpodivnějších zvířat a věcí — ale obraz Boží v duši naší, jste nám ukázati nedali. Učili jste nás jména starých, egyptských a čínských a j. králů — ale jméno Krále všech králů nebylo v našich učebnicích! To že bylo to „Posvěť se jmé-

no tvé“, které jste se modlíti měli s námi?“⁵⁾ Oh — kdo chtěl by, aby na jeho hlavu padla taková žaloba? — Nuž, nám nesmí tedy žádná oběť, ani na statku a jmění, ani na cti a jméně před lidmi, ba ani na hrdle a životě býti příliš veliká, abychom ji váhali přinésti pro svěcení jména božího v rodině, ve škole — i v životě.

II. Ano v životě; neboť prosba: „Posvěť se jméno Tvé“ obsahuje dále, že máme Boha světití a oslavovati hlavně svatým životem.

1. Vždyť jsme díky toho, jenž řekl o sobě: „Svatí buďte, neboť já svatým jsem.“ (3. Mojž. 20, 26.) K tomu voláme zvláště od křtu sv.: Otče! Oč tedy jiného prosíme, dí sv. Cyprian,⁶⁾ leč abychom my, křtem sv. posvěcení, to skutečně byli, co jsme na křtu býti začali — totiž svaté díky Boží? „Svatí“ — to byl po dlouhá léta titul, kterým apoštolové a první Otcové církve oslovovali věřící: „Všem miláčkům Božím, povoláním svatým, kteří jsou v Římě“, tak nadpisuje sv. Pavel list k Římanům (1, 7.) „Svatý“, znamenalo tolik jako dnešní kře-

5) Dr. Ruland, Vater unser 19.

6) Id ergo petimus et rogamus, ut qui in baptismo sanctificati sumus, id quod esse coepimus, perseveremus. (De orat. dom. c. 12.)

šfan. Za svatost tedy prosíme těmito slovy: Posvět se jméno tvé; dejž — ó Pane, ať jsem s pomocí tvou bezúhonný, bezvadný, spravedlivý a zbožný; ať se varuji zlého, mluvím jen pravdu, činím spravedlnost a chodím v přímosti před Tebou; ať se vyznačuji zdrženlivostí, zdobím nevinností, moudrostí se stkvím a opatrností; ať toužím po věcech nebeských, pohrdám pozemskými, stkvěje se životem andělským... Neboť nemůže člověk oslavovati Boha lépe, nežli ukazuje-li v cnostech svých Boží moc a působnost, která je jejich příčinou, dí sv. Řehoř Nyss.⁷⁾

2 A proč mám takto světití jméno Boží? Není větší hanby a potupy pro otce nežli syn, jenž hanobí rodinné jméno. Ani v rodině synů Božích není potupy větší, než když někdo z ní zhanobí jméno a titul: „Svatý“ (= křesťan), životem nesvatým (nekřesťanským).

⁷⁾ Qui sic dicit: Sanctificetur . . . vi verborum haec orat: auxilii Tui adjumento [fiam] irreprehensibilis, inculpatus, justus et pius; abstineam ob omni malo facinore, loquens id, quod verum est, faciens, quod justum est, in rectitudine ambulans; temperantia illustris, integritate decoratus, sapientia atque prudentia ornatus, ad superna aspirans, terrena despiciens, institutis vitae angelicae clarescens. (De orat. dom. or. III. l. c. 180. E.)

Veliký, jeden z největších hříchů . jest rouhání, a to proto, že přímo páše křivdu na nejvzácnějším a nejdražším statku Božím — totiž jeho cti. Popírá ji, popírá nekonečnou dokonalost Boží, pro kterou jest neskonalé slávy hoden — a kdo? Tvor, který jest právě k tomu cíli stvořen, aby Boha ctil a oslavoval. Ó jak zvrací rouháním účel svého stvoření a života! Ztrácí proto právo, aby byl živ, a Bůh přikazoval ve Starém zákoně takového skutečně utratí: „Kdo by se rouhal jménu Hospodinu, smrtí ať umře; všechna obec uháže ho kamením.“ (3 Mojž. 24, 16.) Takový hřích jest rouhání!

A co praví apoštol? Takovým hřichem že vinen ten, že podnět dává k němu ten, kdo ve svaté rodině křesťanstva jest ne-svatě a nekřesťansky živ. „Od takových“ dí, „pohaněno bývá jméno Boží mezi pohany.“ (Řím 2, 24.) Na Davida horší se Bůh skrze proroka tolik, že svými hřichy zavedl podnět nepřátelům Božím k rouhání a výslovně mu dí: „Dal's příčinu nepřátelům Hospodinovým, aby se rouhali“ (2. Král. 12, 12.) A všecek rozhořčen dí sám Hospodin u Ezechiele lidu svému, který mu mezi pohany malou čest dělal: „Přišli mezi národy, k nimž vešli a poskvřnili jméno svaté mé

— vždyť se říkalo o nich: hle, takový je ten lid Hospodinův.“ (Ezech. 36, 20.)

Ve Starém zákoně posílal Bůh Mojžíše a jiné vyslance své k lidu svému a napomínal lid svůj, aby měl v úctě ono svaté vyslanectví, které jest v nich. „Aj já posílám anděla před tváří tvou, dbej ho a poslouvej hlasu jeho a nedomnívej se, že by směl potupen býti, neboť neodpustí, když se prohřešíš a jest v něm jméno mé.“ (2 Mojž. 23, 20.)— V nás každém je víc; ne pouhé vyslanectví Boží — v nás je Boží synovství. Nedomnívej se, že by byl bez viny a bez trestu ten, kdo by je v tobě potupil! A což když potupuješ toto synovství a jméno Boží v sobě ty sám nekřesťanským životem? Oh ne — ty nesmíš! „Že máš *takového* velikého Otce, musíš také tak živ býti, abys mohl býti i jeho dědicem,“ dí sv. Augustín.⁸⁾ „Ukazuj tedy nebeský život v pozemské schráně; neboť dáváš-li se vésti pozemskými choutkami, činíš potupu nebi, vtiskuješ skvrnu svému nebeskému původu!“⁹⁾ (Sv. Petr Chrysol.) Ó neza-

⁸⁾ Sic debet vivere, qui talem invenit patrem, ut dignus sit venire ad ejus hereditatem.“ (De orat. Dom. ser. 58, Migue P. L. tom. 38. col. 393.)

⁹⁾ Coelestem vitam monstra in habitatione terrena, quia si quid in te gesserit terrena cogitatio, coelo

hazuj se! Nezahazuj cti Boží, cti dítek Božích! Je to jediná věc, na niž smíme býti hrdi: dítky Boží jsme. Ó budme hrdi na to! Stydme se činiti něco, co se s touto cti nesrovnává. Nesnižujme se v nestřídmost: budme příliš hrdi k tomu! Nezahazujme se v nečistotu; budme příliš hrdi k tomu! Nesnižujme se k hněvu, nepoctivosti, podvodu a p. . .: budme příliš hrdi k něčemu takovému!“¹⁰⁾

Za války světové žádali vídeňského herce Ferdinanda Bonna, aby vystoupil na divadle v neslušné úloze. Odřekl: „Vždycky se mi hnusily kusy podobného obsahu — ale za války dvojnásob se mi hnusí. — Nesnížím své herecké a umělecké cti“ — Nezhodil ji.

A já bych měl zahazovati čest Boží? Nikoli!

Chválu Páně hlásejte rty mé,
živé vše chval svaté jeho jméno
na věky a na věky věkův.

(Ž. 144, 21.)

Chválu Páně hlásejte rty mé: Posvěť se jméno Tvé!

maculam, coelesti generi injuriarum intulisti.“ (In oraf. dom. ser. V. vydání mohučské z r. 1607. řeč 71.)

¹⁰⁾ Stolz: Vaterunser str. 7.

Chválu Páně hlásej život můj celý: Po-
svěť se jméno Tvé!

Chválu Páně hlásej celá věčnost má:
Posvěť se jméno Tvé!

Sv. František toužil po smrti, aby mohl
v nebi chváliti Boha dokonale: vypustil duši
při slovech žalmu (141, 8), který se nad
ním modlili:

„Rač mne vyvést ze žaláře,
abych slavil jméno Tvoje!“

Tam kéž zní ve spojení se všemi anděly
a světci i mé věčné: „Posvěť se, Pane,
jméno Tvé!“ —

¹¹⁾ Marchantius: Hortus pasf. fract. III. lect. 3.

PŘIJĎ KRÁLOVSTVÍ TVÉ!

Král David připravoval po dlouhá léta vše, čeho bylo třeba k stavbě nového, velkolepého chrámu. A když vše bylo přichystáno, zaplesal a dobrořečil Bohu:

„Tvé jest, Hospodine, království
a Tys nade všemi knížaty,
v ruce Tvé jest velikost
a paňování nade všemi.“

(1 Paral. 29, 10.)

V ruce Tvé, ó Pane, je tedy svrchovaná vláda nade vším tvorstvem. „Či kde je a kdy bylo co, čeho by Bůh nebyl králem“ — ptá se sv. Cyprian.¹⁾ V ruce jeho všechny končiny země“ (Ž. 94, 4.) Ba, on sám je království, dí sv. Petr Chrysol.²⁾ Proto „přijď království Tvé“ — ne Tobě — Bože,

¹⁾ Nam Deus quando non regnat . . ?

²⁾ — immo, ipse est regnum, totamque in se regni continet potestatem. (In orationem dom. serm. VI. (vydání citov. řeč 72.)

vždyť je máš! Ale nám, nám přijď království Tvé! O to prosíme, dí sv. Cyprian, aby přišlo nám království od Boha slíbené, krví Kristovou vydobyté, království, jež nám jednou má dáti se slovy: „Pojďte požehnání Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa.“ (Mat. 25, 34.)³⁾ Oslovení: Otče náš — odpovídala prosba: Posvěť se jméno Tvé — prosba za cíl, jímž povinni jsme Bohu: býti k jeho cti a slávě. Slovům: Jenž jsi na nebesích odpovídá prosba: přijď království Tvé — prosba za cíl, jímž oblaženi býti máme my. Je to cíl náš pro nás.

Ó jak vzácný a veliký to cíl!

Jak ho dosíci?

I. Vzácný a veliký cíl!

1. Účel a cíl celého evangelia a všeho Nového zákona! Syn Boží sám, proč sestoupil na zemi, učil, zázraky konal, trpěl, umřel? Ohlásil to již před jeho vystoupením poslední prorok, Jan Křtítel, volaje: „Čiňte pokání, neboť přiblížilo se království nebeské!“ (Mat. 3, 2.) K tomu směřuje a cílí vše — i povolání učedníků a apoštolů Kristových: velí jim: „Jděte k

³⁾ Nostrum regnum petimus advenire a Deo nobis repromissum. Christi sanguine et passione queasitum. (De Orat. dom. c. 13.)

zahynulým ovcím domu israelského, chodíce pak kažte říkajíce: „Přiblížilo se království nebeské,“ (Mt. 10, 6, 7) ⁴⁾ A je něčím nepatrným a malicherným, proč Bůh na zemi sestupuje, zač pracuje, lopotí se i potí, ano i umírá ?

2. Je to království! Království — souhrn všeho, po čem lidské srdce touží, v čem vidí vrchol pozemského blaha: svrchovaná moc, čest, bohatství, sláva: to vše si představuje smrtelný člověk, když slyší slovo království, královská koruna. Ó viz, duše má! Bůh chce mluvit s tebou srozumitelně: chce ti říci, že poslední tvůj cíl v nebi obsahuje tolik blaha a slasti, co si jich jen na zemi představití dovedeš. Proto připodobňuje věci nebeské věcem známým zde na zemi, abychom si z věcí známých snadněji představití dovedli tam ty věci neviditelné a netušené; abychom, když už tyto věci viditelné a pozemské tak se nám zdají toužebné, že naše srdce zrovna strhují, abychom tím spíše dovedli se roznítit k tužbě po státcích nebeských.“ ⁵⁾

⁴⁾ Katech. římský IV. hl., 11., ot. 2.

⁵⁾ Coelorum regnum idcirco terrenis rebus simile dicitur, ut ex his, quae animus novit, surgat ad incognita, quae non novit, quatenus exemplo visibilibus se ad invisibilia rapiat et per ea quae usu didicit, quasi confrictus incalescat; ut per hoc,

3. A vpravdě — budou to veliké státky — království! Království není nic jiného, dí sv. Tomáš Akv., nežli spořádaná vláda.⁶⁾ A ta — jaká tam bude? Dokonalá! Bez nepokoje, bez jakéhokoliv nepořádku, bez jakéhòli poruchy — jen pokoj věčný. Dobouří boj, který je zde mezi tělem a duchem; a složí svou zbraň tělo proti duchu, a složí duch zbraň svou proti tělu a bude mír, nebude hříchu, nebude pokušení, vyhasne jeho nečistý krb, smetou andělé všecku příležitost ke zlému — jeť psáno: „Seberou andělé z království jeho všecka pohoršení.“ (Mat. 13, 41.) Skončí se únavné putování slzavým údolím, skončí se bědy a útrapy vyhnanství — jen pokoj, jen pokoj bude a bez konce. — A z tohoto království nebudeš mít pouze jen onen pokoj, mír a slast; tohoto království budeš mít vládu i ty v ruce své — budeš spoluvladařem. Jeť psáno, že budeme děkovati Vykupiteli svému za to, že učinil nás Bohu našemu královstvím a kněžími, a „budeme vládnoucí na zemi.“ — (Zjev. 5, 10.) — tam na nové zemi onoho světa.

quod scit notum diligere, discat et incognita amare.
(S. Gregorius, Hom. XI. in Evang.)

⁶⁾ Regnum nihil aliud dicitur quam regimen.
(Expositio in orat. dom. c 13.)

Ale ne tak jako vladaři a králové zdejší na této zemi, jež svrhne s trůnu kdokoliv, když se mu zlíbí: naši koruny nám nikdo nevezme, trůnu našeho nikdo nezvrátí na věky:

Dostanou království nádhery
a korunu krásy z ruky Páně,
ježto svou pravicí je bude chránit
a svým svatým ramenem jich hájit.

(Moudr. 5, 17.) Ó, kde je koruna jako tato? Vždyť tou korunou ozdobnou bude sám Bůh! „V ten den bude Hospodin zástupů korunou slávy a věncem plesání ostatku lidu svého.“ (Is. 28, 5.)

4. A bohaté a slastné to bude království!

Už zde na zemi uložil Bůh v každé dílo své jistou dávku radosti, blaha a slasti pro člověka. Pohled do nedozírné tůně modré oblohy, v níž se koupají nesčetné hvězdy, pohled do mnohého oka lidského, hlubšího než sama tůně oblohy a zářivějšího než všecken úsvit hvězd, dovede již opojiti a nadchnouti. A přec co je to? Jiskra, jiskřička z Boží moci, slávy a dobroty. Písmo dí:

„Jak libá jsou všechna díla jeho.
ač jest jen jiskra to, co lze vidět.“

(Sir. 42, 23.)

libá — i když jen jiskřička Boží lásky, dobroty, krásy a moudrosti září z nich!

Oh, což tedy tam — v Království — až ho vidět budeme tváří v tvář, tak jak jest! Ne jedinou jen jiskřičku — nýbrž celé Slunce samo! Ó, viděti Boha — ó, patřiti naň! „Kdo se může dosyta vynadívati na jeho slávu?“ (Sir 42, 26.) „Ó tehdaž uzříš a oplývati budeš,“ ujišťuje prorok (Is. 60, 5.) „a diviti se bude a rozšíří se srdce tvé.“ A žal-mista vida již vyvolené vládnoucí královstvím nebeským a spočívati v lůně Božím plesá:

„Ó, jak hojná je tvá milost, Bože,
že lidé ve stínu křídel tvých mohou
se skrývat!

Rozjařují se nadbytkem domu Tvého,
a proudem rozkoše své napájíš je!“

(Žalm 35, 8. 9.)

A sv. Augustin dí: „Uvaž: když už zde na zemi dopřává Bůh často i nespravedlivým tolik radosti, že je svoji silou až zabijí, (n. př. nějaká radostná zpráva), co asi ponechal pro spravedlivé!? A když i nevděčným tolik skýtá zde, co asi dá těm, kteří tam na věky jsou a zůstanou vděční? Když dává mnoho dobrého zde i těm, o kterých předvídá, že na věky zahynou, co připravil asi oněm, které předurčil k životu věčnému?!⁷⁾ Ó, přijď, ó přijď

⁷⁾ Rogacci: Unum necess. II. 89.

království Tvé, království vzácné a veliké, bohaté a slastné, oplývající a opojující...! Ó přijď! A já bláhový — je odhazoval! O ně nestál, nepečoval! „Bože, Ty víš o mém poblouzení a mé viny nejsou tobě skryty.“ (Ž. 68, 6.) Ó věru provina a pošestilost a bláhovost a snížení sama sebe: starají se jen o tuto zemi a věci na ní, v ně se noří všecek a zapomínají na království!

A na království Boží zapomínají!

Umírající patriarcha Jakub žehnal jednomu z dvanácti svých synů, Issacharovi:

„Issachar jest jak statný soumar odpočívající mezi ohradami; ohledav, že dobré jest místo jeho sídla a že území to jest velmi úrodné, nastavuje svou šíji k nošení břemen a stává se poplatným robotníkem.“

(1 Mojž. 49, 14. 15.)

Nejsem tímto soumarem? Soumarem, který nemá smyslu pro nic vyššího, leč jen pro dobré bydlo na zemi, její úrodu, to břímě práce na ní a pro tu robotnickou mzdu, kterou z toho mám? Soumarem — já, který jsem určen ke kralování? „Oh ne, Pane, volám se sv. Janem Zlat., nesmím a nechci si zakládat na věcech tohoto života, ale chci spíše jimi pohrdat a sna-

žítí se o věčné a nepomíjející. Nedám a nechci se dát upoutati ani radostí pozemskou, ani krásou tělesnou, ani láskou, ani leskem zlata a drahokamů, ni přepychem bohatství, ni nádherou domů, ani důstojenstvím a cí, ani purpurem, ani korunou, ani vzácnými pokrmy a lahůdkami, zkrátka ničím, co smyslům lahodí. Tomu všemu chci dáti výhost; a nemám-li toho, nebudu o to státi tak, že bych proto zanedbával pečovati o království Boží; a dá-li mi toho Bůh, chci jen tak to míti a tak toho užívatí, abych neztratil království Božího.“ (In Math. 7, 13.)

Vždyť je tak touhy hodno, tak žádoucí, dí sv. Tomáš Akv., zvláště pro tři věci, po kterých srdce lidské prahne: pro dokonalou spravedlnost, svobodu a hojnost, které tam jsou.⁸⁾ Kdo by odtud, z této země, z tohoto pole, kde je koukol pohromadě s pšenící, nevzdychal a netoužil po místě dokonalé spravedlnosti? Aj — tam je! Tam je jen sama pšenice: Lid tvůj všecek (bude) spravedlivý.“ (Is. 60, 21.)

⁸⁾ Expos. orat. dom. c. 15. Quod quidem regnum est valde desiderandum propter tria. Primo propter summam justitiam, quae in eo est (Is. 60, 21.)

. Item propter perfectissimam libertatem . . . Item propter mirabilem affluentiam. (Edit. Hurter str. 108. 109.)

Kdo by z této země, kde pro svobodu tolik teklo krve, a kde přece svobody pravé a dokonalé není, kdo by netoužil po vlasti pravé svobody? Aj, tam je. Ani nerozumné tvorstvo nebude v onom životě sténati pod kletbou zotročení, neboť psáno jest: „I tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení ve svobodu synů Božích.“ (Řím 8, 21.) Ba nejen svobodni, tam budeme i králi. A konečně, kdo by odtud, z této země chudoby a nedostatku, netoužil po zemi oplývající hojností? A aj — tam bude! „Od věků neslýchali, ani ušima pochopili, oko nevidělo, Bože, krom tebe, co jsi připravil očekávajícím tebe.“ (Is. 64, 4.) „Tam, tam on nasytí dobrem tvoji žádost.“ (Ž. 102, 5.) On, on sám. V něm samém najdeš vše daleko dokonaleji a hojněji, než cos hledal a hledáš na zemi. Slast hledáš? V Ném ji najdeš — a v míře nejvyšší! Bohatství? V něm najdeš všecken nadbytek až více než dostatečný! A tak se vším. „Vždyť, můj Bože,“ jak dí sv. Augustín, „duše, která se odvrací jako nevěrnice od Tebe, hledá, vedle a mimo Tebe to, čeho v plné čistotě a ryzosti nenajde, leč když se vrátí k Tobě!“ (Vyznání.)⁹⁾

⁹⁾ Anima cum fornicatur abs te, quaerit extra te,

Nuže, přijď, přijdiž království tvé!

II. Avšak stačí jen takto se modlití? Nepraví sám Spasitel: „Ne každý, kdo mi říká: ‚Pane, Pane,‘ vejde do království nebeského?“ (Mat. 7, 21.) Je třeba nejen za nebe se modlití, nýbrž i prostředků se chopit, kterými ho lze dosíci. A které jsou? Hlavně dva: 1. milost a 2. církev.

1. Pro koho je to krásné, bohaté, oplývající království Boží v nebi? Jen pro dítky Boží. A co nás činí dítkami Božími? Milost posvěcující. Nuž hle, chceš-li dojít království Božího v nebi, hleď si vyprošovat, hleď mít, v sobě uchovávat a rozmnožovat milost Boží. Ta je základ onoho království nebeského již zde na zemi. To je počátek jeho v nás. Ano, milost sama jest království Boží v nás: skrze ni vládne v nás Bůh, jako ve spořádaném státě, dí Origenes. ¹⁰⁾ S milostí vlévají se nám víra, naděje, láska; a věrou poddáváme zcela a nadobro Bohu a jeho zjevení rozum svůj; nadějí a láskou své žádosti, tužby, svou vůli — a tak skrze milost má nás Bůh zcela ve své moci a ruce, je pánem

quae pura et limpida non invenit, nisi cum redit ad te.“

¹⁰⁾ Origenes: O modlitbě, Kap. 15.

v nás — „království Boží je v nás“ (Luk. 17, 21.)

Bez milosti Boží však — co je v nás? Hřích! Vládne hřích, kraluje hřích. V kom? V nás, kteří jsme určeni, abychom byli králi v samotném nebi! Jaká zvrácenost! A poněvadž hřích z ďábla jest, jak dí Písmo (1 Jan 3, 8.), kdož to tedy vlastně vládne v nás, když jsme v hříchu? Ten, jehož Bůh sám nazývá otcem nepravosti (Jan 8, 44), ďábel sám, kníže temnosti. Ó, jaká poroba, jaké snížení! Je divu, že poddaný otrok zlého ducha nemůže vejíti do nebe jako jeho král? Toť je pochopitelné! „Nevíte-liž,“ ptá se tedy sv. apoštol jako na věc, která se sama sebou rozumí, „nevíte-liž, že nespravedliví království nebeského neobdrží? Nemylte se“ — omyl není ani možný — „ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani jiní, kteří se proti sv. čistotě prohřešují, ani zloději, ani lakomci, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči neobdrží království nebeského.“ (1 Kor. 6, 9. 10.) Hřích ničí v nás království milosti Boží nadobro: loupí milost, vyvrací lásku až do kořene, ničí naději, ubíjí víru, ponechává je jen slabou její jiskřičku všecku zasypánu popelem a rmutem toho zbořeníště a spáleníště, které v duši naší způsobil. Ó, jaká spousta!

Z nádherného stromu milosti Boží, který měl jednoho dne korunu vznésti až do nebe a tam rozkvésti a přinésti ovoce věčné blaženosti — zůstal jen pahýl odumírající v špinavé a bezvodé zemi. Ó, nemylte se, hříšníci do nebe nevejdou, královstvím Božím vládnoucí nebudou!

A proto chceš-li opravdově a bohumile říkati: Přijď království tvé — tož nejprve pryč s hříchem! „Ať nepanuje hřích v těle vašem smrtelném“ — volá apoštol. (Řím 6, 12.) „Zloduchu, ustup, hříchu, zhyň, zemřiž smrti a spoutáno budiž otročení, abychom svobodni pod nadvládou Boží sami královati mohli“, modlí se sv. Petr Chrysol, ¹¹⁾ my, a všickni ti ubozí otroci hříchu (hříšníci), za jejichž obrácení též prosíme, když říkáme: „Přijď království Tvé!“

Než hřích vládne, jak dí sv. Tomáš, nejen tehdy, když v něm jsme, nýbrž i když je člověk pouze nakloněn jíti za jeho choutkami. ¹²⁾ Hřích vládne již skrze pouhou žádost a náklonnost zlou. Apoštol, když

¹¹⁾ Regnante Deo pereat diabolus, deficiat peccatum, moriatur mors, captivitas captivetur, ut nos liberi perpetuam regnemus in vitam. (In orat. dom. serm. I. l. c. řeč 68.)

¹²⁾ Regnat peccatum; et hoc est, quando homo ita est dispositus, quod statim sequitur et prosequitur appetitum peccati. (Expos. c. 16.)

varoval nás, aby nepanoval hřích v těle našem smrtelném, dodává hned: „abyste ani neposlouchali žádostí jeho!“ — I ty je třeba napřed povaliti, i ty je třeba napřed spoutati, aby v nás mohlo býti a trvati království Kristovo. Příklad k nám království tvé znamená tedy toto: nechť ustoupí a vyklidí se ze srdce vše to, co tam vládlo: nepravosti a zlé žádosti, praví sv. Řehoř Nyss.¹³⁾ A jsou hlavně trojí tyto zlé žádosti: žádost očí, žádost těla a pýcha života — a jsou v nás, jsou v každém z nás. Je to článek víry — kdybychom tomu nevěřili, nejsme ani katolíky — že od hříchu dědičného jest přirozenost naše pokažena a porušena zlou žádostivostí. Je tedy v každém z nás tento škůdce království Božího, o němž dí sv. Tomáš, že dokud je v nás, a dokud se jím dáme vésti, že dotud vládne v nás hřích a stále ohrožuje království Boží. A my, kteří se za ně modlíme: Příklad království Tvé, my si smíme snad s touto žádostivostí zlou zahrávati, smíme ji hýčkatí a prstem neheme proti tomuto zásadnímu nepříteli království Božího v nás? Neviděli jsme

¹³⁾ ut secedant et removeantur immo vero ad nihilum redigantur, quae nunc imperium tenent vitia atque affectus. (De orat. domin. or. III.)

za války, co se stalo v zemích, kde trpěli podvratné strany? Srazili tam k zemi zákonitou vládu, vyvraždili pokojné občany pořádku milovné, zpusošili zemi! Běda duši, která si zahrává s podvratnou stranou, kterou nosí v sobě — se zlou žádostivostí. Jednoho dne se vzepne, skácí vládu, trůn i oltář Boží v sobě a způsobí poušť a pustinu! Ó, v boj, v boj proti zlé žádostivosti! V boj za království Boží v tobě! V boj, aby Kristus mohl kralovati ve svém vojnú a vojín aby vždy vítězil ve svém Králi. ¹⁴⁾ „Ó, mrtvěme — (zapírejme) pozemské údy své“ (= zlou žádostivost), vybízí apoštol (Kolos. 3, 5.) a neustávejme, dokud „nepoložíme Kristu-králi všech nepřátel v srdci svém za podnoží nohou jeho!“ (Ž. 109, 1.)

A k tomuto boji vyprošujeme si denně, ba každým okamžikem pomoci, povzbuzení a síly — vždy, kdykoli říkáme: Přijď království tvé! Přijď, Pane Ježíši, modlí se sv. Bernard, přijď a odklid' všecka pohoršení z království svého, jímž je duše má a vládni v ní, vždyť Ty jedině máš vládnouti v ní! Neboť přichází lakota (žá-

¹⁴⁾ Ut Christus suo semper regnet in milite et miles semper suo triumphet in rege. (In or. dom. serm. II. l. c. řeč 69.)

dost očí) a osobuje si trůn, ješitnost chce vládnouti, pýše se chce kralovati ve mně, necudnost říká: já tě opanuji, ctižádost, hněv, závist zádoví ve mně o mne, čí spíše budu. Já pak co mohu odpírám, odvolávám se na Tebe a říkám jim, že nechci mít jiného krále nežli Pána našeho Ježíše, a jeho za Boha, jeho za pána si volím. Ó, přijď tedy, Pane a „učíš svou mocí ať nemají stání, sniž je,“ (Ž. 58, 12.) a vládni ve mně, vždyť Tys král můj, Tys Pán můj!“¹⁵⁾

2. Ale milost, milost tu vítěznou proti hříchu a proti zlé žádostivosti — kde ji najdu? V církvi Kristově. V té uložil On sklad své nauky, sklad svých svátostí a milostí. „Kdo chce tedy milostí dosíci království Božího v nebi, musí býti zde údem církve na zemi.“¹⁶⁾ Neboť bez církve není

¹⁵⁾ Homil. IV. super Missus: „Veni, Domine Jesu, aufer scandala de regno tuo, quod est anima mea et regna tu, qui debes, in ea. Venit enim avaritia et vindicat sibi sedem, jactantia cupit dominari, superbia vult esse rex, luxuria dicit: Ego regnabo, ambitio, iracundia, invidia certant in me de me, cujus potissimum esse videar. Ego autem, quantum possum, resisto et reclamans Dominum meum dico me non habere alium regem, quam Dominum meum Jesum, ipsum mihi in Deum, ipsum Dominum teneo. Veni ergo, Domine et disperge in virtute tua et regnabis in me, quia tu es ipse rex meus et Deus meus.“

¹⁶⁾ Meschler S. J.: Leben Jesu I. 304.

milosti a bez milosti není království Božího v nás a ani my nevejdeme do něho. Proto kdo říká upřímně: Přijď království tvé, tomu musí záležeti na církvi svaté, tomto časném království Božím na zemi, aby trvalo, vzkvétalo, se rozmáhalo. Kdo vidí církev ohroženu, pronásledovánu, poškozovánu a ani prstem nehne pro ni — jak se smí před Bohem modlíti: Přijď království tvé?! Nebyla by to modlitba farižejská? Denně se modlíti: Přijď království tvé, a ani prstu nepřiložíti, aby království Boží skutečně přišlo v nás, v srdce naše, v náš dům, obec, vlast, zemi, stát? ¹⁷⁾ Kdo se modlí upřímně: Přijď království tvé, neříká jen nečinně těchto slov: přičiňuje se, jak jen může o království Boží v sobě, v jiných, i o církvi: nejsme povoláni k zahálce a nečinnosti. Pán sám dí: „Království Boží násilí trpí a ti, kdo násilí činí, uchvacují je.“ (Mat. 11, 12.) Přičiňuje se, aby vedl křesťanský život v milosti Boží sám, aby ho vedli a věsti mohli jiní, záleží mu na obrácení hříšníků, na obrácení pohanů, podporuje slovem, fiskem, penězi pokud může misie mezi námi i mezi pohany, přispěje rád na udržování církve, chrámu,

¹⁷⁾ Alban Stolz: Vaterunser. 48.

bohoslužeb, kněžstva, ví, že by odpovídal těžce z toho, když by ani volebním lístkem nehnul ve prospěch církve Kristovy, toho království, za něž se mu poručil sám Bůh modlíti.

Jakž tíže by teprve odpovídal, když by pomáhal jakkoli ubíjeti království Boží na zemi, slovem, tiskem, podporováním proficírkevních a profináboženských časopisů, spolků, stran? Vydáme-li počet z každého marného t. j. zbytečného slova v den soudný, jak tvrdí sám Spasitel, jakž teprve z těchto věcí, které pomáhají ubíjeti království, jež Kristus, Boží Syn, krví svou zřídil a založil? Jak počet vydáme vedle těch, kteří tolik učinili, obětovali pro věci pomíjející tělesné a časné? Patriarcha Jakub slouží za Rachel sedm let — a Písmo dí: „Zdalo se mu to jako něco málo dní, tak velice ji miloval“ (1 Mojž. 29, 20.) A my — nic pro věci duchovní a věčné? — Jak počet vydáme vedle mučedníků, kteří za milost Boží a církev Kristovu obětovali život a krev? Vedle takového sv. Ignáce muč., který nemůže se dočkati šelem, které již po jeho krvi v divadle římském žíznějí — jen aby nebe došel: „Přijdiž, přijdiž jen kříž,“ tak volá, „přijďtež šelmy, zlomeniny kostí, roztrhání údů a

rozdrcení celého těla, — a sama muka
dávlova nechť jen to vše přijde na mne,
jen když Krista dojdou.“¹⁸⁾ Jak my? Ne-
naučíme se říkati upřímně — totiž též
skutkem a životem: přijď království tvé?

Ó přijď, přijď království milosti tvé, abys
skrze víru, naději a lásku kraloval v nás!

Přijď, přijď, ó Pane, království církve
tvé — aby se všude šířila a rozmáhala!

Přijď, království tvé, království věčné
slávy tvé, abychom všichni do něho se
dostali!

¹⁸⁾ List k Řím. c. 5. Sušil: OO. apošt. str. 85.

BUĎ VŮLE TVÁ JAKO V NEBI TAK I NA ZEMI.

Na křídlech vroucnosti vznáší se duše prosbou: přijď království Tvé z oblasti církve a milosti Boží až k tužbě po království nebeském. Ale kdo vejde tam skutečně? „Ne každý kdo mi říká Pane, Pane . . . ale kdo plní vůli Otce mého, kterýž jest v nebesích vejde do království nebeského,“ řekl Syn Boží. (Mat. 7, 21.) Proto právem za prosbou o království Boží jde prosba: Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi! ¹⁾ A též Spasitel vysvětlil, co jest ta vůle Boží, jejíž plnění jest nezbytnou podmínkou království Božího: komusi, jenž se ptal, jak se do nebe dostane, odpověděl: „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání.“ (Mat. 19, 17.)

Tedy přikázání — toť vůle Boží. Jsou

¹⁾ Katech. Trident IV., hl. 12, ot. 1. Veith; Vater-unser. 139,

nutným prostředkem k cíli. A kdo chce cíl, musí chtít i prostředky. Lékař, chce-li dosáhnouti cíle (= vyléčiti nemocného), chce nezbytně i prostředky t. j. aby nemocný užíval léků, zachovával dietu a j. Tak dobrotivý Bůh, jenž chce, aby všickni spaseni byli a života věčného došli, chce rovněž nezbytně, abychom všickni plnili jeho vůli t. j. zachovávali jeho přikázání. ²⁾

Vůle Boží jsou dále všecka navštívení a dopuštění Boží. „Či kdo může říci, že se něco děje, an toho Pán nerozkázal?“ — ptá se prorok. (Pláč Jer. 3, 37.) — A poněvadž vůli svou projevuje tedy Bůh, jak svými přikázáními, tak s vými navštíveními, proto prosíme, dí církve sv., v této prosbě za to: abychom vůli Boží plnili a to vždy tak rádi a dokonale, jako andělé v nebi, a abychom i v utrpení a soužení vůli Boží se podrobovali. (Katech. 293.)

A prosíme: *bud'* — staň se, děj se vůle Tvá! Nedíme ani: Čiň vůli Svou! Ani: Čiňme vůli Tvou! Neboť Bůh, jenž tě stvořil bez tebe (tvé vůle), dí sv. Augustín, ne-spasí tě bez tebe. K životu věčnému je dvojí vůle a dvojí činnosti potřebí: Tvé a Boží; Boží milosti a tvého chtění; milosti

²⁾ S. Thomae: *Exposit. in orat. dom. c. XIX.*

Boží a tvého působení s ní. Proto neříkáme: Čiň, Otče, vůli svou, aby se nezdálo, že není zapotřebí úsilí z naší strany; ani: Čiňme vůli Tvou, aby se nezdálo, že jest zbytečna milost a pomoc Boží. Nýbrž říkáme: *bud'* — *bud'* skrze milost Boží a naše úsilí vůle Tvá! ³⁾

Bud', Otče, vůle Tvá!

Vždyť je tak svatá! A proto je tak spravedlivé, záhodné a spasitelné ji plniti! A tak zlé, nespravedlivé, nečestné a záhubné jest, jí se protiviti!

1. *Svatá jest vůle Boží!* Ach, čemuž jest, můj Bože, snáze věřiti, nežli že Ty, jemuž volají andělé od věků Svatý, Svatý, Svatý — nechceš a nemůžeš chtíti nic jiného, leč co je svaté, dobré, ušlechtilé a krásné? Ó věřím! Vždyť nejsi Ty Bůh, jenž nepravost miluje.“ (Ž. 5, 5.) A což je větším Dobrem a vyšší Krásou nežli Ty? A tak co můžeš tedy především chtíti jiného, leč sebe, svoji svatost a to, aby jiní měli na ní účastenství a rovněž svatými byli? Ó jistě — „toť vůle Boží — naše posvěcení.“ (1 Soluň. 4, 3.) Svatým stvořil Bůh prvního člověka v onom krásném rajském stavu nevinnosti a původní

³⁾ Idem l. c.

svatostí a spravedlností, o němž písmo dří, že to byl náš původní, pravý stav podle božských úmyslů — a dodnes modlí se církev stále, aby nám dobrotivý Otec navrátil onen stav „člověka nového stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravdy!“ (Efes. 4, 24.) Takovými nás míti chtěl; a když jsme se dali hadem o původní onu svatost a spravedlnost ošemetně připravíi, což jiného chce dobrota Boží, leč abychom se aspoň oklikou tohoto pozemského putování vrátili tam, odkud jsme vypadli? To jest vůle Boží, dří sv. Tomáš, aby se lidstvo vrátilo k oné původní důstojnosti, v níž prvního člověka stvořil.⁴⁾ Tenkrát byl člověk takořka „nebem“ ve své prvotní rajske svatosti; stal se „zemí“ — pro svůj hřích. Plněním vůle Boží má se nyní znovu státi nebem; proto: buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi! Co se stalo se spravedlivými (ti jsou to „nebe“,) staň se i s námi (my jsme ta „země“), aby již nebylo země, nýbrž aby všecko bylo už jen nebem.⁵⁾ „Buď nebem země, životem naším Bůh, časem věčnost, vlastní odpočinutí věčné, stavem naším nevinnost, cí nesmrtelnost, vášní

4) Expos. in or. dom. c. XX.

5) ibid. c. XIX.; Origenes: de orat. c. 26. (3.)

čistota, Bůh vším“ — tak modlí se tuto prosbu sv. Petr Zlat. ⁶⁾ „Bud' vůle Tvá — t. j. posvěcení naše! A to plné a dokonalé posvěcení podle těla i podle duše. Neboť máme tělo ze země a ducha s nebe, jsme každý zemí i nebem — ⁷⁾ dí sv. Cyprian a proto prosíme: „bud' vůle Tvá i na těle i na duši naší!“ Vždyť toť jest vůle Tvá — posvěcení člověka — a celého — podle těla i podle duše!

A jak vydatným posvěcením! Neboť vůle Boží jest dobrá — protože užitečná: „Já Hospodin, Bůh tvůj, dí Pán u proroka, jenž učí tě užitečným věcem.“ (Is. 48, 17.); jest příjemná — svatí nad ní plesali: „Jak sladké jsou hrdu mému tvé řeči, sladší nežli med jsou mým ústům. (Žalm 118, 103.)

A jest dokonalá — chceť zdokonalení naše nejvyšší, jehož vzorem nedostižným jest on sám: „Dokonalí buďtež, jakož i Otec váš dokonalý jest.“ (Mat 5, 48.) Všecky

⁶⁾ In orat. dom. serm. V. Sit terra coelum, vita Deus, tempus aeternitas, patria requies, census innocentia, honor immortalitas, furia castitas, Deus totum.

⁷⁾ De orat. dom. c. XVI.: Nam cum corpus e terra et spiritum possideamus e coelo, ipsi terra et coelum sumus et in utroque, i. e. et corpore et spiritu, ut Dei voluntas fiat, oramus.

skutky naše mohou totiž býti buď dobré, či lepší anebo dokonalé. Nechováti nenávisť k nepřátelům — je dobré; milováti je — jest lepší; dobré jim činiti — je dokonalé. Sv. Terezie učinila slib, že kdykoli bude míti na vůli voliti mezi několika dobrými činy, zvolí vždy ten, který jest dokonalejší. Hle, tak i my se můžeme a máme modliti, abychom zkoušejíce, co jest vůlí Boží, činili co jest dobré, ba lepší, příjemné, ano i dokonalé. ⁸⁾ Jak široké a prostranné jest pole, na němž podle vůle Boží mohou o své posvěcení usilováti, jak vznešený a vysoký cíl jest mi vůlí Boží vytyčen! Ó budiž tedy vůle Tvá!

2. *Je to spravedlivé.* Vždyť vůle Boží jest fundament mého bytí. Z vůle Boží jsem; jen proto, že chtěl, existuji. Jen to jest totiž, co Bůh chtěl, dí Písmo. A bohověda církve sv. praví, že vůle Boží jest prvotní, základní bytností všech věcí. Všechno, všeho života — i tvého. „Není-liž On Otec tvůj, jenž si tě opatřil, jenž si tě učinil a stvořil?“ (Is 32, 6.) Rodiče tvoji napřed tě musili zploditi, aby tě měli. Ale ne tak Otec na nebi: dříve ještě, nežli tě na venek vytvořil mocí svou, měl tě již —

⁸⁾ Veith, l. c. 137.

v ruce, ve vůli své tě měl. Ó nemá tedy práva říci ti: Ego Dominus — já Hospodin a Pán? Dvacetkrát nejméně opakuje toto slovo, když dává přikázání lidu svému: Já Hospodin! Dbejte všech mých příkazů i zákonů, plňte je! — Jáť Hospodin!“ (Lev. 18. a 19.) Toť také poslední důvod, proč máš býti poslušen: já Otec, ty syn, já Pán, ty tvor: mojí věci jest, abych přikazoval, tvojí, abys poslouchal. ⁹⁾ Já Hospodin! Sv. Augustin uvádí Adama v ráji, an rozumuje, proč nemá jísti se stromu vědění: je-li dobrý ten strom, proč bych se ho nesměl ani dotknouti; je-li zlý, proč je v ráji? A veliký učitel církve odpovídá jménem Božím: Proto jest v ráji; že jest dobrý, avšak nechci, aby ses ho dotkl; proč? Poněvadž — já Hospodin — toť celý důvod. Zdá se ti nepatrný? Pak upíráš svou závislost, vzpíráš se, nechťěje mi sloužiti. ¹⁰⁾ Ó viz, jak je spravedливо, aby vůle tvora podrobovala se vůli Tvůrce, aby sluha plnil vůli Páně, aby člověk plnil vůli Boží,

⁹⁾ Rogacci. Unum necess. I. c. 22.

¹⁰⁾ In Ps. 70.: Si bona est, quare non tango; si mala, quid facit in paradiso? Ideo est in paradiso, quia bona est, sed nolo tangas — quare? Quia Dominus sum. Si parva (causa) est, dedignaris esse servus.

syn příkazy svého Otce. Nuž, Otče náš, buď vůle Tvá — je to spravedlivé.

3. *Jest záhodno.* Tak hodno, že sám Boží Syn, Syn zalíbení Božího, spatřoval v tom úkol svého života. K čemu přichází na svět?

V závětku knihy — (takořka na první stránce knihy,) — jest mi předepsáno; vůli Tvou, Bože můj, činit jest mi milo mi, zákon Tvůj mám ve svém srdci!“

(Ž. 39. 8.)

Všecka jeho činnost, co jest? Slyš: „Sám od sebe nic nečiním“ — ujišťuje, „činím vždy to, co mu jest milé.“ (Jan 8, 29.) Jeho utrpení a smrt? Je vyplnění vůle Otcovy. „Otče, . . . ne co já chci, nýbrž co Ty. (Mar. 14, 36.) Jeho tužba? Provést vždy a ve všem a u všech svatou vůli Otcovu, vyučiti a posíliti k tomu každého člověka.

Proto nám tolik zaslubuje, budeme-li ji plniti; povznese nás to vysoko — již pouhou touto modlitbou: Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi, stáváme se jeho spolupracovníky, podporujeme snahy Syna Božího, které hlavně k tomu směřují, aby vůle Otcova všude a ode všech byla plněna.¹¹⁾ Slibuje, že se staneme jeho pokrevenci: „Neboť kdokoli plní vůli Otce mého v ne-

¹¹⁾ Origenes l. c. c. 26.

besích, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou.“ (Mat. 12, 50.) Vyvyšuje nás k andělům. „Dle proslaveného výroku Augustínova záleží tajemná láska andělů k Bohu v tom, že ho milují až tak, že povrhují sami sebou; a samoláska duchů zlých v tom, že milují sami sebe až tak, že zhrdají Bohem. Učí-li nás tedy Kristus se modlíti: buď vůle Tvá jako v nebi, chce, abychom si vzali za vzor lásku andělskou a plnili vůli Otcovu z této pohnutky, z pohnutky lásky, která plní anděly nadšením. V tom totiž vrcholí všechna nadvláda Boží nad námi: nikoliv v tom, aby nás znásilňoval, nýbrž abychom my sami v svobodné a radostné lásce vůli jeho se podrobovali, jeho cti mužně se zastávali, proň trpěli a oběti přinášeli.“¹²⁾

Ano, až k nebi nás povznáší plnění této prosby: Buď vůle Tvá jako v nebi . . . Tímto nebem však, kdož jest, ne-li sám Kristus, dí Origenes? Či což by mohlo být lepším trůnem Božím nežli Kristus? A zemí jest církev; neboť co by mohlo být opět lepší podnoží nohou Božích nežli ona? Budiž tedy vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi, učí nás Spasitel proto říkáti, že každý člen církve má plnit vůli Páně tak, jako Kristus

¹²⁾ Heinen: Moderní názory ve světle Otčenáše str. 60.

— a plní-li ji — stává se tímto nebem, jež jest Kristus.¹³⁾ Co tedy ještě může býti pro tebe, duše má, čestnější?

4. *A je to spasitelné*: neboť co jest obsah a cíl vůle Boží? Blaho mé na zemi a spása má po smrti. *K tomu* Bůh mě stvořil. „Či nadarmo-li stvořil všechny syny lidské?“ — ptá se žalmista (Ž. 88, 48), snad aby cíle svého nedosáhli? Nikoliv: „vždyť chce, aby všichni lidé byli spaseni!“ (1 Tim. 2, 4.) — *K tomu* mě vykoupil: neboť „toť vůle otce mého, ujišťuje nás Spasitel, . . . aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný.“ (Jan 6, 40.) — Toť cíl všech přikázání Božích: aby — „kdo činí vůli Boží, zůstával na věky.“ (Jan 2, 17.) V nich zvlášť jeví se veliká dobrota Boží. Otec, matka už zdaleka varují dítě před úrazem — a zdaleka už mu odklízejí z cesty vše, čím by se zraniti mohlo. Neříkají jen: dítě, nepopal se! Ale řeknou: dítě, ohně se ani dotknouť — ohněm si ani hrát nesmíš! A odstraní z dosahu dítěte zápalky a uzavrou před ním pevně ohniště. Tak Bůh! Z daleka již odklízí svými příkazy z cesty vše, co k úrazu vede. Nepraví jen jako ve St. Zákoně: Nezabiješ! „Nýbrž já pravím vám,“ dí Spa-

¹³⁾ Origenes. l. c.

sitel, „ani se nehněvejte!“ Nedí jen: Nezcizoložíš, nýbrž dodává: ani nemluv, ani nemysli takových věcí, ba střež se i pohledu neslušného, neboť „já pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již cizoložil s ní v srdci svém.“ (Mat. 5, 28.) A proč to vše? V zákoně, kde ukládá lidu svému, aby plnil vůli Boží — stále opakuje toto slovo: „aby ti dobře bylo!“ — Žádá lásky — proč? Aby ti dobře bylo; budí bázeň sv. — proč? Aby ti dobře bylo; žádá si služby — proč? Aby ti dobře bylo! „Nyní, Izraeli, co jiného žádá od tebe Hospodin, Bůh tvůj, nežli abys bál se Hospodina, Boha svého, chodil po cestách jeho, miloval ho, sloužil Hospodinu, Bohu svému, celým srdcem svým a vši duší svou a zachovával přikázání Hospodina a jeho ustanovení aby ti dobře bylo? (Dt. 10, 12.) ib. 5, 29; 6, 24.) — Ó co dobroty, lásky, moudrosti, varovné pečlivosti a odplacující štědrosti jest, ó Bože, ve sv. vůli Tvé!

A co síly pro toho, kdo se jí podrobí! Na hoře oliv ztápí se Boží Syn v proudech krvavého potu a v černých vlnách zármutku až k smrti. Ale co ho zvedá, že mužně jde svým nepřátelům vstříc, podáváje sám ruce v pouta? Vědomí, že plní vůli Otcovu: „Otče, ne má, ale Tvá vůle se staň!“

Dva uvěznění křesťané, kněz Epiktet a laik Astion, umluvili se: „Na všechny zbytečné otázky při výslechu odpovíme jedině: Jsme křesťané — toť naše jméno. A při mučení budeme volati jedině: „Pane, buď vůle Tvá.“ Stalo se. Vyslýchají je, vypyťávají se, zvíдают — a na vše otázky stejná odpověď: Jsme křesťané. Mučí je — při všech mukách táž modlitba: Pane, buď vůle Tvá! Tato slova zaryla se hluboce do mysli vyšetřujícího soudce Vigilantia: Jsme křesťané! Buď, Pane, vůle Tvá . . . Ne a ne zbýti se jich. Třetího dne dostavil se k vladaři a opakoval je předním: „Jsem křesťan; Bože, staň se na mně vůle Tvá!“ Uvrhli ho do žaláře k oběma mučedníkům, kteří ho ve vazbě vyučili víře, pokřtíli a s sebou k mučednické smrti i slávě vzali. Buď vůle Tvá! ¹⁴⁾

Svatá Alžběta, mladičká vdova, modlila se často v zármutku svém: „Bože můj, Ty víš, jaká by to byla pro mne slast, kdybych měla svého milovaného, dobrého chotě! Avšak kdybych ho mohla i jediným jen vlasem svým vytáhnouti z hrobu, nechtěla bych, když by to bylo proti vůli Tvé!“ ¹⁵⁾

Tak mluvili svatí, tak jednali. V tom viděli všecku svou svatost, všecku dokonalost

¹⁴⁾ Veith l. c. 116.

¹⁵⁾ Alb. Stolz l. c. str. 57,

životu: plnění vůli Boží, podrobí se jí, srovnání s ní vůli svou — ano vzdá se úplně vůle a z vůle vlastní. Ne mnohé a četné dobré skutky — nikoliv — ty nejsou podstatou dokonalosti, nýbrž toto: zřící se vůle své a oddání se zcela vůli Boží.¹⁶⁾ I sebe menší skutek vykonaný podle vůle Boží má cenu úžasnou — bez ní je plevou. „Když jím a piju, protože tak Bůh chce, jsem v tu chvíli Bohu milejším než kdybych bez tohoto úmyslu (plnění vůli Boží) i na smrt šel,“ říkal sv. František Saleský.¹⁷⁾ A zvláště utrpení, kříž, navštívení, která z vůle Boží pocházejí, jsou neobyčejně požehnaná; „duše, která se jim podrobí,“ říkala sv. Terezie, „získá víc, než by získala za deset let dobrými skutky, které si sama zvolila.“ „Unce utrpení má více ceny než celá libra práce, ovšem takového utrpení, které není z naší vůle, nýbrž z vůle Boží.“¹⁸⁾

Ó, jak požehnané, prospěšné a spasitelné, jak čestné a spravedlivé a dobré jest tedy plnění vůli Boží!

II. A co jest asi — neplnění ji?

¹⁶⁾ Sv. Jan z Kříže.

¹⁷⁾ List 735.

¹⁸⁾ Camus: Život sv. Frant. Sal. 3, hl. 55. (cfr: Raymond: Freund der Nervösen 286.)

Jest zlé, jest nespravedlivé, jest nečestné je záhubné.

1. *Jest zlé.* Svatá jest vůle Boží; a Bůh je jediné a pravé nejvyšší dobro. Proto jest nesvaté, nedobré a zlé vše, co se jeho sv. vůli protiví — a je to jediné a pravé zlo — hřích!

Jediné a pravé zlo! Tolik je zla ve světě! Jen z jediné války co úrazů, zmrzačení, zranění, smrtí! Co slz, co krve! Co ohňů, co zpusťování, co zřícenin! Co spousty mravní, co nemocí a p. A přec jest jediné jen zlo — hřích! Zlo z kořene, abychom tak řekli, úplný a radikální rozvrat, který sahá až na sám kořen mé bytosti: bytosti mé a bytí mého podklad je vůle Boží — a hřích se této vůli protiví, on činí to, co Bůh zakazuje, anebo nečiní, co On poroučí: hotový opak vůle Boží! Proto zlo! A pravé zlo! Bez příměsku všeho dobra. „Jako meč na obě strany ostrý, jest všeliká nepravost a rána její jest nezhojitelná.“ (Sir. 21, 4.)

A zlo odporné a ohavné: páše se tím, že vůle tvora, zvrácená, malomocná, zkažená — spíše zvůle nežli vůle — staví se nad vůli Boží svatou, všemohoucí a dobrou. „Jako není větší a lepší oběti, nežli když obětujeme Bohu svou vůli, tak není nic horšího a ohavnějšího, nežli míti svou zvůli;

malomocenství vlastní vůle jest malomocenství nejodpornější.“¹⁹⁾

2. Hřích je zlo: vůli Boží se protiviti jest *nespravedlivé*. Nespravedlivé jest bráti jinému to, co mu právem náleží. „A Boží právo jest,“ dí sv. Tomáš, „abychom činili vůli jeho, podrobujíce mu vůli svou.“ Běříme mu tedy toto právo, jestliže dáváme přednost vůli svojí před vůlí Jeho. To je hřích.²⁰⁾ Není takovou nespravedlností vzepříti se otci tělesnému, a přec děsí se jí svět. Co říci této nespravedlivosti proti Otci nebeskému! Bůh sám udiven ptá se: „Proč mi říkáte Pane, pane — a nečiníte, co vám pravím?“ (Luk. 6, 26.) — Jednáte ještě jako poddaní moji, jako synové Otce svého? Oh nikoli! Slyš, co dí prorok: „Prohřešili se proti němu, nečistí jsou a *ne synové* — plémě zkažené a zvrhlé.“ Ne synové — jako by ani syny nebyli — tak jedná ten rod zlý a převrácený.

¹⁹⁾ Sv. Anselm (v. Marchantius, Hortus past. tract. III, lect. V, prop. I.: Sicut nihil ditius aut melius offertur Deo bona voluntate; nec est lepra detestabilior, quam lepra propriae voluntatis.

²⁰⁾ Expos. in orat. dom. c. XXV: Jus Dei est, ut faciamus voluntatem suam praeferendo eam voluntati nostrae. Auferimus ergo Deo jus suum, cum praeferimus voluntatem nostram voluntati suae. Et hoc est debitum.

„Tak odplácíš Hospodinu
národe pošefilý a nemoudrý?“

(Dt. 32, 5. 6.)

„Zdaliž on není otec tvůj, jenž si tě opatřil, jenž si tě učinil a stvořil?“ Jaké bezpráví proti němu!!

A nespravedlnost ta stoupá, uvážíme-li, čí vůli plníme místo vůle Boží. A čí? Vůli svou, vůli zlé žádostivosti své, vůli svého těla, vůli svého spoluvtora, k vůli němuž a s nímž hřešíme, vůli světa, ba vůli padlého anděla, zavrženého pokušitele. Každý z nich je nám v okamžiku hříchu milejší a přednější nežli vůle Boží. Ó jaká zvrácenost! Jaké zhrdnutí nejsvětější vůlí a osobou Boží! Ó vizte, dí u proroka Hospodin — takhle se nechovali ani pohané k bůžkům svým a nepohazovali jimi. „Jděte k ostrovům Cethim a pošlete do Cedar a pilně pozorujte a vizte, stalo-li se tam co takového: zdali změnil který národ bohy své“ — (a ti zajisté nejsou bohové); lid můj však změnil slávu svou v modlu.“ Užasněte nebesa nad tím a brány jeho zkormuťte se velmi.“ (Jer. 2, 10-12.) „Nemůže býti zvrácenosti větší a častější mezi lidmi: ač se mají sami řídití vůlí Boží, chtějí téměř předpisovati Bohu vůli svou a snad by ho i přiměti chtěli, aby se řídil on zkaženou

vůli jejich; sami se polepšit nechťce, chtěli by k nepravosti strhnouti Jeho.“²¹⁾

3. *Je to nečestné.* Jací nešťastníci a ubožáci bývali — a jsou kdes ještě — lidé ďáblem posedlí! Nosí v sobě takového vyvrhele, jenž jest souhrn veškeré zloby a ohavnosti a dá se od něho týrati — honiti, dle libosti jeho sebou zmítati! S politováním vypravuje evangelium o takovém: „Uchvacuje jej, poráží ho, lomcuje jím — stěží od něho odchází a vysiluje ho.“ (Luk. 9, 42.) A tímto duchu, jeho vůli poddává se hříšník, prozafím jen sám, neviditelně, duchovně. Ale jaká běda, až Bůh tuto duši vydá v moc jeho úplně!! Tam ten nešťastník posedlý může býti a snad je i v posedlosti své dítkem Božím, snad trpce zkoušeným, ale tento druhý nešťastník — hříšník — je v nebezpečí, že každým okamžikem propadne v otroctví věčné. A tenkrát pak zjeví se všecka neřest a hanba hříchu, kterou zde svět zakrývá. A nechť okrašlují básníci a spisovatelé hřích jak jen dovedou, nechť jej velebí a zasfírají, nechť filosofové hřích a neřest jeho od-

²¹⁾ Sv. August. in Ps. 45: Haec est in hominibus magna et usitata perversitas, ut cum debeant ipsi vivere secundum voluntatem Dei ipsi Deum velint vivere secundum voluntatem suam, et cum ipsi nolint corrigi, illum velint depravari.

mudrovatí hledí, jak jen nejlépe umějí, nechť pohané hřích a jeho nepravost třeba i na oltář postavili a snad ještě stavějí — toho nikdo se světa neodklidí a neodčiní: aby nevinnost rajská, jakmile zhřeší, neviděla s bolestí a hanbou, že je naha, aby synové marnotratní, kterým se nechtělo poslouchatí otce, nemusili se pak hanbití, že jsou pasáky vepřů, aby Augustínové nelkali, jaké si upletli na sebe „okovy železné zlých návyků“, jež zotročují rozum, spoutávají vůli, przní fantasií, znesvěcují celého člověka — toho konečně neodčiní nikdo, aby na soudu Božím zoufalá hanba hřichu nevolala: „Hory padněte na nás, pahrbkové přikryjte nás!“ (Luk. 23, 30.) V každém hřichu je dávka nečestnosti a hanby; kdyby měli naši bližní otevřené oči, nebo kdyby se dalo v srdci našem čísti a viděti tak, jako se při roentgenování dá číst a viděti v našem těle, snesli bychom té hanby již nyní? Jak jednou na věčnosti v záři světla věčného ?

„Ó, Bože můj, hanbím se a stydím se pozdvihnouti tváře své k Tobě; nebo nepravosti mé přerostly hlavu mou a hřichy mé vzrostly až k nebi.“ (1 Esdr. 9, 6.)

4. *Jest to záhodné.* Vůle Boží je nezvratná. Vyplní se. „Rada má státi bude a všeliká vůle má se stát.“ (Is. 46, 10.) Musí se od

člověka a na člověku naplní tak či onak. „Bud' se člověk poddá vůli Boží plně ji — jak to činí spravedliví; anebo Bůh sám je nucen naplní vůli svou na člověku trestaje ho — jak to činí hříšníkům a odpůrcům svým. A to se stane na konci světa,“ dí sv. Tomáš.²²⁾ Tehdy vezmou odměnu ti, kteří vůli Boží plnili. Kristus sám ji zaručil: „Kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, vejde do království nebeského.“ (Mat. 7, 21.) Kdo činil vůli svou? Co ten? Kam ten? Sv. Bernard dí, že na z vůli lidskou jest zřízeno — peklo. „Neboť čehož nenávidí více či co trestá více Bůh nežli z vůli vlastní? Nebýti jí, nebude pekla.“²³⁾ — Ó jaká tedy hrozná a záhubná věc: nechťí, aby byla vůle Boží na nebi a získati za to — aby byla vůle má v pekle!

Ó jaký děsný rozdíl v ovoci vůle Boží — a z vůle lidské!

Srovnej místo a místo: nebe — peklo!

²²⁾ Expos. in v. dom. c. XIV. . . . alterum duorum erit necessarium ut sc. — aut homo faciat voluntatem Dei subjiciendo se mandatis ejus, et hoc faciunt justí; aut Deus faciat de omnibus voluntatem suam, puniendo eos et hoc faciet peccatoribus et inimicis suis. Et hoc erit in fine mundi. (ed. Hurter p. 107.)

²³⁾ Sermo de Resurr. 3.: Quid odit aut quid punit Deus praeter voluntatem propriam? Cesset voluntas propria et infernus non erit.

Postav vedle sebe ovzduší: tam světlo věčné slávy; zde temnosti zevnitřní; tam světlo, které těla a duše prozařuje slávou proměnění — zde tma, která těla i duše ohaví.

Společnost — tam Bůh a andělé a svatí v opojné blaženosti — zde vyvrhel, smet, spodina lidstva, smetiště pro zkažené tvorstvo

Tam věčnost — a zde věčnost!

Věčnost slasti — a věčnost bolesti! Ne nadarmo stojí v evangeliu, jak boháč doprošoval se u Lazara několikrát za sebou: nejprve jen o krůpěj vody, co by se pouze na prstu zadržeti dovedla — nestalo se; pak o nějakého posla, který by bratry jeho napomenul — nestalo se. To bude největší trest vůle, která byla z vůlí svojí a protivůlí Boží zde na zemi: na věky nebude upokojena: „stále bude chítí, co nikdy nebude; stále se bude vzpíratí tomu, co stále bude; nikdy nedosáhne toho, co chce, věčně bude snášeti to, co nechce.“²⁴⁾

A při tom viděti, jak Bůh naplňuje, ba přeplňuje vůli, tužby a přání vyvolených

²⁴⁾ S. Bernard l. 5 de Cons. c. 11: Semper volet quod nunquam erit, et semper nolet, quod usque erit. Numquam obtinebit, quod volet, semper sustinebit quod nolet.

v nebi! „Vůli svých bohabojných činí.“ —
(Ž. 144, 19.)

„Svatým, kteří jsou v zemi jeho,
těm plní podivně všecka svá přání.“
(Ž. 15, 3.)

A já zde hynu hlady a zoufalstvím v zemi
cizí . . . v zavržení věčném! Tak lkáti bude
duše ubohá.

A proč? Proč to zde trpím? Pro trochu
uspokojení své vůle. Jaké bylo? Okamžité
— a muky za to? Věčné!! Chvilková slast
a věčná za ni trýzeň!

Jaké bylo? Liché a marné. Pokušitel
a obrazotvornost jím vznícená malovali
lákavěji, nežli ve skutečnosti tomu tak jest:
hovětí své z vůli přineslo mi snad nějaké
požitky a uspokojení — ale jak ubohé!
Oko se jimi nenasytilo, ucho nepojilo,
srdce zůstalo prázdné — a kde jsou dnes,
kde — —? Ale muky za ně — ach, jak
hrozná jest jejich skutečnost, jsou a trvají
a neustávají a neustanou: červ neumírá,
oheň nehasne . . .

Ach, Otče náš, jenž jsi na nebesích, a
jenž jsi mne pro nebesa stvořil a ne pro místo
věčných trápení; jenž chceš, abych plně-
ním vůle Tvé na zemi, došel tam, kde Ty
sám plníš vůli těch, kteří se Tě bojí, ó jak
se hanbím a chvěji před Tebou! Tolikrát

jsem šlapal nohama přesvatou vůli Tvou! Tolikrát zasloužila vzdorná zvůle má, abys ji byl srazil v místa věčných muk! Ó díky, žes neučinil! Ó nezavrhuj, ušetř, ó Pane! Slibuji: chci vždy a tak rád plniti vůli Tvou, jako ji andělé v nebi plní, podrobují se i v utrpení a soužení vůli Tvé. Ale jsem tak sláb. „Slabá jest k dobrému přirozenost lidská od té chvíle, co pádem vysílena jest, a není člověku tak lehkó vrátiti se k dobru jako se od dobra uchýlil k zlu“, (Sv. Řehoř)²⁵⁾ a církev Tvá učí mne, že tak je porušena naše přirozenost, že i když své žádostivosti násilí činíme, přec nemůžeme se uchrániti hříchu bez přispění Tvého a ani všech přikázání Tvých plniti nedovedeme.²⁶⁾ Nuž — dej světla, ó Pane, a síly, abych plnil vůli Tvou: Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi.

25) De orat.: Infirma ad bonum est humana natura postquam semel per vitiositatem enervata est; non enim ita facile a malo rursus ad bonum homo revertitur, ut a bono ad malum accessit.

²⁶⁾ Kat. trid. č. IV. hl. 12, ot. 18.

CHLÉB NÁŠ VEZDEJŠÍ DEJŽ NÁM DNES!

Zlý strom jest lidská zvůle: kořen její jest zlá žádostivost, kmen tvrdošíjnost, větve jsou převrácené skutky, listí zlé řeči, ovoce — věčná záhuba. ¹⁾ Roste na něm zkrátka bohatá úroda hříchu. A hřích je hotový profiklad třetí prosby v Otčenáši: Buď vůle Tvá, Bože, modlí se Kristus; buď zvůle má, dí lidský hřích. Jeho ohavnost osvětluje nám zvláště zračitě čtvrtá prosba:

Chléb náš vezdejší dejž nám dnes!

Ukazuje, že ten, jenž Boží vůli nohama šlapati si troufá, jest

1. tvor, jenž všeho stále od Boha potřebuje a
2. tvor, jenž darů Božích nad to ještě zneužívá.

¹⁾ Veith : C. lc. 142.

I. Kdo že si troufá vůli Boží se protiviti? Já — tvor — jenž všeho a stále od Boha potřebuje:

1. Stále a stále, vždy a všude závisím na jeho dobrodě: stále, denně musím k němu volati: Dej, Otče, dej nám, dej mně — protože sám nemám. Ani malé dítě nezávisí tolik na své matce, jako já na Bohu. Otče, dej! Nedáš-li, jsem ztracen!

2. A *chléb* dej! Ani to sousto chleba, ani ten hlť vody není úplně v moci mé: Tvůj dar je to, ó Pane! A byť i má ruka, byla sebe dovednějši a má hlava sebe bystřejši, a bych i troufale o nich mluvil jako hrdopýšek v Písmě: „Aj, tato ruka má... aj tento duch můj — to je můj chléb.“ — každý rozumný člověk, jenž mne slyší, se usměje: ví, kdyby mne nedržela pravice Tvá a nechránila ruky mé od úrazu a ducha mého od zatmění, co by bylo s mým chlebem — Jediný pohled do přírody poví mi, že život náš od pádu v ráji není nic jiného, leč stálý zápas s jejími silami, které se nám stavějí na odpor; trochu více vody a vláhy, trochu více sucha a horka, trochu více sněhu a ledu a je veľa po chlebě, který nám roste na poli. — Světová válka, kdyby byla trvala ještě

jen o něco déle, byla by hladem zničila snad celou Evropu. — A kdyby i chleba byly plné spíše a zásobárny, co bude platen bez ochrany Boží a jeho požehnání? Sousto, které ti uváže v hrdle, může být tvou záhubou. Silnější dávka léku tě dovede zahubití. Jediný šestadvacettisíc díl z miligramu strychninového jedu stačí, aby bylo veľa po tobě. Takový ubohý jsi podle těla: stále jsi vázán volati k Bohu:

Otče, dej!

Otče, chléb mi dej!

A požehnání k němu mi dej!

3. Ale slůvko chléb nenaznačuje pouze potřeby těla, nýbrž obsahuje i potřeby duše. A čeho tu všeho nepotřebuješ?

Mám-li potřebí chleba pro tělo a je-li už tento chléb vzácným darem Božím, že zaň dávali lidé včas nouze vše, i šat s těla — oč více a především mám potřebí chleba pro duši — a oč vzácnějšího! Chleba nauky a osvícení pro duši zatemnělou a hladovou: šest tisíc let badali lidé před příchodem Pána Krista a nedošli ani tak daleko, aby s určitostí poznali, že jest jeden Bůh. Co by bylo z nás, kdyby nebyl přišel Světlonoš a Východ s výsostí a nedal lidstvu chleba sv. nauky své? „Neboť náš chléb každodenní — aj, toť slovo Kri-

stovo, které se den co den v našich chrámech rozdává“, dí sv. Augustín. 2) Chleba milosti potřebuji — pro vůli oslabenou, k zlému náchylnou a tak nedostatečnou ke všemu dobrému, že ani pouhé jméno „Ježíš“ nedovedu vysloviti leč v Duchu Svátém (t. j. s jeho pomocí). Co bychom byli bez tohoto dvojího chleba pro rozum a pro vůli? Ještě dnes — v plném světle křesťanské vzdělanosti se stává, že učené hlavy, spustí-li se světla Kristova a nemají-li pomoci z milosti jeho, upadají v hrozné nepřirozené a nerozumné bludy. Co by bylo lidstvo celé a co já bez Onoho, jenž řekl sám o sobě: „Já jsem chléb života!“ Co bych byl bez Krista — neboť On sám jest chléb života, dí sv. Cyprian, a to chléb ne všech, nýbrž náš! 3) „Chléb, na nějž mlely kameny Zákona a milosti, chléb, jenž hořkým utrpením zadělán, svátostnou láskou prokvašen, v hrobě v měkké těsto rozhněten, v ohnivě peci božství svého upečen, teď denně na stůl církve sv. se

2) Sermo de or. dom. ad compet: „Cibus noster quotidianus sermo Dei est, qui semper erogatur in ecclesia.“

3) De orat. Dom. c. XVIII.: Nam panis vitae Christus est, et panis hic omnium non est, sed noster.

klade a na něm na odpuštění hříchů se láme.“ 4) Ó, jak jsme měli potřebí Krista — a jak ho potřebujeme! Tak nezbytně jako chleba k životu! „Vždyť Kristus je chléb náš“, dí Tertullian, „protože život je Kristus a život je chléb.“ 5) A On sám řekl, že jsem ztracen, nebudu-li ho mítí za chléb svůj ještě v jiné podobě — totiž ve Svátosti oltářní. „Nebudete-li jísti těla Syna Člověka a pítí jeho krve, nebudete mítí v sobě života!“ (Jan 6, 54.).

To proto, že život je boj a zápas — a jak v něm zvítězím bez vydatného pokrmu a silné stravy athletů? — (Tak tělo Páně totiž nazývá Origenes.) 6) Mám-li pokušením všem odolati, milost Boží v sobě zachovati, jest mi nezbytně potřebno, abych ho požíval buď skutečně anebo aspoň duchovně. Věčné slávy a blaženosti lze řádným způsobem jen skrze požívání této

4) S. Petr Chrysol. De or. Dom. I. (hom. 71.) . . . panis, qui legis et gratiae mola aptatus est in farinam, qui crucis confectus est passione, qui magnae pietatis fermentatus est sacramento, qui consperisionis legis levamentum suscepit de sepulcro, qui ut divinitatis suae calore coqueretur, ipse clibanum decoxit inferni, qui ad coelestem cibum quotidianus Ecclesiae defertur ad mensam.

5) De or. c VII.

6) De orat. c. 27.

svátosti dosíci, poněvadž od Krista za faktový řádný prostředek k životu věčnému byla ustanovena. ⁷⁾

Ó, jak jsem tedy potřebný! Pociťuji (se zbožným Tomášem Kempenským), že jest mi v tomto životě potřebí nade vše dvojí věci, bez níž by mi bídný tento život byl nesnesitelným. — Držán jsa v žaláři svého těla, vyznávám, že potřebuji dvojího: pokrmu a světla. A tu jsi mně slabému dal svaté tělo své ku posile duše i těla a za svítilnu nohám mým postavil jsi slovo své. (Ž. 118, 105.) — Bez tohoto dvojího bych ani žítí nemohl, neboť slovo Boží jest světlem mé duši a tvá svátost jest mi chlebem života. (Jan 6, 35.) (Násled. Krista kn. IV. hl. 11.)

A tak hle — jak potřebný, jak závislý jsi na Bohu! Jak volatí musíš k němu: Otče, dej!

Chléb mi dej!

Chléb pro tělo mi dej!

Chléb pro duši mi dej!

A požehnání své mi k němu dej!

Všeho, všeho potřebuji od Tebe, za všechno, za všechno Tě musíme prositi, „protože

⁷⁾ cfr. Dr. Nikolussi S. S. S.: Die Notwendigkeit d. hl. Eucharistie str. 123.

všecko, co máme, od Tebe máme“, dí sv. Tomáš Akv. 8)

3. Ano, my jsme tak ubozí a ze sebe tak nedostateční, že Tě prosíť musíme i za schopnost, abychom darů Tvých dobře užívati dovedli — neboť ani toho nedovedeme. A naše ruce jsou tak zlé a naše srdce tak pokažená, že jest i obava, aby se chléb darů Tvých nezvrhl v nich v jed. Sám Duch sv. dí:

„Ten jeho pokrm však v žaludku mění
se mu,
že má jed hadí v útrobách svých!“
(Job 20, 14.)

Ó hle, jak prosíť musíme: chléb náš dejž nám dnes: chléb a ne jed! Či nestal se již mnohým chléb Boží jedem? Mnohým stal se záhubným jedem proto, že ho měli nadbytek. „Život číkoli nejde z majetku jeho, dí Spasitel, „byť ho měl kdo hojnost.“ (Luk. 12, 15.) A protože v hojnosti majetku nezáleží život, proto mnozí právě pro nadbytek a hojnost bohatství zahynuli — dí sv. Tomáš.⁹⁾ A my tedy ve své bédnosti prosíť

⁸⁾ . . . ut sciamus, quod omnia nostra a Deo sunt. (l. c. c XXIII.)

⁹⁾ Quia aliquando aliquis multas habet divitias et ex eis nullam utilitatem consequitur, sed damnum

musíme Boha, aby nám dával tělesný chléb posvěcený, odměřený a poměrný. Tak aby sice prospíval tělu, ale neškodil duši; a když za chléb duchovní prosíme, aby nám ho dával tak, aby sytil sice duši, ale nehubil těla.¹⁰⁾ Sami ze sebe dovedli bychom jen toto: měniti chléb v jed! Ó můj Bože, jak ubohý jsem člověk! Dej mi darů, dej mi milostí svých nadbytek — jestliže schopností a milostí nepřidáš, abych dobře užívatí uměl — zahynu — nebude mi to vše chlebem, bude mi jedem. Takový jsem ubožák a chudšas! [Ž. 39, 18.]

4. A d n e s : chléb náš vezdejší dejž nám dnes! Jaký pomíjející tvor! Ani den nestačí se udržeti na živu bez Tvé pomoci! Proto modlí se syrský překladatel Písma: chléb naší nuznosti, naší potřeby¹¹⁾ dejž nám dnes. Dnes; vždyť jen jako na dnešek je život náš, na jeden den a nic víc.¹²⁾ Ta-

spirituale et temporale. Nam aliqui propter divitias perierunt [l. c. c XIII.]

¹⁰⁾ Sermo 135.: ... cibum ab illo (petimus) sanctificatum, temperatum, dimensum ut corpori prosit et animae non obsit, si de corporali agitur et contra mentem nutriat et corpus non destruat, si de spiritali fractetur.

¹¹⁾ panem indigentiae nostrae.

¹²⁾ Sv. Řehoř Nyss. l. c. or. IV.: diadema et quotidiana est vita humana.

ková moucha, jež žije z rána do večera: s jítrem se rodí s večerem hyne — jepice jednodenní. Takový tvor na jeden den jsem já — smrt jde za mnou krok za krokem. Každým okamžikem může vložit ruku svou na mne. A celý život můj co vlastně jest? Jídlo, nápoj, lék. Jakýsi stálý boj, stálá obrana proti smrti, odpor, jenž nanejvýš ji na čas zadržet, odsunouti dovede — nikoli však jí zabránit.¹³⁾ Co tedy platno říká duši své s boháčem v evangeliu: „Duše má, máš mnoho zboží složeno, na mnoho let, odpočívej, jez, pij, vesel se?“ „Blázne,“ praví takovému sám Bůh, „této noci požádají duše tvé od tebe a čím bude to, cos připravil?“ [Luk. 12, 19, 20.] „Usnuli již často večer boháči, žebráci vstali ráno,“ dí sv. Augustín.¹⁴⁾ Proto i oni přes všechny zásoby své veliké musí se stejně modlit jako chudí: „chléb náš vezdejší dejž nám dnes,“ aby se nepyšnili a neskládali své naděje v nejisté bohatství, nýbrž v Boha živého, jenž nám dává všechno bohatě ku požívání... [1 Tim. 6, 17.]

Takový ubožák: i když mně Bůh dal, nedovedu toho zachovat a udržet bez něho.

¹³⁾ . . . quaedam prolixitas mortis [Br. R. Com. un. Martyr. hom. s Gregor. 36 in Evang.]

¹⁴⁾ Dormiverunt divites, surexerunt pauperes. [Serm. 56. in Evang. Math. c. VI.]

Tak slabý a bledný a nedostatečný sám ze sebe, že stačí jen, abys, ó Pane, odvrátil jen ode mne tvář svou a je veta po mně:

. . . odvrátil jsi ode mne obličej svůj
i byl jsem všecek zkormoucený!

[Ž. 29, 8.]

A tento ubohý, ubohý tvor, jenž od Tebe, Bože, stále a vždy a všeho potřebuje a prosíti musí, a chleba prosíti musí, chleba pro tělo i chleba pro duši, a dnes a každý den pro čas i pro věčnost prosíti musí, tvor, který i schopností a milostí od Tebe prosíti musí, aby chleba darů Tvých požívatí uměl a chléb Tvůj neměnil v jed — tento ubožák si troufá urážeti Tě hříchem, vzpíráti se Tvé vůli svaté a odepřítí Ti poslušnost!

Ó jaká opovážlivost!

Jaká troufalost!

II. Ale též jaký nevděk! Tím větší, že darů Božích nadto ještě zneužíváme.

Sv. Tomáš Akv. vypočítává ve svém výkladu modlitby Páně asi paterý způsob, jak my lidé darů Božích špatně užívati můžeme.

1. Nebýváme především spokojeni s tím, co máme od Boha a žádáme si nezřízeně, co je nad naši potřebu a náš stav. Chléb náš vezdejší — tedy za chléb, t. j. jen za nejnutnější a nejpotřebnější zaopatření učí nás Kristus prosíti. A my? Netoužíme-liž

a nechceme-li požívatí i toho. co již již dráždí smyslnost a zlé choutky, co požívačnost lechtá, co tělo již obtěžuje a ducha zatemňuje, tělu zbůjností dodává a síly k odboji proti duši? — ptá se sv. Jan Zlat.¹⁵⁾ Chléb, chléb — dej nám dnes: ne přepych, ne rozkoše a bohatství, ne skvoucí roucha, roucha šarlatová, ne zlaté ozdoby, ne blýskavé drahokamy, ne nádoby stříbrné, ne hojně rozlehlých polností, ne vladařství a vojsko a hodností u nich, ne stáda koní a býků a ostatního zvířectva, ne zástupy služebníků a otroků, ne slávu a čest ve veřejnosti, ne sloupy a sochy s naším jménem, ne hedvábné látky . nic takového,¹⁶⁾ co duši od nebeských a přednějších tužeb odvrací — nýbrž chléb. Ó přestaňte již, lidé, praví sv. Řehoř Nyss., jenž takto to slovo chléb vykládá, přestaňte již se sháněti po věcech marných, málo je toho, čeho jest přirozeností třeba.¹⁶⁾

¹⁵⁾ hom: Intrate per angustam portam.

¹⁶⁾ De or. dom. serm. IV.: Panem non luxum, non delicias neque divitias, non floridas vestes purpureas, non ornamenta aurea, non lapidum fulgores, non vasa argentea, non agrí copiam et latitudinem, non imperium exercituum, non bellorum et gentium praefecturas, non equorum greges, non bovum armenta, reliquorumque pecorum magnam multitudinem, non mancipiorum copiam, non claritudinem atque splen-

Ano, obyčejně jí nedostatek více prospívá než nadbytek! Jsou rostliny, jimž vítr a bouře lépe jdou k duhu, nežli úpal za oknem skleníku. A takovou divnou bylinou je naše duše. Jsou nemocní, kteří se spíše uzdraví hladem a dietou nežli jídlem dosyta. A takový nemocný je naše duše. Co divu, že Pán Bůh nám dává někdy chlebička poskrovnu a ještě ho koření hořkou solí a dává zapíjet pelyňkem — aj — ví, že není pro tebe jiné záchrany bezpečné „nežli toto léčení hladem!!“¹⁶⁾ A ty se v nerozumu svém vzpouzíš?

2. Druhý hříšný způsob: že ve shonu po chlebě jiné obtěžujeme, poškozujeme, ano okrádáme. Jiné — koho to?

Především Boha. Či neokrádá ho nedělní práce o jediný den úctě jeho zasvěcený? Její, jenž jest král času veškerého a věků všech? Neokrádá ho o poctu, která mu náleží? Neupírá mu zanedbávání slu-

dorem in foro, non columnas, non statuas, non pannos sericos, non musica acroamata, neque quid tale, per quae anima a divina et potiori cura abstrahitur, sed panem.

Desinite, o homines, circa res vanas cupiditatibus diffundi et distineri: exiguum est, quod naturae debetur.

¹⁷⁾ Alb. Stolz: Vaterunser II. 7. 2. Str. 118.

žeb Božích (pro výlety, schůze a p.), něco, co je jaksi majetek Boží? To je defraudace! Ano modloslužba¹⁷⁾: v neděli sloužití mamonu a v pondělí tělu a hříchu . . . „jejichž bůh břicho jest, a konec zahynutí“, praví o takových sv. Apoštol.

Jiné obtěžujeme a poškozujeme a okrádáme — koho to dále? Bližní. A dnes ve všeobecném nedostatku — jak snadno se dáváme strhnouti k nepoctivosti; omlouváme se skutečnou nouzí, potřebou, nesnázemi, zlým příkladem jiných a j. a j. a přece jak často byli bychom se obešli i bez té oné věci, již jsme nepoctivě — snad i nepoctivou koupí — získali!? A je to tak nebezpečné provinění: neodpouští se, dí sv. Augustín, dokud se cizí věc nevrátí a nebo nenahradí! Až se na smrtelném loži modlíti budeš poslední Otčenáš a v něm slovo: chléb *náš* vezdejší, nebude se bouřiti svědomí při tomto slově — nebude volati — vrať, vrať — není tvůj! Vrať, co není tvého! Vrať, dokud máš ještě něco! — Z čeho budeš vracefi, až procítneš na onom světě a nenajdeš v ruce své nic ze všeho, cos zde měl? Z čeho bude vracefi člověk, až uvidí, že nah se vrátil do lůna

¹⁸⁾ Alb. Stolz: l. c. II. 2. 108.

země jako nahý vyšel z lůna matky své?
(Job. 1, 21.)

Ale nejen v hodinu poslední — i v životě — jak směl bych vyslovovati tato slova : chléb náš, jsem-li vinen, že jiní jsou v chlebě zkracováni? Jak smí mluvíti k Bohu o chlebu svém — zahaleč? Jí chléb ukradený jiným; kdežto Bůh zaslibuje chléb jen pracovitému :

„Z práce rukou svých smíš užívatí, blaže a dobře je_{ti}.“ (Ž. 127, 2.)

A poněvadž žádná nespravedlnost a nepoctivost nevejde do království nebeského, má kardinál Bellarmin za to, že spásu svou nejlépe zajistí mohou poctiví dělníci a pracovníci.¹⁸⁾ Blahoslavení tedy i pro tuto věc chudí...! Ubozí boháči — mnozí pro zahálku „těžko vejdou do království nebeského“ (Mt. 19, 23.)

A zkracuje-li bližního o chléb pouhá zahálka, jak trpce a hořce zkracuje mu jej teprv — necitelnost a tvrdost! Chléb *náš!* Spasitel nás učí, že máme soucitně pomýšletí i na to, aby měli chléb i jiní — ne pouze my — proto „*náš!*“ — a tvrdost k bližnímu — co ta? Sobecky myslí

¹⁹⁾ Bellarmin u Veitha l. c. str. 177.

jen na sebe! A přec troufá si i k Bohu vševědoucímu mluví pokrytecky: chléb náš! Chléb náš — tak mluví jazyk; nenasytné srdce a nemírný žaludek volají však jinak!

3. Třetí vada: nemírný shon po chlebě a přílišné pečování oň. To je takový nebezpečný a dusivý koukol mezi pšenící, dí sv. Řehoř Nyss.¹⁹⁾ Všecky nadbytečné požitky a přepychy a shon po nich dusí v člověku snahy vyšší a nebeské, rdousí v něm smysl pro věci duchovní a náboženské, zatemňují vzpomínku na smrt na věčnost... Sejí náboženskou lhostejnost na poli křesťanských srdcí, takže jest jim potom jedno vše: ať vítězí víra, či podléhá, ať hynou duše, či nehynou — ať mládeži hrozí zkáza, či nehrozí — ať Kristus je oslavován, či tupen — vše jedno: jen když má duše zásoby na mnoho let a může si říci: „Jez, pij, hoduj!“

Nemírné pečování o chléb a blahobyť plodí však i nedůvěru v Boha. Neboť jak možno hleděti k nebi, k Bohu a od něho čekatí co důvěřivě, když jen stále upřeny

²⁰⁾ De orat. Dmi. serm. IV.: *luxus atque deliciae zizanium est, et homines relicto naturae necessario ministerio revera suffocantur vanarum rerum studiis et anima a divina et potiori cura abstrahitur.*

máme zraky své k zemi? A nedůvěra tolik uráží Boha, dárce všeho dobra! Tolik profí ní mluví to slovo Kristovo: *dnes*: chléb náš vezdejší dejž nám *dnes*. „Kdo ti dal dnešek, nedá ti čeho k němu třeba? Kdož velí vzcházení slunci? Kdo plaší noční tmy? A ten, jenž takové věci dává, má snad zapotřebí tvé pomoci a tvého nezřízeného shonu, abys měl potřebný chléb? Kde jaký podobný shon u nerozumné zvěře? Kde mají krkavci svá role? Kde jsou stodoly orlů?“²⁰⁾

Nemírné pečování o chléb chvěje se však stále, že nemá, že nebude snad míti dosti, anebo že by snad aspoň jednou mohlo míti málo — boji se stále o sebe — což divu, že lakofí a závidí. „Dej *mně, mně* dej“ — tak se modlí místo: *dej nám*. Zapomíná, že nemá darů a chleba od Boha jen pro sebe, nýbrž i pro bližního, nemajícího a chudého; že si je Bůh pro nuzné u něho pouze uložil! Zadržuje chléb hla-

²¹⁾ *ibid.* ad fin.: „Qui tibi diem dat, etiam ea, quae ad diem pertinent dat. Quis efficit, ut sol oriatur? Quis evanescere facit et fugat tenebras noctis? . . . Qui haec tibi et tanta dat, numquid tuo opus habet auxilio, ut praestet carni tuae, quod necessitas requirit? . . . Quae corvorum arva sunt? Quae aquilarum horrea? [ve vyd. cit. str. 184.]

dových, zavírá oděv nahých, zakopává do země peníze, kteréž měly býti výkupem a vysvobozením chudých! (Ambrož, Basil.)²¹⁾ Co schází ještě, aby se modlil: Bože dej! Dej nám — ale tomu a tomu ne, nám vše, ostatním nic, nám hojně, jiným málo? — Ó, jak hrozně dovede zneužívání darů Božích zvracejí smysl překrásné modlitby Páně!

A tomuto zneužívání není ještě konec: zneužíváme jich dále, dí sv. Tomáš, nemírností, nestřídností, požívavostí! „Chléb náš vezdejší dejž nám dnes“: dnes, tedy na dnes, na den, na jeden den: ale mnohý spofřebuje za jeden den více než jiný za deset! Co by mohlo zbýti pro jiné, kdybychom vždy střídmí byli a neplýtvali!

5. Zvláště pak zlý způsob, jimž darů Božích zneužíváme, jest nevděčnost. Neuznává, že by něco od Boha potřebovala — proto neprosí; neuznává, že by byla od Boha co dostala — proto neděkuje. Duch Sv. učí nás říkati: „Tvé jest, Pane, vše, co jsme z ruky Tvé přijali“ (1 Par. 29, 14.) — a my? Odpovídáme: „Co jest, co jsme od Tebe dostali?“ „V čem jsi nás miloval?“ (Mal. 1, 2.) Nevidíme té lásky

²²⁾ Cf.: Kat. římský č. III., hl. XIII. of. 15.

Boží, která otvírá štědrou ruku svou a naplňuje veškerý živočich požehnáním — neprosíme za jídlo a za nápoj, neděkujeme za nasycení, nesvoláváme modlitbou požehnání na práci svou a svou živnost a neděkujeme za zdar svých podniků, jež přičítáme své ruce dovedné a své hlavě bystré a „příznivým poměrům“ a přec: „Ne ten kdo sází, jest něco, ani ne ten kdo zalévá, nýbrž ten, jenž vzrůst dává — Bůh! (1 Kor 3, 7.) „A nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kdož stavějí jej“. (Ž. 126, 1.)

A poněvadž chléb duchovní, jak jsme viděli, jest neskonale vzácnější nežli tělesný — proto i nevděčnost zaň jest úžasná: — vrchol nevděku je nehodné, svatokrádežné sv. přijímání, neboť je-li hříchem požívati nehodně darů přirozených — oč větší dar zde: ne pouhý dar, zde je to dárce přesvatý a dobrotitivý sám! S láskou vrcholnou: „až na výsost nás pomiloval“ — když Svátost Těla svého ustanovoval. — V podobě tak ponížené — bezbranný — nemoha a nechťje se hájíti... A tento chléb živý, jenž s nebe sestoupil, je požíván od mrtvoly duchovní — o níž Písmo řeklo a říci musilo: „Již zapáchá . . .!“ (Jan 11, 39.) A takovým pokryteckým, ji-

dášským způsobem: na místě svatém, u oltáře, kleče — jako na důkaz úcty ve chvíli, kdy mu nešťastník nehodně přijímající způsobuje nejhorší zneuctění . . .; jakoby s polibkem úst, jimiž se ho dotýká ve chvíli, kdy ho v srdci svém vydává na smrt, znovu tajuplně křížuje sobě Syna Božího. Kdo? On, tvor svého Tvůrce, syn — svého Otce, křesťan — svého Krista, sluha — svého Pána, host — svého hostitele, známý — svého přítele. Kdyby to aspoň kdos cizí byl — nebo nepřítel můj, stýská si Spasitel u žalmisty;

„ale tys to, společník můj,
rádce a důvěrník,
jenž jidal's lahodné pokrmy se mnou,
v dům Boží svorně jsme chodili.“

(Ž. 54, 14, 15.)

Tolikerým — nejméně paterým způsobem dovede člověk zneužívatí štědrých darů Božích! Tolikerým způsobem zneužil's jich často i ty! A co bylo, co je těch darů Božích od prvního výdechu tvého! Pohleď na sebe, pohleď do sebe, pohleď mimo a kolem sebe — počítej, měř a važ, můžeš-li! Ty sám, tvé smysly, oči, sluch, hmat, zdravé údy, jazyk a řeč, duše tvá a její schopnosti, rozum, vůle, paměť, obraznost, cit, rodiče i rodina, kterou ti Bůh dal

výchova, vzdělání, výcvik i jmění, statek a živnost — a věci nadpřirozené: víra, milost, církev, svátost, modlitba a vše, co jen jméno má — to vše dal mi, dává mi, skýtá mi Bůh: od kdy? Skoupě snad? Bez lásky? Oh uvaž . . . uvaž jen to jediné slůvko *dnes*: Bůh, který u mnohých zvířat zařídil způsob výživy jejich tak, že se najedí, napijí na př. na celý týden — nemohl tento Bůh zaříditi tak i u tebe? Avšak viz: chléb náš vezdejší dejž nám *dnes* — *dnes*, denně, každý den chce tě přesvědčovati, že myslí na tě den co den²²⁾, ó s jakou láskou vše ti to podává! A jak drahé věci! Co bys řekl, kdyby tě přivedli ke hrobu matky a řekli ti: Viz — zde leží ta, kterou stálo tvé narození smrt? — Totéž může ti říci Spasitel při každé milosti, při každém soustu duchovních a nadpřirozených darů. Viz: abych ti mohl tyto dary skýtati, stálo mne to smrt — neboť milost všecka jest ovoce hořkého utrpení a bolestné smrti Ježíše Krista a — Svátost jeho Nejsvětější — chléb oltářů našich — je přímo památka, kterou nám na smrt svou a utrpení své zanechal a v níž smrt svou obnovuje . . . Tolik darů! Tolik chleba božího!

²²⁾ Stolz I. c. II. 5.

Takového vzácného chleba vezdejšího a denního! A kterého z nich jsem užíval vždy dobře? Kterého z nich jsem kdy nezneužil...? Počínaje od hříšného užívání smyslů — až k schopnostem duševním, které jsem hříchy znesvěcoval.. a od toho drobtu chleba, kterým jsem pohazoval, snad po něm šlapal — až k onomu chlebu zázračnému na oltáři, kterého jsem snad nehodně požíval...?

A to vše mělo mi býti chlebem — neměnil jsem to často v jed? A kolikrát?

A já — kdo to? Tvor tak ubohý — ubohý! Tvor, jenž stále musí prosíti a volati k Bohu: Otče, dej! Chléb mi dej! Tvor, který je na Boha odkázán denně, ba každou hodinu: Chléb náš, dejž nám dnes! Chléb pro čas — vezdejší i chléb pro život věčný! Tvor, který bez ochrany a zvláštní pomoci Boží v rukou svých i nejvýbornější chléb Boží jen v jed měniti dovede... tento bídný, nuzný a tak potřebný tvor troufá si urážeti Boha. —

Koho? Otce v nebesích — jenž mu tolik dal a dává — chléb — a denně; chléb časný, vezdejší i chléb pro věčnost — a tak hojně a tak štědře a s takovou láskou! Ó — jak hanebně, jak nevděčně splácí!

Oplakávám svoji vinu,
Uzardělý hanbou hynu,
odpusť, prosícímu synu! (Dies irae.)
Obkličují mne zla,
kterých není počtu,
stihly mne pokuty za mé hříchy,
že očí nemohu pozdvihnout.
Více jich nežli mám na hlavě vlasů . . .
Rač mne, Pane, vysvobodit . . .!

(Ž. 39, 13. n.)

Nezamítej mne od své tváře
a svého ducha mi neodnímej!

(Ž. 50, 13.)

Neodnímej mi darů svých, kterých jsem
pro toliké zneužití nehoden. Neodnímej
mi chleba svého! Skýtej otcovsky dál —
a dej s ním i milost, abych ho vždy dobře
a spasitelně a vděčně požíval. „Chléb náš
vezdejší dejž nám dnes!“

ODPUŠŤ NÁM NAŠE VINY.

Svatého Augustína dojímala vnitřní souvislost prosby za chléb a prosby za odpuštění; postřehl svým bystrým okem, jak se zde stupňuje láska a dobrota Boží: dává chléb — a dává ho i hříšným! Napsal: „Bůh dává chléb nejen svým chvalořečníkům, nýbrž i rouhačům; chválíš ho — živí tě; rouháš se — živí tě — a nad to ještě očekává tě, abys pokání činil.“ (De orat. Dom. serm. 56. c. VI. 10.).

Chce ti odpustiti — o tomto milosrdenství mluví pátá prosba Otčenáše: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. — A dí, že jest milosrdenství to nesmírné: odpouští,
odpouští naše viny
a jak je odpouští.

1. Bůh odpouští.

Můj Bože, já věřím v Tvé odpuštění; neboť kdo chce býti prošen, kdo si přeje býti prošen

za odpuštění — ó, ten jistě odpustí chce. A Ty si přeješ, abych Tě za odpuštění prosil — vždyť jsi řekl: Takto se budete modlíti: Otče náš — jenž jsi na nebesích — odpusť nám naše viny! ¹⁾ — Své církvi dals' na odpuštění lidských vin dokonce dvojí svátost: křest a pokání a dvacefi věky nesou se až ke mně tvá slova: „Kterým odpustíte hříchý, odpouštějí se jim, kterým zadržíte, zadržány jsou.“ (Jan 20, 23.). — Ó, díky, Bože můj, za toto milosrdenství Tvé! Jest veliké! Dáváš chléb nuznému, skytáš ho i nehodnému, ale nade vše — odpouštíš hříšnému! A proč? Jen z pouhého, čistého milosrdenství svého: ne pro mé zásluhy, ne pro mé modlitby, ani ne výhradně jen pro lítost mou — pro nic takového — jen proto, že's ne- skonale milosrdný, jak dí Písmo:

„Já jsem, já jsem, jenž zhlazuji nepravost tvou pro sebe,“ t. j. proto, že jest mojí vlastností smilovávatí se vždycky a odpouštějí, jen pro jméno své, jen pro česť svou — pro sebe. (Is. 43, 25.).

¹⁾ S. Cyprian: De orat. c. 22.: „Qui orare nos pro debitis et peccatis docuit, paternam misericordiam promisit et veniam secuturam,“

2. A co odpouští Bůh? Naše viny: t. j. naše hříchy a naše tresty za ně.

Hříchy. Hřích jest už ve světle jediného Otčenáše něco, co se Bohu neskonale protiví. Otče náš, dí tato modlitba. Ale my, ne synové Tvoji — dí hřích v nás. Jenž jsi v nebesích — dí Otčenáš — ale nech si, nech si jen své nebe — nám je milejší náš hřích a peklo zaň — — Posvět se jméno Tvé — modlí se dále Otčenáš — je tak velebné, úctyhodné a svaté — ale já si je troufám zlehčovati a potupovati nekřesťanským životem, dí na to hřích.

Buď vůle Tvá — dí Otčenáš — a této svaté, dobré, všemohoucí a dobrofivé vůli Boží protiví se hřích a hledí ji zmařiti. A vůle Boží je základ, na němž stojím — jsem proto, že mne Bůh míti chtěl. — Jeho vůle jest tedy podstavec, na němž stojí moje existence. Kdo trhá a viklá svým podstavcem, zaslouží, aby se sřítíl. Andělé jenom jednou trhli tím podstavcem a sřítíli se do propastí věčné — tak mohlo, tak mělo se státi i mně, nescísněkrát — tolikrát, kolikrát jsem těžce zhřešil. To je hřích; a Bůh odpouští.

Hřích jest dluh z podobensství: Deset tisíc hřiven — dluh milionový, po lidsku a lidsky se zaplatí nedá — a Bůh odpouští!!

Nejen hřích — nejen vinu hříchu, nýbrž i následky a tresty hříchu — Bůh odpouští. A tresty hned dvojí: časné a věčné. Zločince odsouzeného k smrti doporučují vladaři k milosti. A když vladař zamění trest smrti v doživotní žalář, volá celý svět: Milost, milost! Ale takovou milost prokazuje Bůh v každé sv. zpovědi a rozhřešením kněžským promíjí hřích a zaměňuje pekelný trest v trest časný. Milosrdenství lidí a světa nejde dál než ke hrobu: Boží provází mne až za hrob a zřídilo i tam pro mne dům s nápisem: Milosrdenství i po smrti — očištec je to, kde možno mi bude odpykatí lehký hřích i tresty časné. — S hříchem a trestem promíjí Bůh i následky, což spravedlnost lidská nečinívá: promíjí vinu, ale sáhá t. zv. právními následky: ztrátou občanské cti, občanských práv, zbavuje šlechtictví, titulů a diplomů, degraduje s hodností — na čas — nebo navždy.

Ó, jak milosrdný je Hospodin! Odpouští docela a vše: vinu, následky i tresty a pro vždy. Ani na soudu posledním nebude se připomínatí nepravost má k mému zahanbení — naopak, stane-li se zmínka o ní, bude to jen k mé cti a k oslavě Boží, že mi dal vybřednouti z ní a zvítěziti:

„Já jsem, já jsem, jenž zhlazuje tvou nepravost pro sebe — a hříchů tvých nebudu vzpomínati“ — tak mi zaslibuje u proroka. (Is. 43, 25.). Kdo najde zboží potopené v tisíci a tisíci metrových hlubinách moře? Tam se ani nejmělejší potápěč neodváží. Co tam zmizelo, navždy zmizelo. A hle, tam ztopilo milosrdenství Boží mé hříchy: „Obrátí se,“ dí prorok, „smiluje se nad námi, složí nepravost naši a uvrhne v hlubokost mořskou všechny hříchy naše.“ (Mich. 7, 19.). — Co je z mraků, když je vítr rozehnal a slunce vítězné zaplašilo? Zmizely beze stopy. Až tak zmizí odpuštěním Božím hříchy naše: „Zhladil jsem jako oblak nepravosti tvé.“ — Co je z mlhy, když ji jasné paprsky sluneční zdolaly a srazily k zemi? Tak beze stopy ničí smilování Boží tvůj hřích. „Zhladil jsem jako oblak nepravost tvou, jako mlhu hříchy tvé.“ (Is. 44, 22.).

Ó, slítočný a milosrdný jest Hospodin!
shovívavý a velmi milosrdný!

Dobrořeč duše má, Hospodinu —
pamatuj na všechna dobrodiní jeho!
On ti odpouští všechna tvá provinění,
uzdravuje všechny neduhy tvé.

vysvobozuje život tvůj od záhuby,
věncí tě milostí a slitováním.

(Ž. 102.)

3. A jak odpouští? Tak čestně, tak často a dlouho, tak snadno a všem, a odpouští tobě přímo i nepřímo v jiných!

Čestně odpouští. Svět často zahanbuje a ponižuje, když odpouští. Když si dva mají odpustiti, svede je v tváři tvář dohromady — konfrontuje je — uraženého s uraženým. Obyčejně se musí jeden z nich hanbiti a rdíti — ne-li často oba. Ale viz — když my si jdeme k Bohu pro odpuštění, Bůh se nám ani neukáže. Chce nás ušetřiti zahanbení a hrůzy a stůdu při pohledu na svou tvář. Před ženou dopadenou v cizoložství — klopí vskufku oko své sám tento vtělený Bůh... sklání se, píše do písku... aby hanbou před ním nehořela... A takové sklopené oko Boží, pro nás hříšné lidi — jest zpovědník. Místo sebe posílá tu Bůh k soudnímu projednávání našich vin jen svého — sluhu; sluhu tak křehkého jako my, ještě mu ukládá církví svou, aby seděl v temné, záclonou zastřené zpovědnici, aby nám do očí nehleděl — a nás nezahanboval. Jak šetrný Bůh! Óh, ten nezahanbuje, když odpouští, nesnižuje — naopak povznáší;

Petra na papeže; Magdalenu za hrdinku lásky a za zvláštní důvěrníci svého Božského srdce; celníka Matouše, Šavla vraha — za apoštoly; lotra za společníka své smrti a podílníka ve svém ráji. Sám Duch Svätý blahoslaví tyto významenané božským odpuštěním.

Blaze, jimž odpuštěny jsou nepravosti,
a jimž prominuty jsou hřichy.

Blaze, komu Pán viny nepřičítá
a v jehož duchu není klamu.

(Ž. 31, 1. 2.).

Odpouští často a dlouho. Petr mysli, že je dosti, odpustí-li sedmkrát. Nikoli, dí Pán: ale sedmdesátkrát sedmkrát. — Tolikrát má odpouštěti i vrchnost a úřad k odpuštění hřichu ustanovený, byť člověkem zastávaný. Ó, kolikrát odpustí teprve On? Vždy. Jeho milosrdenství se nevyčerpá. Mé hřichy nemohou nikdy býti tak veliké ani tak četné, aby milosrdenství Boží na ně nestačilo. „Zloba má své meze,“ dí sv. Jan Zlat.²⁾, „milosrdenství Boží nikoli. Co krůpěj proti moři, to všecka zloba lidská proti milosrdenství Božímu. I moře má své meze a své dno, milosrdenství Boží nikoliv.“ Jen jediný hřich nemá odpuštění — totiž: ne-

²⁾ Homil: O pokání 1.

doufati v milosrdenství Boží a zoufati nad ním. — Tak dobrý je Bůh! A denně chce odpouštěti, poněvadž denně klesáme a denně učí nás se modlíti: odpusť nám. A dlouho odpouští: celý život a byť stoletý byl.

A jak snadno a lehce! S tím způsobem lze mi smazati hřích lehký: kratičkým povzdechem lítosti; modlitbou — ba jedinou upřímnou prosbou: odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům. Pokropím-li se kajícně svěcenou vodou, vzbudím-li v srdci projev lásky, obětuji-li na ten úmysl sebe menší dobrý skutek, sebezápor, poznamenám-li se zbožně sv. křížem, přijmu-li tu onu svátostinu a zvláště jsem-li zbožně přítomen na mši svaté, zhlazují lehký hřích. Kolikerý to způsob! A těžký hřích? Aj, jaký vydatný prostředek — svatá zpověď!

„Vyznal jsem se ti ze svého provinění,
nepravost svou jsem ti nezakrýval.

Řekl jsem: Vyznám se Hospodinovi
ze své nespravedlnosti.

Tys mi odpustil bezbožnost hříchu mého.“

(Ž. 31. 5.).

Kajícné vyznání a odpuštění jest jedno a totéž; s rozhřešením kněze dostává se mi odpuštění a duše pokrytá krví

svých vražd jako nachem šarlatu — bělí se nad vlnu a čerstvě padlý sníh. Pojdte a usvědčte mne, nemluvím-li pravdy, vyzývá sám Hospodin: „budou-li hříchové vaši jako šarlat, jako sníh zblílení budou; a budou-li červení jako červec, jako vlna bílí budou.“ (Is, 1, 18.).

A všem odpouští? Ne: odpusť mně — odpusť nám. Komu? Všem: že hříšným a nespravedlivým rozumí se samo sebou. Ale i spravedlivým, neboť není spravedlivého, není svatého člověka, jenž by aspoň do lehkého hříchu byl neupadl — vyjímaje ovšem přečistou a přesvatou Pannu a Matku Boží, „o níž, kde se o hříchu mluví, ani zmínky nečiním“, dí sv. Augustín.³⁾ Ale z ostatních? „Není zajisté člověka spravedlivého na zemi, kterýž by vždy činil dobré a nikdy nehřešil.“ (Kaz. 7, 26.). A kdo může tedy říci: „Čisté jest mé srdce, uchránil jsem se provinění?“ (Přísl. 20, 9.) Ba církev prohlásila dokonce za vyloučena z církve každého, kdo by tvrdil, že svatí nepotřebují se modlíti doopravdy tuto prosbu „odpusť nám“, tak je třeba odpuštění i jim.⁴⁾ — Což nám? Což mně? Tedy všem. A títo všicci —

³⁾ Cfr: Sv. Tom. Akv.: Expos. in or. dom. c. 26.

⁴⁾ Katech. fríd. IV. hl. 14. ef V.

ó, jaký to dav — jaký nespočetný zástup za těch 20 set let po Kristu a za ta tisíceletí před Kristem. A Bůh odpouští — a chtěl odpouštět a chce odpouštět a nebýt nekající a zatvrzelé vůle lidské, nebylo by jediného člověka od počátku světa až do jeho skonání, jenž by nedostal odpuštění!

„Milost však Páně věk od věku s bohabojnými, a jeho spravedlnost je se syny synů.“ (Ž. 102, 17.).

Jak odpouští? Odpouští mně i v jiných. Věděl dobře, že zloba má bude veliká, že ho budu urážeti nejen sám ve své osobě, nýbrž i v jiných, které kdy ke hříchu jsem svedl, pohoršil; v jiných — totiž v těch, které jsem k dobrému vésti zanedbával, jich nepoučoval, nekáral, nenapomínal a že budu mít dosti příčiny volati se žalmistou:

„Od těch, jichž nejsem si vědom, mne očisť!“ (Ž. 18, 13.)

A proto učí mne říkati: ne odpusť mně, nýbrž; odpusť nám; odpusť mně, co zavinil jsem sám; odpusť mně, co zavinili k vůli mně jiní; odpusť jim, odpusť mně, odpusť nám — naše viny.

Je příčinou, že i jiní odpouštějí mně, co jsem zavinil proti nim. Ukládá jim to; ano staví za podmínku: chtějí-li mít odpuštěno

od něho, že musí napřed odpustiti mně, svému vinníku. I oni se musí modlíti: "odpusť nám, jakož i my odpouštíme našim vinníkům a mezi tyto vinníky musí zahrnouti i mne; jinak nepřijme modlitby jejich. Tolik mu záleží na tom, aby mi lidé odpouštěli. Říká jim takořka slovy sv. Řehoře Nyss.: „Kdo se blíží ke mně — dobrodinci svému, budiž dobrotív sám; kdo ke mně — k dobrému, buď dobrý; kdo k spravedlivému — spravedlivý; kdo k mírnému, mírný; kdo k shovívavému, shovívavý.“⁵⁾

Ó milostivý, ó lítostivý, ó shovívavý Bože, jenž odpouštíš! jenž viny odpouštíš! jenž tresty a následky jejich odpouštíš — a tak četné, tak často a dlouho, tak snadno a rád, a všem nám, a nám i v jiných — Tebe, nekonečně dobrého a milostivého jsem urážel! Ó smiluj se nad mnou Bože, podle svého velkého milosrdenství.

„Nebo svou nepravost já poznávám . . . proti tobě samému jsem prohřešil se a co zlé jest před tebou, učinil jsem.“

(Ž. 50.)

Ó, co mi bude, jestliže i *toto* a *takové* milosrdenství zmařím? A vpravdě i *toto*

⁵⁾ De orat. dom. serm. V.

milosrdenství Boží neskonalé dovede zmařití, vyprázdní — nekající hřích!

Ó, hrozný je hřích! Maří největší a nej-
světější statky, po nichž touží, za něž mo-
dlí se učí sám Bůh! A Bůh veliký, ne-
učil by nás modlí se přece za malicher-
nosti! Viz: posvěť se jméno Tvé — a kdo
maří čest a velebnost Boží? Hřích. Přijď
království tvé — kdo vyvrací království
lásky a milosti v našich srdcích a kdo
zavírá nepřístupně před námi království
nebeské? — Hřích. Buď vůle Tvá — kdo
hledí stále se přičítí sv. vůli Boží? —
Hřích. Chléb náš vezdejší dejž nám dnes
— kdo ho zneužívá, kdo ho mění v jed? —
Opět hřích. A když po všem tom milo-
srdný Bůh chce odpouštětí — odpusť nám
naše viny — kdo maří i to? Opět hřích.
Ó, kdo mi dá tolik spasitelné nenávisť
proti hříchu, co jen jí lidské srdce jest
schopno? Kdo mi dá, abych v něm viděl
úhlavního nepřítele Boží cti, Božího krá-
lovství, Boží vůle, Božího smilování — a
nejhoršího škůdce a zhoubce svého?

A ještě smím s hříchem zahrávatí?
S pokušením, s příležitostí hříšnou? Ještě
smím býti povolným k němu v sobě, u ji-
ných, v rodině — trpětí jej při svých do-

mácích, dítkách, služebných, svěřencích — z nichž těžce budu odpovídati? Ještě smím trpěti jejich hříšné návyky, zlé společnosti, špatné schůzky a zábavy nebezpečné, divadla pohoršlivá, četbu a tisk víře nepřátelský? Jak bych jednou z toho odpověděl?

Dívka, která jako Magdalena zhřešila, ale později jako kajícnice hřích svůj oplakala, říkala: „Já jsem hřích svůj napravila a doufám, že mi ho Pán Bůh úplně odpustil, ale mám strach, aby moje matka netrpěla, že mi tolik svobody poskytovala a mne nezkušené dosti neopatrovala!“⁶⁾

A jak bych se denně mohl modlíti „odpusť nám naše viny, bez opravdové lítosti a upřímné vůle z hříchu se polepšiti — v sobě i v jiných je mařiti? Pavel žádal si sám zavržen býti od Krista (kdyby možno bylo) — jen aby bratři a krajané jeho odpuštění hříchu dojíti mohli. (Řím. 9, 3.) Mojžíš prosil tak vroucně za odpuštění pro vyvolený lid svůj; řekl: „Buď jim odpusť tuto vinu, anebo neučiníš-li toho, vymaž mne ze své knihy, kterou jsi napsal“ (2 Mojž. 32, 31) — z knihy života věčného — a já nic bych nečinil proti němu? Ó, dej, Pane, abych jako Ty vše své nesmírné milosr-

⁶⁾ Balík: Matka, str. 189.

denství vynakládáš na mé odpuštění, tak abych i já vše, se své strany činil, čeho k odpuštění, k nápravě a k zamezení hříchu třeba jest, bych se nejen ústy, nýbrž i srdcem a skutkem vždy modlil: „Odpusť nám naše viny.“

JAKOŽ I MY ODPOUŠTÍME NAŠIM VINNÍKŮM.

„Otče náš, jenž jsi na nebesích!“ Ty Otce — my syni. Už synovství přirozené, tělesné zde na zemi záleží v tom, že z živého tvora povstává *jiný* tvor živý téže přirozeností jemu podobný, praví sv. Tomáš.¹⁾ Podobnost je tedy podstatnou známkou synovství. — Nebude tedy též nutnou známkou synovství nadpřirozeného? Otcem nazývají mne budeš, dí Hospodin, ke každému z těch, kteří voláme k němu: Otče. Otcem mne nazývají smíš — ale kdy jen? Budeš-li se snažit, abys chodil za mnou, po mých stopách, za mým příkladem a mně se podobal: „Otcem mne nazývají budeš a za mnou chodit nepřestaneš!“ (Jer. 3, 19.) „Proto prokazuje se za syna božího ten pouze,“ dí sv. Petr Zlat., „kdo

¹⁾ Summa theol. I. qu 27 a. 2.

místo aby se tměl lidskými nepravostmi, božími ctnostmi se stkví.“²⁾ A božský Spasitel sám, když ukládal nám závaznou povinnost snažiti se o dokonalost, jaký uvedl důvod? Slyš: „Budte dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest.“ (Mat. 5, 48.) A v čem asi nejprve a nejspíše máme se Otci svému podobati? Zdaž ne v tom právě, v čem se jeví zvlášť Otcem naším: t. j. v dobrotě a smilování a v odpuštění? A proto Spasitel, aby nám důtklivě vložil na srdce, že musíme následovati Boha v jeho dobrotě a lásce a odpouštění, spojil tuto povinnost s věcí k spasení nezbytně potřebnou: Kdo vejde do království nebeského s hříchem? Nuže viz: jako je ti nezbytně potřebno k spasení prositi za odpuštění: odpusť nám — tak nezbytné jest ti, aby ses podobati snažil Bohu v jeho slitovné lásce —: jakož i my odpouštíme našim vinníkům.“

I. Buď milosrdný, buď shovívavý — odpouštěj!

Je to čestno;
je slušno;
je nutno.

²⁾ In or. dom. serm.: „Dei filium ille se probat, qui vitiis non obscuratur humanis sed divinis virtutibus elucescit.“

II. Odpouštěj tak, jak jen Bohu nejpodobněji dovedeš.

I. Buď milosrdný, buď shovívavý, odpouštěj!

1. Je to čestno. Ve všem ostatním jednání dal nám Bůh za vzor a nedostižný ideál sám sebe. „Buďte následovníci Boží, volá sv. apoštol, jako synové nejmilejší!“ (Efes 5, 1.) Jen v jedné věci — po lidsku mluveno — chce Bůh — člověče, řídit se podle tebe a vzít si takřka příklad, vzor a míru z tebe. Jak ty odpustíš jiným, tak já tobě. — Ó viz, není to čestné pro tebe, že Bůh zvrací jaksi obvyklý postup — a místo, abys ty řídil se podle něho, že On chce jednat podle tebe? — Jakmile odpustíš, smíš jaksi do jisté míry říci Bohu: „Hle, Pane, učiň (se mnou), co já učinil s jiným.“ — Ó jak vzácná a božská věc směti Bohu samému předváděti způsob a příklad pro jeho jednání!

Ale i vůči bližnímu je to královské. „Není to pouhá náhoda, že jedině vladařům jest vyhrazeno právo udílení milost odsouzencům a provinilcům: je to vpravdě právo královské. Jak mnohý smrtelník nemůže i v demokratickém státě vykonávat žádného práva královského: připoután osudem k namáhavé práci může toliko vzdychati

a trpěti . . . Avšak jedno právo královské zůstává i jemu, právo nejvyšší, jež Bůh srdci lidskému dal, právo odpouštěti, jež vykonával sám Boží Syn v nejdojemnějších a nejvelebnějších chvílích života svého,¹⁾ jednou kdy řekl: Takto se budete modlíti: Otče náš . . . odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům — a po druhé, když na kříži uprostřed muk nejkrutějších svolával na hlavy svých nepřátel smilování a odpuštění Otcovo: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí co činí.“ (Luk. 23, 34.) Aj — viz, jak se modlí, tak činí. Odpusť — tak prosí — a odpouští hned sám. Modlíš se tak i ty? Jen tak je to modlitba pravá a Boha důstojná, předstupuješ-li před jeho tvář upřímně, poctivě, čestně.

Je čestné, je královské odpouštěti; a je v tom veliká moc! „Mnoho zmáhá člověk milosrdný,“ dí sv. Petr Zlat. — „se samým Bohem jaksi pouští se v zápas a tolik si od něho žádá, kolik sám dal. Ó, měj v srdci svém slitování, člověče, chceš-li, aby ti viny tvé nenaháněly hrůzy.“²⁾

1) Heinen l. c. str. 85.

2) in orat. dom. homil. VI. (vyd. cit. str. 315.)

Je slušno odpouštěti: sluší se synům Božím. Či proč, proč smíš volati k Bohu Otče? Snad od přirozenosti? Nikoli. Snad pro ctnost svou? Nikoli. Nuž odkud tedy a proč? Jediné pro pouhou dobrofivost, slitovnost a milosrdenství jeho . . . Nuž Otcem zveš Boha (milosrdného, dobrofivého) — a sám bratra tupíš? Ó, tohle není známka syna božího! Co jest však touto známkou? Odpouštěti nepřátelům, modlíti se za katy, cedíti krev za protivníky — to jsou věci, které synu Božímu slušejí; nepřátele, nevděčníky, lotry, nešlechovníky činíti si bratřími a dědici svými — a nikoli nakládati s bratřími tvrdě jako s otroky.“³⁾ Synové Boží v církvi sv. snažili se vždy činiti čest Kristu, pravému Synu Božímu tím, že odpouštěli. Viděli v tom i čest víry a církve své.

Do tábora katolického vojska v Rouenu přivedli vraha, aby byl vévodou z Guisů souzen za to, že mu ukládal o život. Ale velkomyslný vévoda ho propustil na svobodu: „Jdi — pravil; tvé náboženství (vrah byl protestant) tě svedlo, abys mi ukládal

³⁾ hom 15. in c. 4. ad Ěfes. (Drexelius S. J.: De vit. linguae med. c. 57. § 1.)

o život, moje mne vede, abych ti život daroval a tobě odpustil.“⁴⁾

Ještě konečně nutno. Bez smilovné lásky k bližnímu není pro nás naděje na odpuštění a spasení. Co mohl důtklivějšího a hroznějšího o tom říci božský Spasitel, nežli ono podobenství o služebníku nemilosrdném? Vychází právě z audience u královského pána svého, jenž ho mohl a chtěl pro nesmírný dluh (10.000 hřiven = asi 40 milionů korun) uvrhnouti s celou rodinou do žaláře, ale smiloval se a odpustil mu celý dluh. A sotva vyšel, potkává spoluslužebníka, jenž mu dluhuje nepatrnou částku (100 denárů = 75—80 K) — a on, on, jemuž v srdci ještě znějí milostná slova pánova: jdi — máš odpuštěno vše, on, jenž nebyť smilování pánova, byl již prodán a vězněn — on nechce se smilovati a nechce odpustiti nepatrného dluhu, ba ani počkati, až by dlužník splatiti mohl — a to snad dosti brzo — vždyť 70—80 K i chudšas brzy vydělá. A on ani sečkati nechce — ba hrdlí se s ním a vsazuje do žaláře bezcítěně a tvrdě. Ale běda mu. Pán dovidá se o jeho tvrdosti a krutosti. Odvolává odpuštění, které dal, vydává ho mu-

⁴⁾ Oer I. c. str. 179.

čitelům, dokud by nezaplatil všeho dluhu. Kdy jej zaplatí — dluh, jenž se zaplatí nedá? Kdy? On, jenž sedě nyní v poutech a zděch žalárních nemá již ani možnosti ani schopnosti, aby si cos vydělal? Kdy zaplatí? Ani za celou věčnost ne! Tak dlouho bude mučen, dokud nezaplatí. A Spasitel dodává výstražně: „Tak i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpusťte jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých.“ (Mt. 18, 35.) Tak — takhle krutě — takhle nemilosrdně! Takhle věčně! Neodpusťš-li, nebude ani tobě odpuštěno; nemáš-li milosrdné lásky k bližnímu, nedojdeš ani ty smilování božího.

Óh naopak! V podobenství stojí, že pán slyše o nemilosrdném sluhovi svém se přímo rozhněval. A poslyš — neznějí slova, která nyní čísti budeš — jako ozvěna božího hněvu, plna výčitek a hrozeb? A jsou to slova Ducha Svatého: „Člověk proti člověku hněv udržuje a u Boha hledá odpuštění?!“*) — Od Boha chceš odpuštění — ty, člověče, jenž nechceš odpustit sobě rovnému? Považ — zdá-li se ti křivda od spoluvůrova rovného tobě tak velikou vinou, jak asi uráží — Boha a Tvůrce nekonečně vyvýšeného nepatrné jeho stvoření! A tuto

*) Sir. 28, 3.

nekonečnou vinu chceš míti odpuštěnu, a sám nechceš odpustiti nepatrnou urážku a křivdu tvora rovného tobě? „S člověkem sobě rovným nemá soucítu, a za své hříchy se modlí? On — pouhý smrtelný tvor — on, tělo, udržuje hněv a smilování žádá od Boha? Kdo zjedná smíření za hříchy jeho?“ (Sir 28, 3, 4, 5.) Pomůže mu ještě nějaká modlitba od této viny spáchané takovouto bezcitností a neláskou? Co praví o tom ten, jenž přišel, aby vysvobodil lid svůj — všecko lidstvo — od hříchů jejich — co dí na to? Že takovému ani již modlitba nepomůže, poněvadž není Bohu milá, není Bohem přijímána: „Když stojíte a se modlíte,“ tak řekl, „odpouštějte, máte-li co proti komu, aby též Otec váš, jenž jest v nebesích, odpustil vám hříchy vaše. Jestliže vy neodpustíte, neodpustí ani Otec váš nebeský hříchů vašich.“ (Mt. 11, 25, 26.) Aj, kdo tedy zjedná smíření za hříchy jeho? Dá se tedy vůbec tato tvrdost modlitbou zhladiti? Dá se snad obětí odčiniti? Slyš — ani modlitba, ani oběť nesmířlivého a nemilosrdného nemají ceny před Bohem: „Přinášíš-li dar svůj k oltáři a tam se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanech tam daru svého před oltářem a jdi: prve smiř se s bratrem svým a potom

přijda obětuj dar svůj!“ (Mt. 5, 23, 24.) — Co tedy ještě spasí toho ubohého člověka — když mu Bůh i odpuštění odpírá a když i všechny ostatní prostředky k spáse a to právě nejmocnější — modlitba, oběť, svátost — bez užitku u něho zůstávají? — Jaký ubožák! Jaký chudás před Bohem! — Ó viz, duše má, jak je nutno odpuštění, jak je, nezbytně potřebno k spasení tvému se smilovávat! Psáno jest: „Každý kdo nenávidí bratra svého, jest vražedník, a víte, že žádný vražedník nemá života věčného.“ (1 Jan, 3, 15) Ó jaký hřích, volá sv. Cyprian, že se ani mučednictvím nedá smýti.⁵⁾ Nuž, odpouštěj!

II. A jak? Jako Bůh: každému, hned, vždy, úplně, pokorně.

1. Každému — nehledě na osobu; i zlému a nehodnému, ano i nesmířlivému: „Odpusť naše hřích, jakož i my odpouštíme *všelikému* vinníku svému“, učí nás Pán říkáti u sv. Lukáše (11. 4.).

2. Hned, bez váhání. Ano, Bůh ti radí, abys ani nečekal až vinníci nahlédnou, že proti tobě chybili. Nemysli, že se vždy

⁵⁾ De orat. dom. . 14.: Quale delictum, quod nec baptismo sanguinis potest abluí? Quale crimen est, quod martyrio non potest abluí? (vyd. c. str. 73.)

dočkáš. Ani Bůh nečekal... jak dlouho by byla asi oddálena spása světa, kdyby byl Bůh čekal, až Adam a Eva hřích svůj sami nahlédnou a z něho se vyznají? Ó dobroto Boží...! On sám první podává ruku k smíru a dotazuje se: Co jste učinili? A tak je k lítosti a k pokání povzbuzuje a nabízí jim odpuštění. A Spasitel čeká snad po svém zmrtvýchvstání až nevěrní učedníci, kteří ho opustili, sami přijdou a odprosí? Nečeká. Magdalenu k nim posílá se vzkazem: jdi k bratrům mým a pověz jim (Jan 20, 17.); nábožné ženy k nim posílá se vzkazem andělovým: „Jděte a povězte učedníkům jeho i Petrovi: Předejde vás do Galileje“ (Mr. 16, 7.). Zdaž my, bídní červíci zemští, snažíme se podobně činití první krok k smíření? Kdo z nás volá tak upřímně vinníka k sobě jako dobrý Spasitel? Kdo z nás se dovede odhodlati k tomu, aby svému nepříteli posílal vzkazy odpuštění, slitování a lásky? Ach Otče, odpusť nám naše viny!

3. Odpouštěj vždy. Sv. Cyprian ⁶⁾ se diví, jak moudře vpleťl Spasitel do modlitby

⁶⁾ De or. dom. c. XXII. „Quam necessario autem, quam providenter et salutariter admonemur, quod peccatores sumus, qui pro peccatis quotidie rogare compellimur!... Ne quis sibi quasi innocens placeat

Ótčenáše prosbu za odpuštění hříchů ! „Jak potřebné, jak rozumné, jak spasitelné jest pro nás, že nám táto prosba: Odpusť nám . . . připomíná, že jsme hříšní. Aby totiž nikdo si nezaliboval v sobě, jako by bez hřichu byl, učí se tu a denně jest pamatován touto prosbou na to, že denně hřeší — an denně jest povinen za odpuštění prositi.“ Vždyť řekneme-li, že hřichu nemáme, sami sebe klameme a pravdy v nás není.“ (1. Jan 1, 8.) A což tedy přirozenějšího, člověče, dí sv. Petr Zlat.,⁷⁾ nežli abys ty, jenž bez hřichu ani vůbec býti nemůžeš a stále za odpuštění prositi musíš, též vždy a stále byl ochoten odpouštěti sám? Ne sedmkrát jen, nýbrž sedmdesátkrát-sedmkrát! „Zhřešil-li by proti tobě bratr tvůj, a bude-li toho litovati, odpusť mu. A jestliže sedmkrát za den prohřeší se proti tobě a sedmkrát se obrátí k tobě slovy: Lituji toho, odpusť mu!“ (Luk. 17, 3, 4.)

4. A úplně a nadobro. Tak odpouští Hospodin. Změř, můžeš-li, vzdálenost nebes

et se extollendo plus pereat, instruitur et docetur peccare se quotidie dum quotidie pro peccatis jubetur orare“ (ed. Hurter st. 70.).

⁷⁾ In orat. dom. serm. I: Homo, si sine peccato esse non potes, et vis semper, tibi dimittis totum, dimittis semper.

od země; sblíž, můžeš-li, východ se západem: tak daleko, na takovou nesmírnou a nepřeklenutelnou vzdálenost oddaluje od nás hříchy naše, když je odpouští.

Neboť podle vysokosti nebes nad zemí,
jak vzdálen východ od západu,
tak vzdaluje od nás naše nepravosti.

(Ž. 102, 11, 12.)

Žádná stvořená ruka jich nedosáhne — tak daleko jsou —; a tobě, tobě jsou křivdy a urážky od bližního učiněné stále tak blízko, stále na očích, stále na paměti? Ó, nevzpomínej! Považuj každou vzpomínku na utrpěné bezpráví za pokušení a nakládej s ní jako s pokušením — zapuzuj ji! „Kolik chceš míti odpuštěno od Boha, tolik odpouštěj i ty; kolikrát chceš míti odpuštěno, tolikrát odpusť sám; a poněvadž chceš, aby ti bylo odpuštěno všechno a zcela, odpouštěj všechno a zcela i ty sám.“⁸⁾

5. A pokorně — vědom, že sám odpuštění potřebuješ. To není milost od tebe, že odpouštíš; to je milost od Boha, že ti takový snadný způsob ustanovil, jímž můžeš dojít odpuštění. „Mohl Spasitel jiný

⁸⁾ *ibid.*: „quantum vis dimittis tibi, dimitte tantum; quoties vis dimittis tibi, toties tu dimitte; quia vis totum dimittis tibi, totum dimitte.“ (Str. 292.)

důvod k odpuštění našich vin určití: odpusť nám, protože veliké pokání činíme; odpusť nám, protože se přísně postíme; ale nikoli: odpusť nám, protože my odpouštíme! Jaká dobrota a milost od Boha,“ dí svatá Terezie. Neboť tímto způsobem vložil Bůh nám samým do ruky odpuštění, jehož potřebujeme; dovolil vlastně, abychom sami směli naměřiti smilování sobě: kolik ho chceš pro sebe, tolik ho prokaž bližnímu. Odpusť, dí Bůh, — a já ti též odpustím.⁹⁾ Odpusť křivdu bližnímu svému, pak i tobě hříchy budou odpuštěny, když budeš prosit. (Sir. 28, 2.)

Ó díky Bohu za tento snadný způsob odpuštění! Avšak i tento snadný způsob je nám těžký a nesnadný — tak zeslabena a pokažena jest naše přirozenost! A my bychom sami ze sebe ani odpouštění nedovedli. Než v tom je právě viděti nejvyšš moudrou dobrotu Tvou, ó Pane, že vida, co my sami ze sebe činiti nedovedeme, dal's nám aspoň modlitbu, abychom si vyprositi mohli, nač síly naše nestačí! Neboť to je veliký význam a smysl těchto proseb

⁹⁾ Sv. August. in Ps. 143: Ignoscis et ego ignosco. Est apud te mensura veniae dandae; invenies apud me mensuram veniae eccipiendae.“

otčenášových, dí církev svatá, že v každé prosíme nejen za nějaký dar Boží sám, nýbrž i za vše, čeho k jeho dosažení potřebujeme. Tak prosíme slovy: odpusť nám naše viny — nejen za odpuštění, nýbrž i za dar pravé kajícího, za lítost, za sílu hříšců se varovati a za dobrou sv. zpořád. A podobně slovy — jakož i my odpouštíme našim vinníkům — nejen slibujeme a prohlašujeme, že bližním odpouštíme, ale spolu i za to prosíme, aby nám Otec náš s nebe sílu dal, bychom smířiti se dovedli s těmi, jichž nenávidíme.“¹⁰⁾

Ba co dím, těmi slovy za sílu prosíme, abychom i své nepřátele aspoň v modlitbě své uzavřiti dovedli — ano moudrost Syna Božího to tak zařídila, že je vlastně již v modlitbě připomínáme a Bohu výslovně jmenujeme: jmenuje v ní své vinníky. Ó, jaké vítězství nad hněvem a nenávistí, když slabý a hněvivý a od přirozenosti své mstivý člověk Spasitelem vyučen a posílen i za vinníky své se modlí! To je vítězství milosti nad přirozeností! To je modlitba bohumilá!

Zbožný a učený učitel duchovního života, oratorián Faber praví, že jsou hlavně

¹⁰⁾ Katech. Ř. IV. hl. 14. ot. 21. Srv.: van Kasteren: Was Jesus predigte str. 133.

čtyři věci, které modlitby naše činí bohumilými, a to pokora, důvěra, vytrvalost v modlitbě a láska, která i bližní v modlitby své uzavírá, říká po příkladu Spasitelově: odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Sv. Nilus klade však důraz hlavně na tuto poslední podmínku dobré modlitby a dodává jaksí jako důvod: tak se modlí andělé!¹¹⁾ Tak se modlí andělé! Tak se modlil sám Bůh: Otče, odpusť jim!

¹¹⁾ Faber: *Le progrès de l'âme* str. 262.

A NEUVOĎ NÁS V POKUŠENÍ.

„Kazisvět“ — je zvláštní druh lidí zlo-
myslných. Zasijeme — a on zrno vybere;
zasadíme — a on nám krásný stromek
zlomí; uděláme si něco pro radost — a
on nám ji zkazí: kazisvět! Kazisvět je
hřích: ničí čest Boží, ničí svěcení jména
Božího na zemi, ničí království Boží v du-
ších a v církvi, ničí, pokud jen smí, pře-
svatou vůli Boží, kazí i chléb, který nám
dává Bůh, maří i milosrdenství, kterým nám
odpouští viny. Kazisvět lidského blaha, ka-
zisvět naší spásy. Co tedy s ním? V boj,
v boj s ním, volá sv. apoštol: „Musí býti
starý člověk ukřižován, aby se zničilo tělo
hřichu, a to k tomu konci, abychom již
nesloužili více hřichu“ (Řím 6, 6.). Destru-
atur! Zničeno budiž tělo hřichu! Crucifi-
gatur! Na kříž s ním — na kříž sebeza-
pírání! Proto i apoštol sám dělal, co jiným
radil; trestal, přemáhal, zapíral žádostivost

zlou, jež k hříchu svádí: „Trestám tělo své a podrobuji v poslušnost.“ (1 Kor. 9, 27.) A sv. Bernard povzbuzoval se k tomuto boji tímto bitevním heslem: „Povstaň, ó Bože, ať zhyne tělo a potřen jest nepřítel-člověk, tupitel Boha a milovník sebe samého; je hoden smrti: nuž ukřižován buď!!“¹⁾ Tak činili světci a zvláště kajícíci svaří všicci. Vidali živě před sebou se sv. Ignácem dvě korouhve, dva prapory. Jeden v ruce Krista Pána, jak jde světem se zástupy věrných svých následovníků — vysoko jej pozdvihuje i ta sv. hesla na něm:

Posvěť se jméno Tvé!
Přiď království Tvé!
Buď vůle Tvá!

A druhý prapor v ruce satanově s nápisem:

Ne Jeho jméno — nýbrž moje jméno a tvoje —: čest a jméno před světem ti dám.

Ne Jeho království nýbrž moje!! Bohatství najdeš u mne!

Ne vůle Boží — nýbrž moje a tvoje. Nejsi poddán, jsi svoboden, tedy nedej si brániti, užívej!

¹⁾ Exsurgat Deus, pereat caro, conteratur inimicus homo, contemptor Dei, amator sui; reus est mortis: Crucifigatur.

A světci vídali nesčetné, nesčetné řady těch, kteří se za tímto praporem valili . . . za kazisvětém . . .

A Kristus dobrý, pravý milovník člověka, pravý jeho oblažitel a Spasitel — jest opouštěn . . . Ó kdo by mohl klidně a tupě přihlížeti? Ó povstaň, ó povstaň! Vzhůru k boji proti hříchu! Proti hříchu v tobě, proti hříchu kolem tebe! Jak?

Tomu učí další prosba: *Neuvod' nás v pokušení*. Co jest pokušení? Veškero vábení a lákání k hříchu. A je trojí: ze zlé žádostivosti, od světa, t. j. od zlých lidí, a od ďábla. Pokoušen bývá každý. Člověk, jenž by byl úplně všech pokušení prost, buď by byl zázrakem, hotovým a velkým zázrakem Božím od nich ochráněn, anebo ubožák — už je tak docela v moci pokušitelově, že už ani není třeba pokoušeti ho, an v srdci jeho sám zlý duch již se zdržuje, dí církev sv.²⁾ Bez pokušení tedy obyčejně nebýváme. Také by ani dobře nebylo. Neboť v pokušení poznáváme své slabosti i síly, co bylo v duši ztajeno, stává se zjevno, takže nám již není tajno, jací jsme (Origen. O modl. hl. 29.), pokušení ořezávají a ocelují duši, množí naše zásluhy. „Blaho-

²⁾ Kat. Ř. IV. hl. XV. of. 7.

slavený člověk, jenž snáší pokušení, neboť když bude zkušěn, obdrží korunu života.“ (Jak. 1, 11.) O kolik zásluh by přišli světci a světice, o kolik my, kdyby nebylo pokušení? Proto „za čirou radost to mějte,“ vybízí sv. apoštol, „upadnete-li v rozličná pokušení.“ (Jak. 1. 2.) Poněvadž však pokušení takto duši i prospívati mohou, nemodlíme se a nesmíme se ani modlíti, aby Bůh všecka pokušení od nás odvrátil, nýbrž, aby nám je přemoci dal. Za sílu k boji proti nim a hříchu za tu prosíme: za přemáhání pokušení.

A přemáhati bojovně pokušení jest důsledek pravé lítosti a kajícínosti: Jestliže hříchu opravdu želím, jestliže se tohoto děsného kazisvěta hrozím — ó pak se ho jistě střezím, pak se mu jistě bráním — přemáhati tedy pokušení, jest nejlepší důkaz pravé lítosti. Co platno želeťi — a nebojovati? Sv. Tomáš³⁾ dí: „Mnozí po pádu touží sice dojíti odpuštění hříchů, z nichž se i vyznávají a kají: avšak nicméně nehledí použíti takového úsilí, jaké by měli míti, aby opětně do hříchu neupadli. A to ovšem se neshoduje: na jedné straně želeťi

³⁾ Expos. in or. dom. c. XXX. Sunt aliqui, qui licet peccaverint, tamen desiderant veniam consequi de peccatis, unde et confitentur et poenitent, sed

hříchu a na druhé znova zas hromadí to, čeho jest znova želeťi.“

Proto pryč s hříchem! — tak volá prosba: odpusť nám naše viny; a jen ten se jí modlí dobře, kdo se skutkem snaží o to, co praví ústy.

Proto: v boj s pokušením — tak volá prosba: a neuvod' nás v pokušení — a jen ten se jí opět modlí dobře, kdo se skutkem šnaží pokušení přemáhati.

A nejlepší vzor tohoto boje a přemáhání dal nám ten, jenž nás učí modlíti se za sílu k němu. Dobrý učitel modlitby: co se modlil — to činil! Přemohl pokušení v poušti.

Postiv se totiž po křtu svém v Jordáně, 40 dní a 40 nocí potom zlačněl. I přistoupil k němu pokušitel a řekl mu: „Jsi-li syn Boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou.“ On pak odpovídá: „Psáno jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, kteréž vychází z úst Božích.“ Vytrvalý nepřítel necouvá po první porážce; podniká nový útok. Pojal ho do sv. města, dí Písmo, na vrchol chrámu a řekl: „Jsi-li

tamen non adhibent totum studium quod deberent ut iterato in peccata non ruant. Quod quidem non est conveniens, ut scil. ex una parte quis ploret peccata dum poenitet; ex alia unde ploret, accumulet, dum peccat.“ (Vyd. Hurt. str. 137.)

Syn Boží, spust se dolů — — andělé Boží tě zachytí . . . !“ Dí mu Ježíš: „Také psáno jest: nebudeš pokoušeti Pána Boha svého!“ — A ještě třetí útok: pojímá ho na vysokou horu, ukazuje mu všechna království světa i slávu a nádheru jejich a dí: „Tobě dám všechnu tuto moc i slávu jejich, neboť mně jsou dána . . . jestliže padna, budeš se mi klaněti.“ — Bůh tvoru se klaněti! Rozhořčen sv. hněvem odmítá Spasitel na dobro: „Odejdi, satane, neboť psáno jest: Pánu Bohu svému budeš se klaněti a jemu jedině počtu božskou vzdávat.“ (Mt. 4, 1—11, Mr. 1, 12—13; Luk. 4, 1—13.)

Kdo je to tu pokoušen? Viz — svatý — vyvýšený nad nebesa, oddělený od hříšníků! Jeho duše přesvatá jest prostá veškeré žádostivosti zlé: rozum ani stínem zatemnělosti nedotčený, vůle jakékoli slabosti nepřístupna — a hle — přec je pokoušen — ovšem protože dovolil pokušiteli přístup. Ale když On, nebudu tím spíše pokoušen já, člověk hříchem pokažený, jehož duše je vřed zlé žádostivosti vždy znova a znova hnisající — — jehož rozum zatemnělý, vůle seslabena a ke hříchu nakloněna?

Kde je pokoušen? Na poušti! Daleko od lidí a jejich zlého příkladu; daleko od lid-

ských měst, paláců a příbytků a všeho toho, co v nich k pohodlí a užívání láká; jen s Bohem sám a s divou zvěří — jak dí evangelista (Marek 1, 12). Odoláš snad snáze pokušení ty, duše má, uprostřed nebezpečného světa, uprostřed svůdného jeho pohodlí a v nedobrých jeho společnostech? Ó, miluj samotu s Bohem, miluj své domácí zátiší, chceš-li býti vítězem!

Kdy? Po čtyřicetidenním postu, po čtyřicetidenní modlitbě! „Postiv se 40 dní a 40 nocí potom zlačněl.“

Ó, jaká příprava, jaký sv. výcvik, jaká výzbroj do boje s pokušením! Postem uznává Syn Boží naprostou a nejvyšší svrchovanost Boží, které podléhá člověk ve všem a se vším: i s posledním soustem jídla, i se sebemenším hltém nápoje. V ráji už byla tato svrchovanost Boží prohlášena příkazem! „Se stromu zapověděného ať nejíš!“ — A kdežto tam zpupný člověk této svrchované nadvládě Boží se vzepřel, zde — viz — s jakou pokorou ji sám Vtělený Syn Boží uznává! A k pokoře, která samu sebe zapírá, přidává modlitbu. A jakou modlitbu! Nerušenou — jež na křídlech ticha a mlčení širé pouště tak vroucně a dojemně k nebi se nese. A dlouhou! Čtyřicetidenní, čtyřiceti nocí! —

A to se modlí On — jenž sám se nazývá v evangeliu — větším silákem, než jest ten oděvec pekelný, který pokouší lidi a když je uchvátil, jako kořisti své jich střeží udatně. — A nicméně tento Silák Boží jakoby si sám netroufal utkatí se s pokušitelem bez modlitby a postu; teprve, když se jimi byl napřed důkladně vyzbrojil, dovoluje pokušiteli přístup! A jak činil sám, tak důtklivě vybízeli činiti vždy. V jedné ze svých nejtrapnějších chvíl — na hoře Oliv, přimlouvá apoštolům se vši vroucností: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení, duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno.“ (Mat. 26, 41.) A v modlitbu, v níž shrnul nejdůležitější naše denní potřeby, vložil prosbu: Neuvod' nás v pokušení! A po takovém příkladu a po takových důtklivých slovech svého božského a neomylného Mistra — co ty? Jak se vyzbrojuješ proti pokušení? Zanedbávanou modlitbou? Modlitbou bezmyšlenkovitou, bezduchou, planou . . .? A jak chceš zdolat toho, o němž řekl Spasitel: „Tento rod nevymítá se leč modlitbou a postem?“ (Mat. 17, 20.) Pamatuj: „Jako si podmaňuje a zotročuje nestřídmé a ty, kteří se rádi opojení oddávají, tak se bojí těch, kteří se modlí a prchá před těmi, kteří se

postí.“⁴⁾ A ty bys nechtěl nahlédnoufi potřebnost onoho mírného postu, jež Ti Bůh v církvi své ukládá?

Kdo tu pokouší a k čemu? Zlý duch. Přirozeností, věděním, mocí daleko jest vyvýšen nad člověka: jeť duch. Ale zlý: úhlavní nepřítel člověka i Boha.

Co jest jeho cílem? Což jiného, nežli co se čte napsáno na jeho praporu: chce aby nebylo „posvěceno“ — oslaveno jméno Boží skrze Krista-Mesiáše; aby nepřišlo království Boží k lidem a oni v ně; aby se zhatily plány Boží o vykoupení a spáse člověčenstva. O nic jiného mu konečně tolik nejde, jako o to, aby v moc svoji dostal Krista samého. A přec — slyš — co praví — jaká ďábelská lest! Nechce prý nic zlého — naopak: „Jsi-li Syn Boží — dí, t. j. ukaž, žes Syn Boží, ukaž svoji božskou moc, ať jsou všickni přinuceni tě uznati . . . : tak nalhává a předstírá tu, že mu záleží na tom, aby Kristovo synovství Boží bylo uznáno; vpravdě však nešlo mu o nic tak, jako o to, aby Krista

⁴⁾ Sv. Petr Zlat.: De jejun. et tent. Christi serm. III.: „Quantum enim crapulationi dedifis dominatur et ebriis, orantes timeť tantum, tantum refugit ille jejunos dicente Domino: Non ejicifur nisi in oratione et jejunio.“ (Vyd. cit. str. 54.)

s výše důstojností a svatostí jeho (kdyby možno bylo) strhl!

Trpí hladem Spasitel — aj, slyš — tento „přítel“ má s ním soucít. „Není ti třeba, abys trpěl hlad — nabízím pokrm — a jaký? Kamení! To je ta pověstná humanita, útrpnost a soucítlost ďáblová: tímhle sytí své věrné původce smrti a závistivý vrah života veškerého až dosavad.⁵⁾

A jako tento duch plný lsti a nenávisti nalhává soucít, tak předstírá konečně i moc: „Toť všecko tobě dám — neboť mně je to dáno — ač v skutečnosti nemá nic, nic než co Bůh dopustí.

Tak činí dodnes i se mnou.

Namlouvá mi o svobodě; nechce prý mne viděti otrokem — k čemu stále býti poslušností vázán? Což není člověk svobodou, roven jeden druhému? K čemu ta závislost věčná, a vázanost dětí k rodičům, rodičů k dětem, ženy k muži, poddaných k vrchnosti? K čemu se dát stále voditi, jako malé, nerozumné dítě od kněží — a církve? Nemá-li každý rozum sám? „Jestli jsi syn Boží — namlouvá i mně: ukaž, žes svobodou a že nejsi otrok:

⁵⁾ Idem, l. c. serm. I.: „Lapides esurienti offert, humanitas talis est semper inimici: sic pascit mortis autor, sic invitus vitae.“ (str. 47.)

zpřetrhej svá pouta!“ Ale ubohý, poslechněš-li, dí sv. Augustín; Pokušením každý jest obelstěn a od ďábla podmaněn.⁶⁾ Nechtěl býti poddán pánu dobrému — Bohu a jeho zástupcům zde na zemi, rodičům, žena muži, věřící církvi a p., jest poddán teď pánu zlému; a pouta, jimiž ho svírá, nejsou již provazce závislosti, nýbrž pouta železná zlých návyků, okovy hříchů a zlých náklonností!

„A máš hlad! tak málo užiješ, zvláště když se dáš vésti zákonem Páně. Lituji tě! Užij, užívej!“ — Tak nalhává. — Ale běda; to co nabízí, je kamení, jež tlačí v svědomí a hořkne po něm, hořkne po něm v srdci; neboť psáno jest a nikdo to nezmění: „zlá a hořká věc jest opustiti Pána Boha svého.“ (Jer. 2, 19.)

A konečně k pýše vede: proto vede nejraději na horu — je to jeho oblíbený způsob: „tak to radívá, tak to činívá vždy věrným svým; povyšuje je, aby tím hrozněji je skácel v záhubu.“⁷⁾

⁶⁾ De or. domin. serm. 57., c. 9.: „Tentatione quisque decipitur et diabolo subjugatur.“

⁷⁾ Sv. Petr. Chrys. l. c. serm. III.: Sic suis suadet, sic suis providet semper; sic suos elevat, ut de alto praecipitet validius in ruinam (str. 55).

Hle, tak tedy láká pokušitel i mne jako Syna Božího trojím pokušením: prvním proti chudobě a zdržlivosti: „Rci, ať kamení tato chlebové jsou.“ Druhým proti pokoře: „Ukaž, žes syn Boží, spust se dolů“; a třetím láká k požívavosti a k pýše: ukazuje mi království světa s veškerou slávou a nádherou jejich řka: „Toto všecko tobě dám . . .“

Žádost očí, žádost těla a pýcha života: — smyslnost a pýcha — toť tedy jsou ona lákadla satanova, jimiž polapiti chtěl samého Syna Božího. Smyslnost a pýcha — jsou bohužel — lákadla, jimiž polapiti chce i mne. A jak se mu daří! Neboť tato trojí žádostivost jest po hříchu dědičném ve mně — a tak silně a tak hluboce zakořeněna! A dokud jen vlákno její jediné zůstane ve mně, má pokušitel práci usnadněnu a hřích tolikrát oželený, zase znova a lehce bude spáchán — hřích — ten děsný kazisvět mého blaha věčného i časného. Co tedy? Smím tuto žádostivost zlou v sobě živiti a síliti? Ó, chceš-li hřích znemožniti, chceš-li pokušení zameziti, potlačuj hříšnou žádostivost! Rduš ji v sobě! A dokud se k tomu neodhodláš, marno vše: tvé zpovědi, tvá lítost, tvá pobožnost, tvá modlitba. Ani

jednou ses nemodlil dobře a podle vůle Boží prosbu Otčenáše: neuvod' nás v pokušení, dokud ses neodhodlal přemáhati svou hříšnou žádostivost. „Jeť dle sv. Tomáše tato žádostivost těla velice nebezpečná — to proto, že toho nepřítel svého stále s sebou nosíme, a jak dí Boëtius, není hned druhé moroviny, tak účinné jako nepřítel domácí, a proto jest obzvláště třeba před ním se míti na pozoru.“⁸⁾

A *jak* mám přemáhati pokušení? Jak je přemáhá božský Mistr tvůj — viz! Tak dobře je vyzbrojen: štítem postu, sebezáporu a pokory zakryt i meče ostrého se chápe — modlitby — a přec když pokušitel se přiblížil, jak nicméně jest opatrný a rozhodný! Do samoty Boží se utekl. A když ho pronásleduje nepřítel i sem, jak pohotov je Spasitel! — Ráz na ráz odráží pekelné šlehy. Neváhá, nepouští se s ním v nebezpečný hovor a vyjednávání. Na každý útok má po ruce hned zbraň: slovo slovem, krátce ale břitce sráží k zemi.

⁸⁾ Expos. in or. dom. c XXXI. Haec tentatio (sc. carnis) est valde gravis, quia inimicus noster, sc. caro, conjunctus est nobis et sicut dicit Boëtius. nulla pestis efficacior ad nocendum, quam familiaris inimicus et ideo contra eum vigilandum est, (Vyd. c., str. 140.)

„Užij něčeho, pojez“ — radí pokušitel.
„Nikoli — odpovídá — psáno jest...“ —
„Spusť se dolů! — Nikoli — psáno jest..“
„Padni a klaněj se mi! — Nikoli —
psáno jest...“ — Psáno jest, psáno jest:
slovo Boží, slovo písma Božího jest mu
zbraň vítězná a neodolatelná.

Ó, vtiskni si v paměť tento vzor boje:
úfíkej před pokušitelem a zlou příležitostí
v samotu Boží; chápej se štítu sebezáporu
a postu; fřímej meč modlitby a buď po-
hoťově. Nevyjednávěj s nepřitelem, jemuž
jde jen o tvou zkázu! Jednej, odrážej
útoky slovem Božím, zvláště svatými jmény:
Ježíš a Maria! „Spěchá v pokušení, kdo
nespěchá k modlitbě.“⁹⁾

*A čeho si vydobyl svým rozhodným bojem?
A co získáš ty? „Opustil ho ďábel, dí evan-
gelium, a přistoupili andělé“ (Mat. 4, 11.)
Jaká záměna pro vítěze: místo ducha zlého
— hle duchové svatí a dobří!*

A přistoupili — i k tobě přistupují. Byli
tu a jsou tu neviditelně a všude tam, kde
se bojuje boj Páně. A byť jich oko mé
nezřelo, že jdou vedle mne s řaseným me-
čem jako s knížetem sv. Václavem v boj,

⁹⁾ Sv. Petr Chrys. or. 44: „Ad tentationem vadit,
qui ad orationem non vadit.“

však jsou u mne a já cítím jejich oblažující přítomnost: svatý pokoj a hřejivé teplo rozlévá se po každém přemoženém pokušení v srdci mém: odstoupil ďábel a přistoupili andělé.

A sloužili mu, dodává evangelium: přistoupili, aby posloužili tělu jeho potřebným jídlem a nápojem; přistoupili, aby posloužili duši vnitřní sladkou útěchou. Aj, to již není kamenitý požitek, který nabízel pokušitel; to není již fantasticky vymalovaná sláva světa, to již není vyhlávaná moc, kterou si pokušitel připisoval a jí v skutečnosti neměl. Skutečný a záživný pokrm; skuteční andělé jsou tu a skutečně se mu klanějí a slouží jako králi nebes i země. Oh, tu je teprve viděti všecku tu prolhanost a ošemetnost pokušitelovu. Tam ty požítky, které ani požítky nejsou a býti nemohly — to kamení, tu slávu a nádheru světa — jak mu to všecko obšírně a svůdně maluje a na oči staví. Ale, co ho čeká, jestliže pokušení přemůže — o tom mlčí: že místo anděla zlého přijdou pluky andělů svatých — ani slovo; že místo pekla přiblíží se k němu nebe — ani slovo; že místo požitků lichých, pomíjejících a bezcenných čekají ho požítky pravé a vzácné — ani slovo. Tak je vždy. Pokušení vy-

šnořuje a maluje zlo neobyčejně svůdně, vábně a lákavě: když však jsme ho požili, — je to kámen, jenž flací. Potom vídáme ovšem pozdě, co jsme získali — a co jsme ztratili. Rozčarovaná obraznost vidí, že všecko to vyšnoření zla bylo klam. — Zato dobra, která nás čekají, jestliže pokušení odoláme a která jsou daleko větší, vzácnější — pravá — ta zamlčuje.

A neuvod' nás v pokušení!

Sestře sv. Hedviky Anežce nabídl jednu chvíli v jejím životě pokušitel nesmírně lákavou věc. Francouzský král Filip II. August zapudil svou zákonitou manželku Ingeburgu a nabídl lože královské i korunu — Anežce. Pokušení tak svůdnému neodolala. Ušla tajně z domu, žila po jeho boku. Na konec? Král donucen, musil ji konečně propustiti. Anežka opouští královský dvůr; v osamělém obydlí zhano-bena, zneuctěna, bičována v svědomí výčitkami, po roce hyne hořem.

Sv. Antonín viděl kdys, jak pokušitel oplétá celý svět hroznou sítí. V úzkostech srdce zavolal k nebi: „Ó, kdož mu bude moci ujíti?“ Odpověď zněla: „Pokorný!“ Pokorný; protože pokorný se upřímně modlí: „A neuvod' nás v pokušení;“ protože pokorný se pokušení bojí, jsa si své

slabostí vědom a proto se mu vyhne. Neuvádí se v pokušení sám. A pak je zachráněn. — Neboť Bůh sám nepokouší nikoho, ujišťuje Duch Sv. a nikoho v pokušení neuvádí — jen dopouští je a opouští v něm toho, kdo sám se v pokušení uvádí. „Ty, kteří tvrdošíjně sami se v pokušení zaplétají, ponechává jejich cestě.“¹⁰⁾ Dopouští, aby se zaslepili, dopouští, aby se zatvrdili.¹¹⁾ Ó, neuvod' nás tedy v pokušení, modlí se slavný *Origenes*: „Nedopusť, abychom se něčeho takového dopustili, zač bychom zasloužili v pokušení býti uvedeni a od Tebe opuštěni.“ „A veden bývá do něho ten, koho Bůh vydává žádostem srdce jeho (Řím 1, 24.), ten, koho vydává Bůh v náruživosti ohavné (Řím 1, 26.), ten, kdo neváží toho, aby měl poznání Boha a jehož pak vydá Bůh v smysl nevážný, takže činí věci neslušné.“ (Řím 1, 28.)

Ale život a roucho bílé a oslava a trůn a koruna a vladařství čeká ty, již za příkladem Kristovým pokušení přemohou. „Kdo zvítězí, neutrpí škody od smrti druhé — (Zjev. 2, 11.) . bude oblečen v roucho bílé a nevymaže jména jeho z knihy ži-

¹⁰⁾ Contumaciter euntes ad tentationum laqueos derelinquit. (S Petr, Chrys. in or. dom. serm. IV.)

¹¹⁾ De orat. c. 29.

vota (ib. 3, 5.) ... a dám mu seděti na trůně svém .. (il. 3, 21.) — Kdo zvítězí, obdrží to . .“ (Zjev. 21, 7.)

Ó Jezu, pokušením vyzkoušený, jenž jsi nás slovem i příkladem na hoře Olivné učil, abychom se za sílu a vítězství v pokušení modlili, dej, nám, pokorně prosíme, tu velikou milost, abychom se vždy upřímně slovem i skutkem tuto prosbu tvé modlitby modlili :

„A neuvod' nás v pokušení!“

ALE ZBAV NÁS OD ZLÉHO.

„Všecky prosby předešlé shrnuje v jedno kratičká avšak obsažná prosba poslední: ale zbav nás od zlého, v níž prosíme, abychom pod ochranou Boží proti útokům světa a ďábla bezpečně stáli a pevně.“¹⁾ Zbav nás od zlého: od hříchu a věčné smrti, vždyť to je zlo nejhorší; a od časného zla nás zbav, pokud naší spáse vadí. Časná zla (nemoc, nedostátek, chudoba, neúroda, neštěstí a ztráta majetku, nečest, hanba, zármutek — ano i smrt) nevadívají naší spáse vždy — naopak, často jí i prospívají, ba mnozí by bez nich spásy nedošli. V časných zlech osvědčuje

¹⁾ S. Cypr. in orat. dom. c. 17: Post ista omnia in consumatione orationis venit clausula omnes petitiones et preces collecta brevitate concludens... Protectionem Dei petimus adversus malum, qua impetrata, contra omnia, quae diabolus et mundus operantur. securi stemus et tuti.“

se pravá ctnost, pravá nábožnost a oddanost Bohu, pravá láska; jsou cestou k oslavě. Kdy osvědčil Job největší oddanost Bohu, leč když v soužení „nezhřešil rty svými a nic pošepilého proti Bohu nemluvil?“ (Job 1, 22.). Jaká odevzdanost do vůle Boží, když Daniel a druhové jeho prohlašují, že se od Boha neuchýlí i když jich v nejhorším soužení — v peci ohnivé nevyslyší — a jich nevysvobodí?! „Bůh náš, kterého ctíme, může nás vytrhnouti z peci ohně hořícího a z rukou tvých, ó, králi, nás vysvobodí. Pakli nebude chtít, známo buď tobě, králi, že bohů tvých necíme a soše, kterous postavil, se neklaníme.“ (Dan. 3, 18.) Proto i Pán Ježíš, ač miloval své, kteří ve světě byli, a až na výsost je miloval, přece nemodlil se za ně, aby Otec všeho časného zla je zbavil, nýbrž, aby je v něm pouze uchoval, zachoval pro život věčný: „Neprosím, abys je vzal ze světa nýbrž abys je ochránil od zlého.“ (Jan 17, 15.) — Jen tak prosíme a smíme i my modlíti se poslední prosbu Otčenáše: nedej, Pane, aby časná zla byla nám závadou věčné spásy. A takovou závadou jsou;

1. jsme-li netrpělivi

2. a neseťrváme-li v dobrém. Protož prosíme tedy v poslední prosbě Otčenáše:

1.) o trpělivost,

2.) o setrvání v dobrém až do smrti.

I. Trpělivosti — umění trpěti, kde se naučím lépe než od Tebe, Mistře modlitby? Ty jenž mne učíš modlitbě, uč mne i trpělivosti.“

Nuž hle, Spasitel trpí a umí trpěti. Celý život: „vždyť celý život jeho je kříž a muka“, ale zvláště v utrpení svém a požehnané smrti své je mi učitelem. Učí mne především, jak mám utrpení přijímat. Jak je přijímá?

V stínu starých oliv v zahradě padá poslední večer před smrtí svou na tvář. Je sám, samotný, opuštěn. Z apoštolů jedni — ti slabší, nemohli býti ani připuštěni k pohledu na jeho soužení, zůstali venku, a ti druzí tři, kteří mu měli býti k útěše, spí. Spí v chvíli, kdy jich nejvíce potřeboval, aby mne poučil, že Bůh žádá často, abych uměl trpěti i bez pomoci a bez útěchy lidské. Marně hledá u nich porozumění pro svůj bol, marně vybízí: modlete se se mnou! Trpí sám.

A co? „Počíná se lekat, rmoutí a teskliv býti.“ — Vlny zármutku jeho stoupají vždy výš a výš, že již již ho hrozí

ztopí: „Smutná jest duše má až k smrti“ — Děsí se svých bolestí a ran, které ho čekají; hrozí se bičů, metel, trnů, hřebů a kříže; leká se potupy a hany nesmírné, která se mu chystá; smrti se děsí tak hrozné u věku tak mladém. A bolí ho tolik ty usazené oči matčiny, jež vidí už napřed před sebou; tolik ho bolí zrada Jidášova, zapření Petrovo, nevěrnost všech, kteří ho opustí; a národa svého celého želí, jenž páše zločin bohovraždy a chystá si zavržení svolávaje na sebe trest za nevinně prolitou krev Boží; a z hříchů světa celého, jež má odpykatí, valí se naň taková lítost, ošklivost, odpor, děs a žal, že nejen oči, že všecko jeho tělo pláče — a ne slzami — nýbrž krví... A on? „Otče“ tak se modlí: „Otče, je-li možno, ať odejde ode mne kalich tento — ale ne jak já chci, nýbrž jak ty.“ (Mat. 26, 39.). Kalich — ach hořký je ten kalich; „kalich vína pěnivého, plný přísad; a Hospodin dává mu píti z něho až do kvasnic.“ (Ž. 74, 9.). Plní a nalévají mu ho ruce zlé: Jidášovy, Kaifášovy, Pilátovy, ruce katů a všech hříšníků, za něž trpí. A velký ten Učitel trpělivosti nicméně dí, že mu jej dává *Otec*: zatýkají ho, Petr ho chce brániti, ale On odmítá obranu jeho slovy: „Ne.

mám-liž píjí kalich utrpení, který mi dal Otec?“ (Jan 18, 11.) Ne Jidáš tedy, ne Kaifáš, ne Pilát, ne lidé. — Spasitel dí: *Otec* že mu ho dává: ne Bůh, ne Pán, ne Hospodin, ne Soudce, nýbrž *O t e c*! Bytost plná dobroty a lásky. Vždycky dobrá, vždycky láskyplná — ale Otcem je právě a nejvíce v tu chvíli, když dává kalich hořký až k smrti!

Ó, viz a věř, věř, duše má: a bys někdy i při tom kalichu hořkém umdlévala a bys i pro pláč na oči neviděla, věř: Otec je to, jenž ti jej podává. Či nejsi to ty, otče, matko, kteří i dítěti svému, přes všecken odpor jeho, podáváte hořký lék, je-li k uzdravení a vyléčení jeho nezbytný? — A víra nedí-liž mi: Nic se neděje bez vůle Boží anebo bez jeho dopuštění?

„Kdo by směl říci“, ptá se prorok, „kdo jest ten, jenž by řekl, že se co stává, an toho Pán nerozkázal?“ (Pláč 3, 57.). „Zda-li bude co zlého v městě (v rodině..), jehož by Hospodin neučinil (či nedopustil)?“ (Amos 5, 7.)

Ó, věř tedy — dnes je oko tvé slzami zamženo a jednou prohlédne a uvidí, že ruka, která ti podávala kalich i nejtrpčí, byla dobrá ruka Otcova.

S takovou věrou přijímá kalich utrpení Spasitel, učitel velkého umění: trpěti.

Nejen s věrou — též s důvěrnou modlitbou: „Abba, Otče, všechno je možné tobě“ (Mar. 14, 36.) — tak se modlí. Z lidí není s ním nikdo:

hledí vùkol — a pomocník nikde,
hledá, není však, kdo by přispěl.*)

Ale spomocník můj a vysvoboditel můj, jsi Ty, Abba, Otče! Je-li možno, odejmi ode mne . . . A modlí se tak jednou, modlí se po druhé, modlí se po třetí. Neustává, i když se zdá, že se modlí nadarmo. A vskufku — není nadarmo. Zjevuje se anděl; posiluje, těší, a ten, který ještě před chvílí se úzkostí chvěl a lkal a rukama lomil, vstává a zmužile a pevně jde nepřátelům vstříc, aby jim řekl: Já jsem.

Aj viz, Bůh neřekl nadarmo: „Vzývej mne v den, kdy budeš soužen!“ (Ž. 49,15.) Modli se v utrpení! Je to výslovný jeho rozkaz: „Strádá-li někdo z vás, modli se!“ (Jak. 5, 13.). Modlitba v soužení nikdy není marna. Nevyslyší-li tě Bůh v tom smyslu, v jakém se modlíš, vyslyší v jiném a lepším. Neodejme-li kalicha, dá aspoň síly. Ne-

*) Is. 63, 5.

odejme-li pokušení, nenechá tě aspoň padnoucí v něm. Což zbaví zlého, znamená jen odejmouti zlo? Pravda, to jest sice jeden způsob, jímž Bůh zbavuje nás zlého, že je totiž zadrží, aby vůbec na vás nepřikvačilo — ale to bývá zřídka, dí sv. Tomáš Akv.²⁾ — a to obyčejně tehdy, když předvídá naši slabost a neschopnost, že bychom nesnesli, jako nedá lékař silného léku slabochovi. Ale, není-liž zbavením zlého ona útěcha, která trpící srdce zaplavuje, že bolesti ani necítí, ano, že bolest mu sládně? Proto se jí nebál žalmista:

„Ať se rozmnoží jakkoli starosti v nitru mém,
útěchy tvé potěšují duši mou.“
(Ž. 93, 19.)

A není taková útěcha skutečným zbavením zlého, skutečnou záchranou a spásou, kdyžtž je jisto, že bychom mnohých utrpení a soužení bez ní prostě nesnesli? A jsou taková nad lidské síly: apoštol sám je zkusil: „Nechceme zajisté, bratři, abyste nevěděli o našem soužení, — že jsme totiž nesmírně nad svoji sílu stíženi, — (2 Kor. 1, 8.) — ale ten, jenž těší soužené, potěšil nás příchodem Titovým.“ (ib. 7, 6.)

2) Expos. in or. dom. c. XXXV.

— A sv. Tomáš vypočítává ještě dále, jak zbavuje nás Bůh zlého tím, že po bouři posílává pokoj a klid, že zaněcuje před uslzenýma očima ona světla věčných odměn, jimž nijak nejsou „rovna utrpení tohoto času“, ano, že obrací utrpení i v dobro, často utrpení jednotlivce v dobro nejen jeho, nýbrž v dobro celé rodiny, obce, národa. Nebylo to milostiplné, požehnané zbavení od zlého pro Josefa, když viděl, že jeho utrpením zachráněna jest všecka jeho rodina, stářičký a milovaný otec i bratři všichni, ano Egypt celý a všecky širé krajiny vokolní? „Vy jste myslili o mně zlé, ale Bůh to obrátil k dobrému.“ (1 Mojž. 50, 20.)

Nuže, poněvadž není modlitba: Zbav nás od zlého nikdy marna — modli se! Přijímej časná zla s vroucí a důvěrnou touto modlitbou. Není utrpení tak těžkého, není kříže tak bolestného, není zla tak zlého, že by se nedaly snést — jestliže se dobře modlíš!

S věrou přijímá božský Učitel trpělivostí svůj kalich.

S modlitbou jej přijímá.

A s odevzdaností — v úplném sjednocení s vůlí Otcovou jej pije. „Ne má, ale

tvá vůle se staniž, ne jak já chci, nýbrž jak ty.“

Vůle Tvá, Otče! ta jest pro Krista největší posilou v celém utrpení. Když ho Petr chce zbraní hájiti, nedá —: „jakž by se jinak naplnilo Písmo“ — t. j. vůle Otcova, proroky předpověděná? — Když se o roucho jeho dělí, když mu bok prorážejí kopím, vždy se to děje proto, aby se naplnilo Písmo — vůle Otcova. Té se oddává, podává, s ní se sjednocuje až k osudnému: dokonáno jest.

Ó, viz, zda budeš míti omluvu, žes trpěti neuměl? Nemáš snad učitele — a to nejlepšího? Nedal ti na pomoc modlitbu? — Aj, nezanechal tě samotna —! Je s tebou, když trpíš, ba blíže než kdy jindy — a naložil by, On, Otec, na dítě své více, než unéstí může? Oh, Bůh jest věrný, ujišťuje Duch Svatý, nedopusť pokoušení vás nad to, co můžete (snéstí), nýbrž s pokušením učiní i prospěch.“ (1 Kor. 10, 13.) Proto trp, uč se trpěti, duše má! Jen tak budeš se dobře modlívati poslední prosbu Otčenáše: ale zbav nás od zlého — nebudeš se též hněvati anebo rmoufiti snad, že Bůh modlitby tvé neslyší, nýbrž odevzdáš se do sv. vůle jeho; víš přec, že *to* jest užitečné, *to*

spasitelné, co se Bohu líbí, aby *takto* bylo, ne však to, co se nám jinak zdá.³⁾

II. Buď trpělivý; utrpení a zkoušky od Boha sesílané nemají podle sv. Jakuba jiného účelu, leč aby nás učily trpělivostí, vytrvalostí a stálostí v dobrém (Jak. 1, 3.): „Zkoušení působí vytrvalost, vytrvalost pak měj dílo dokonalé!“ — To dílo dokonalé jest setrvání v dobrém až do konce — a setrvání až do konce není nic jiného, leč celoživotní trpělivost.

Trpělivý a stálý dělá vsukfku to, co se modlí: neuvod' nás v pokušení — se modlí — a neuvádí se v ně sám, ale trpělivě přemáhá jedno po druhém. Ale zbav nás od zlého — tak se modlí a trpělivostí zdolává jedno zlo po druhém. A tak věrně působí s milostí, kterou mu Bůh dává. Každé vítězství nad pokušením, každé zdolání zla jest novým stupněm k setrvání konečnému. Za každou takovou věrnost a trpělivost dá mu Bůh jiné, další a větší milosti — a tak se celý život jeho krásně spojuje v ladný a nepřetržitý řetěz milostí a zásluh, na jejichž konci je milost všech milostí: setrvání, šťastná smrt, spása. Ale netrpělivý — a nestálý? Každou netrpěli-

³⁾ Katech. Ř. IV. hl. 16. ot. 11.

vostí, každou porážkou v pokušení přerhává tento řetěz — je povinen Bůh znova navazovati? A když i znovu naváže tím, že v sv. zpovědi odpouští hříšnému a na milost jej přijímá, však vrátí-li mu a je-li mu povinen vrátiti všecku bývalou přízeň? Bohověda církve sv. učí, že i všední hříchy stále vytrvale s rozmyslem páchané, byť nám milosti Boží posvěcující nebraly, ubírají vám nicméně zvláštní přízně a ochrany Boží, takže máme pak od Boha méně světla pro rozum, méně síly pro vůli, méně chuti k dobrému . . . Co teprv dělají asi opěťované hříchy těžké? Ó, jak nebezpečná je tedy nestálost! Duch Svätý dí, že by bylo lépe člověku, aby byl cesty bohobojného života ani nepoznal, nežli by se od ní znovu odchýlil. „Jestliže tedy, ač byli unikli poskvrnám tohoto světa, v poznání Pána našeho Ježíše Krista, dávají se přec těmito opět zaplésti a přemoci, stály se jim poslední věci horšími nežli byly první. Lépe zajisté bylo by jim, aby nebyli poznali cesty spravedlnosti, nežli aby poznavše ji, odvrátili se od svätého příkazu, který jim byl podán.“ (2 Petr 2, 20, 21.) — Svíce, která stále čmoudí, i když jsme ji několikráte byli utřeli, odstává se i se svícnem. V Zjevení sv. Jana

je tak psáno biskupu efesskému: „Pomni, odkud jsi vypadl a čiň pokání a konej skutky první; ne-li přijdu na tebe a pohnu svícнем tvým na jiné místo.“ (Zjev. 2, 4.)

A nejen že pohnu tebou, že odstraním tebe — nýbrž na místo tvé vezmu jiného. Potřebuje Bůh mne? Potřebuje někoho z nás? Izrael bohovraždou svou dovršil řadu svých „nestálostí“ — svých zpronevěr — a vypadl; a místo jeho zasedli pohanští celníci a nevěstky. Na místo Saula dosedl prostý pastevce Isaiových stád z Beŕlema. — Místo Jidáše našel Spasitel náhradu i v lotrovi. — Místo Pelagia, nadaného a slovuťného, připravil si Augustina.⁴⁾ Ubohá duše, která vypadá z vedení ochranné a pomocné ruky Boží. Ubohá zde! Cítí, že není na svém místě, nemá svého těžiště. a odtud ty smutky a nespokojenosti a rozervanost a nepokoje.

Nadaný jinoch, prefekt mariánské kongregace, člen III. řádu, veliký ctitel Lacordaira, k vůli němuž chtěl se státi i dominikánem, člověk, jenž konal věrně svá studia bohovědná a rozjímal a krásou bohoslužby církve sv. se unášeti dával —

⁴⁾ cfr.: Scheeben: Herrlichkeiten der göttl. Gnade S. 594.

ještě v pozdějších letech vyznal, jakým hlubokým dojmem působil naň hymnus církevní o všech svatých — kdo je dnes — a kde? Nešťastný, z církve vyloučený profesor bohovědy Loisy. Více než 18 let žil v strašném rozporu sám se sebou: nebyl již v srdci věřícím katolíkem a přece trval v církvi; v duši odumřela i víra v nesmrtnost duše a zevně sloužil ještě mši sv. Uvnitř hotový modernista a zevně zavrhoval své bludy a podroboval se na oko rozhodnutím círk. svých představených. Osmnáct let takto žítí! Co se asi vše dělo v této nebohé duši!! Není divu, že když konečně přišla exkomunikace, nazval ji „osvobozující.“⁵⁾ „Protož, miláčkové moji, jakož jste vždycky poslechli, pracujte s bázní a třesením o své spáse.“ (Filip. 2, 2.) Ale také s důvěrou!

Vždyť máme Otce — Otce náš! A Otce tak dobrého — dříve ještě nežli jsme ho prositi mohli, dal nám synovství Boží: což nedá nyní synům prosícím, kdyžtě jim neprošen dal, aby syny jeho býti směli?“⁶⁾

⁵⁾ cfr. *Katholik* 1915, 4.

⁶⁾ De serm. Domini in monte c: 8. . . . cum priusquam peteremus, iam grande munus accepimus, ut sinamur dicere: Pater noster quid enim dabit filiis

„A když vy, jsouce zlí, dí Spasitel nám všem, umíte dobré dary dávatí dětem svým, čím spíše Otec váš, jenž jest v nebesích, dá dobré věci těm, kteří ho prosí? (Mt. 7, 11.)

Proto učí církve sv. ústy svých učenců, že vytrvalá snaha a modlitba o setrvání jistě bude vyslyšena. Na úpěnlivou prosbu o trpělivost a setrvání odpoví Boží dobrota jistě svým všemocným a oblažujícím : Staň se! Amen.

petentibus, cum hoc ipsum ante dederit, ut filii essent ?

JAK SE OTČENÁŠ MODLILI SVATÍ.

Zde několik ukázek:

Sv. František z Assisi modlil se jej takto:
Otče náš — nejvyš blažený a nejvyš svatý,
Stvořiteli, Vykupiteli, Utěšiteli náš!

Jenž jsi na nebesích — t. j. ve svých andělech a svatých, jež osvěcuješ, by Tě poznávali: neboť Tys, Pane, světlo, jež rozněcuje je k lásce Boží; Tys, Pane, láska, jež přebývá v nich a je blažeností plní; Tys dobro nejvyšší, z něhož jsou všechna dobra a bez něhož není dobra vůbec.

Posvět se jméno Tvé! Rozjasniž se v nás poznání Tvé, abychom chápali, jaká je šíře dobrodiní Tvých, délka zaslíbení a vysokost velebnosti Tvé a hloubka soudů Tvých!

Přijď království Tvé — abys vládl v nás milostí Svou a uvedl nás v ono Království Své, kde patření na Tebe jasné, láska k Tobě dokonalá, společnost s Tebou blažená a požívání Tebe věčné!

Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi — abychom Tě milovali z celého srdce — abychom totiž stále na Tebe myslili; z celé duše — abychom totiž po Tobě vždy toužili; a z celé mysli, to jest, abychom všemi úmysly svými k Tobě směřovali a čest Tvou ve všem hledali; a konečně ze vší síly své abychom Tě milovali, t. j. všechny síly a smysly duše na nic jiného, leč na službu lásky k Tobě vynakládali. — *Buď vůle Tvá...* abychom bližní své milovali jako sebe, t. j. bychom všechny dle možností k lásce Tvé strhnoucí hleděli, z blaha cizího jako z vlastního se radovali, v neštěstí s nimi měli soucít a nikomu nečinili křivdy.

Chléb náš vezdejší dejž nám dnes: Chléb náš vezdejší, milovaného totiž Syna Svého a Pána našeho Ježíše Krista dej nám dnes, abychom vděčně si připomínali, chápali a uctivě velebili lásku, kterou měl k nám a vše, co pro nás mluvil, činil a trpěl.

A odpusť nám naše viny pro nesmírné milosrdenství své a pro působivou moc utrpení a smrti Pána našeho Ježíše Krista i pro zásluhy a přímluvy nejblahoslavenější Panny Marie a všech svých vyvolených.

Jakož i my odpouštíme našim vinníkům. A co my odpouštíme nedokonale, Ty uť a sil nás odpouštěti dokonale, abychom ne-

přátele své z lásky k Tobě opravdu milovali, za ně zbožně se k Tobě modlili, nikomu nespláceli zlého zlým a všem hleděli činiti dobře.

*A neuvod' nás v pokušení ať skryté či zjevné, ať náhlé a nevčasné. Ale zbav nás od zlého, minulého, přítomného i budoucího. Amen.*¹⁾

Sv. Ignác radí ve svých cvičeních duchovních modlíti se jej takto: Vyslov anebo pomysli si první slovo Otče! a zastav se u něho a chuťnej je jaksi duchovně: přemítej sv. pomysly, které ti toto slovo vybavuje, probírej sv. a věroučné představy, které v tobě vyvolává, vzbuzuj a nech provívati duší sv. city a zbožná hnutí a předsevzetí, jež v srdci tvém vzbuzuje . . . a neodcházej, nepostupuj od něho dále, dokud ti jenom vůbec k rozjímání látku podává a kdybys i jediným tím slovem i delší dobu, třeba celou dobu k modlitbě určenou vyplnil, dobře, ano tím lépe. Po prvním slově rozjímej tak druhé, třetí; jednu prosbu po druhé

Jak asi se jej tímto způsobem sv. Ignác modlil, posouditi můžeme ze spisů jeho žáků, slovuťného Lessia S. J. a zbožného

¹⁾ Kazenberger: Scientia salutis str. 115 a násl.

učitele modlitby rozjímavé De Ponte S. J., kteří oba Otčenáš takto ve svých spisech rozjímají.

Lessius na př. modlí se jej ve svém spise: O nejvyšším dobru, jak tuto uvádíme:²⁾

Otče náš, jenž jsi na nebesích!

Ó, vpravdě Otče! Vždyť jsi nás z ničeho stvořil k obrazu a podobnosti svému; vykoupil's nás, když jsme hříchem věčné smrti propadli; za syny jsi nás přijal, svým Duchem Sv. posvětil, k dědictví nebeskému povolal a k němu prozřetelnou péčí otcovskou vedeš. Ty, Otče náš, Stvořitel, Vykupitel, Posvětitel náš, ředitel náš a dárce všeho dobra. Neboť to vše je v onom názvu Otče obsaženo. A přísluší tento název celé Nejsvětější Trojici — neboť všechna díla a skutky otcovství božího působí celá Nejsv. Trojice společně.

Jenž jsi na nebesích. Tam totiž odkrýváš svou tvář, tam se zjevuješ, tam jsi poznáván, milován, veleben a chválen na věky věkův!

Na nebesích: v myslích blažených duchů nebeských, jež mnohem více obsáhnoucí dovedou než všechna rozlehlá tělesa nebeská. V těch září tvá velebnost, v těch vládneš a vítězoslavně kraluješ na věky.

²⁾ edid. Hurter 589.

Posvěť se jméno Tvé. Posvěť se jméno Tvé (t. j. Ty sám a vše, co jsi a co máš), posvěť se zde u nás v nejspodnější části Tvé říše — totiž mezi námi lidmi. Kéž Tě všichni lidé poznávají, Tebe se bojí, Tebe milují, Tě chválí a velebí na věky!

Tak totiž se posvěcuje jméno Tvé, to jest jeho oslavou: ó kéž tato oslava vzrůstá, vzkvétá, mohutní až do světa skonání!

Přijď království Tvé! Vyvráceno budiž království bezbožnosti, království hříchu a ďábla — Tvoje však přijď a kraluj všem. Především ovšem království víry, naděje a lásky, abys skrze ně zvládl všecky národy; a pak to druhé, věčné království Tvé, království blaženého patření na Tebe, v němž budeš všechno ve všem. A kéž neváhá dlouho přijíti, aby se již brzy zjevilo, až počet vyvolených se dovrší.

Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi. Vůle Tvá: rady Tvé, přikázání Tvá a zalíbení Tvé. Ó kéž se plní trojí tato vůle na zemi jako se plní na nebi. Kéž všichni zachovávají přikázání Tvá, kéž všichni dbají svatých Tvých vnuknutí a kéž všichni schvalují, co se líbí Tobě.

Chléb náš vezdejší dejž nám dnes. Chléb tělesný i duchovní, chléb pro tělo i pro duše. Jako se tělo živí pokrmý viditelnými, tak

duše slovem Tvým, naukou a osvícením Tvým, zvláště však oním chlebem, jenž s nebe sestoupil a jenž jest duch a život, a jenž život dává světu: totiž tělem a krví Syna Tvého. Všechn tento chléb dejž nám dnes.

A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Ejhle, Otče, odpouštím všem, kteří mi ublížili anebo jakkoli proti mně se provinili, nepřēju jim zlého, vyprošuji jim naopak požehnání Tvého a Ducha Tvého Svatého. Odpusť tedy i mně, čímkoli jsem zhřešil proti Tobě: promiň viny i tresty, dluhy vin i pokut, jež dluhuji Tobě. To vše odpusť milostivě pro neskončenou dobrotu a milosrdenství Své, pro krev a zásluhy Krista, Syna Tvého, Pána našeho.

A neuvod' nás v pokušení! Budiž s námi stále s pomocí i ochranou svou, aby nás žádné pokušení nezmohlo, žádné léčky světa a těla nás do hříchu nestrhly.

Ale zbav nás od zlého: od zla viny a trestu, ode všech úkladů ďáblových, a konečně ode všech strastí tohoto života a přenes nás v království Tvé, kde bychom Tebe požívali na věky.

Amen: Tak se staň, ó Pane, Otče, Králi

nebes i země; tak se staň, vyslyš tyto prosby mé a vyplň je dle dobroty a milosrdnosti Své.

Ctihodný kněz P. Eymard, zakladatel eucharistiánů, kteří mají po celý rok, dnem i nocí Velebnou Svátost vystavenou a jí střídavě bez přestání se klanějí, modlíval se Otčenáš asi takto:

Otče náš, jenž jsi na nebesích -- na nebesích svátostných: Tobě sedícímu na trůnu lásky a milosti ve Svátosti dobrořečení, čest, sláva i moc na věky věkův!

Posvěť se jméno Tvé! V nás: duchem pokory, poslušností a lásky Tvé; a kéž toho v pokoře a zbožnosti dovedeme, aby Tě v Eucharistii poznávali, Tobě se klaněli a v ní Tě milovali všichni!

Přijď království Tvé — eucharistické. Kraluj Ty jediný sám nad námi na věky, vládou Své lásky, vítězným žezlem Svých ctností a darem eucharistického svého povolání k větší slávě své!

Dej nám milost a posláni sv. lásky své, abychom dovedli kázati a šířiti všude a vždy mocně království Tvé a tak ukojiti touhu Tvou, s jakou jsi říkal: „Oheň jsem přišel pustiti na zemi a což chci, leč aby hořel?“ Ó kéž i my tento oheň nebeský rozněcovati pomáháme!

Bud' vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi:
Naší slasťi budiž Tebe jediné chťíti, po Tobě jediné toužítí, na Tebe jediné myslítí, pro Tebe se zapíratí, aby poslušnosť k Tobě dobrá, líbezná a dokonalá byla naším světlem a životem. A co se naší kongregace, jejího vzrůstu a stavu týče, chci, co Ty chceš; chci, protože Ty chceš; chci, jak Ty chceš; chci, kdy Ty chceš, chci, jak Ty chceš, chci, jak dlouho Ty chceš; a myšlenky, úmysly a plány naše, které nejsou z Tebe a nesměřují k Tobě a nejsou čisty v Tobě — nechť padnou!

Chléb náš vezdejší dejž nám dnes! Pane Ježíši, jenž jsi skýtal denně lidu na poušti manu; jenž jsi chtěl býti levitům za jediný a celý jejich podíl; jenž jsi odkázal apoštolům božskou svou chudobu; Tebe, Tebe jediné chceme a sobě za živitele a hospodáře volíme: Ty, Ty jediný náš pokrm i šat, poklad i sláva, lék proti zlu a ochrana proti nepřátelům. Slibujeme, že nechceme ničeho čekati ani přijímati od přízně světské ani žádati. Ty nám budeš všecko: a lidé a od lidí nic, leč kříž a zapomínání!

A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Promiň, Pane, hříchy mladosti mé, promiň hříchy spáchané v stavu tak svatém, abych se srdcem čistým

a svědomím dobrým hodně mohl k oltáři přistupovati, svatě Ti sloužiti a s anděly a svatými Tě chváliti. Odpusť i hříchy spáchané proti nám: netresci těch, kteří nás utiskují, nás potupují a pronásledují nás: dejž jim dobré za zlé, milost za vinu, lásku za nenávisť.

Jakož i my odpouštíme našim vinníkům: Z plna srdce a v pravé lásce; z celé mysli, s prostotou dětinou; ze vší vůle — s jakou jim vše dobré právě tak jako sami sobě přejeme a k němu jim dopomáháme.

Ā neuvod' nás v pokušení. Vzdaluj od eucharistické rodiny své povolání ošemetná, falešná a nedostí čistá: kéž nespravuje nikdy této rodiny Tvé pokorné a chudé žádný hrdopýšek nebo ctižádostivec či zatvrzelec a zlostník. Nedávej dravcům nečistým a převráceným duše svých ctitelů. Učiň, ať je čeleď Tvá uchována od pohoršení, od nepravosti jak panna čistá, svobodná od služebnosti světské, prostá světáctví a jeho ducha: aby Ti ve svatosti a svobodě, v pokoji a klidu mohla sloužiti radostně.

Ale zbav nás od zlého. Zbav nás zloducha pyšného, nečistého a nesvornost rozsévajícího. — Zbav nás starostí a pečování tohoto života, abychom s čistým srdcem a volnou myslí cele mohli věnovati službě

eucharistické sebe se vším, co máme. Zbav nás falešných bratří, aby družinu Tvou v dětinství jejím nezahubili; od mudráků tohoto světa, aby ducha Tvého v nás nepokazili; od mužů učených a pyšných, aby na nás hněvu Božího a odnětí ochrany Boží nesvolali; od mužů změkčilých, aby zápalu pro ctnost a přísnost sv. kázně mezi námi neuvolnili; od muže dvojí mysli a nestálého, aby prostoty naší neporušil.

Amen! V Tebe, Pane Ježíši, jsem doufal, nebudu zahanben na věky. Ty sám dobrý, Ty sám mocný, Ty sám věčný, Tobě samému čest a sláva a láska a díkyčinění na věky věkův.

O B S A H.

	Strana
1. Otčenáš.	3
2. Oslovení.	14
3. Otče náš!	30
4. Jenž jsi na nebesích.	49
5. Posvěť se jméno Tvé.	62
6. Přijď Království Tvé.	81
7. Buď vůle Tvá.	99
8. Chléb náš vezdejší dejž nám dnes.	121
9. Odpusť nám naše viny	143
10. Jakož i my odpouštíme.	157
11. A neuvod' nás v pokušení.	172
12. Ale zbav nás od zlého. .	190
13. Jak se otčenáš modlili svatí.	. 204

